

**WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY
W WARSZAWIE**

**REGIONALNY PLAN DZIAŁAŃ NA
RZECZ ZATRUDNIENIA
2005 ROK**

Warszawa 2004

Spis Treści

WSTĘP	4
ROZDZIAŁ I. REGIONALNA POLITYKA ZATRUDNIENIA	7
1. KONTEKST EKONOMICZNO - SPOŁECZNY	7
1.1 Ogólna Informacja o Województwie	7
1.1.1 Zasoby ludzkie	7
1.1.2 Bezrobocie	12
1.1.3 Rolnictwo i Rozwój Obszarów Wiejskich	17
1.1.4 Turystyka	18
1.1.5 Infrastruktura.....	19
1.1.6 Stan i Struktura Gospodarki	23
1.1.7 Działalność Badawczo-Rozwojowa (Innowacje).....	25
1.1.8 Podsumowanie	25
1.2 Analiza SWOT	26
ROZDZIAŁ II. ZADANIA NA RZECZ ZATRUDNIENIA W RAMACH WYTYCZNYCH EUROPEJSKIEJ STRATEGII ZATRUDNIENIA	30
Wytyczna 1: Aktywne i zapobiegawcze działania dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo	30
1.1 Aktywizacja zawodowa młodzieży	30
1.2 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia	32
1.3 Doskonalenie i rozwój instrumentów i instytucji rynku pracy	34
1.4 Podwyższenie jakości usług poradnictwa zawodowego	35
1.5 Nowe metody finansowania usług pośrednictwa pracy	36
1.6 Ograniczenie pułapek bierności i uzależnień	37
Wytyczna 2: Tworzenie miejsc pracy i przedsiębiorczość	38
2.1 Wsparcie przedsiębiorstw w podejmowaniu inwestycji.....	38
2.2 Rozwój biznesowego wsparcia dla przedsiębiorstw – doradztwo i instytucje wspomagające.....	39
2.3 Rozbudowa systemu funduszy pożyczkowych i poręczeniowych	40
2.4 Promocja przedsiębiorczości – wsparcie dla rozwoju mikroprzedsiębiorstw	40
Wytyczna 3: Dostosowanie do zmian oraz promocja zdolności przystosowawczych i mobilności na rynku pracy	42
3.1 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki	43
3.2 Promowanie elastycznych form zatrudnienia.....	44
3.3 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi.....	45
3.4 Wdrożenie systemu EURES.....	46
3.5 Usprawnienie systemu komunikacji publicznej jako warunku zwiększenia mobilności geograficznej na rynku pracy	47
3.6 Wdrożenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych.....	47
3.7 Wdrożenie systemu prognozowania popytu na prace w Polsce (SPPP).....	48
3.8 Monitorowanie lokalnych rynków pracy	48
Wytyczna 4: Promowanie rozwoju kapitału ludzkiego i uczenia się przez całe życie	48
4.1 Doskonalenie systemu informacji o kształceniu ustawicznym	54
4.2 Opracowanie i wdrożenie zasad prowadzenia kształcenia na odległość w formach pozaszkolnych	55
4.3 Rozwijanie standardów kwalifikacji zawodowych	56
4.4 Modernizacja i wzbogacenie oferty programowej kształcenia ustawicznego poprzez tworzenie programów modułowych.....	56

4.5 Zwiększenie dostępu do edukacji – promocja kształcenia przez całe życie	57
4.6 Podwyższenie jakości edukacji stosownie do potrzeb rynku pracy	58
Wytuczna 5: Zwiększenie podaży siły roboczej i wspieranie aktywnego starzenia się	59
5.1 Aktywizacja zawodowa ludności wiejskiej	60
5.2 Aktywizacja osób w wieku powyżej 50 roku życia	62
Wytuczna 6: Równość kobiet i mężczyzn	62
6.1 Integracja i reintegracja zawodowa kobiet	63
6.2 Promocja antydyskryminacyjnych przepisów prawa	64
Wytuczna 7: Promocja integracji i zwalczanie dyskryminacji na rynku pracy osób w niekorzystnej sytuacji	64
7.1 Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	65
7.2 Wsparcie grup szczególnego ryzyka dla zwiększenia ich szans na zatrudnienie	67
7.3 Uruchomienie pomocy stypendialnej dla uczniów i studentów o utrudnionym starcie edukacyjnym	69
7.4 Aktywizacja zawodowa młodzieży narażonej na społeczną marginalizację	70
Wytuczna 9: Zmiana pracy nielegalnej na legalne zatrudnienie.	72
9.1 Eliminowanie nielegalnego zatrudnienia lub nielegalnej innej pracy zarobkowej	72
9.2 Nowe rozwiązania dla kreowania korzystnych warunków dla zatrudnienia.	73
Wytuczna 10: Działania dotyczące regionalnych dysproporcji w zatrudnieniu	74
10.1 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa	74
10.2 Regionalne strategie innowacyjne i transfer wiedzy	76
10.3 Rozwój umiejętności zawodowych osób dorosłych powiązany z potrzebami rynku pracy i zwiększenie możliwości kształcenia ustawicznego w regionie	76
ROZDZIAŁ III. ZARZĄDZANIE I PARTNERSTWO	78
ROZDZIAŁ IV. MONITOROWANIE I KOORDYNOWANIE WYKONYWANIA ZADAŃ	82

WSTĘP

Opracowanie regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia na 2005 rok jest wykonaniem postanowień art. 3 Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001).

Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia uwzględnia założenia Krajowego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia uchwalonego przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r., który opiera się na standardach europejskich, jako części Europejskiej Strategii Zatrudnienia, przyjętych Decyzją Rady Europejskiej z dnia 22 lipca 2003 r. w sprawie wytycznych polityk zatrudnienia (2003/578/WE). Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia uwzględnia założenia Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006, Wojewódzki Program Rozwoju Regionalnego Mazowsza 2001 – 2006 oraz Strategię Rozwoju Województwa Mazowieckiego.

Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia jest dokumentem określającym regionalne zadania w zakresie polityki zatrudnienia. Intencją dokumentu jest wygenerowanie warunków dla ograniczenia bezrobocia, wzrostu zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich oraz przełamanie barier resortowych i sektorowych poprzez nawiązanie partnerstwa i współpracy pomiędzy samorządem gminnym, powiatowym, wojewódzkim, a przede wszystkim partnerami społecznymi i organizacjami pozarządowymi. Dokument określa priorytetowe grupy osób bezrobotnych i innych osób wymagających wsparcia oraz preferowane programy regionalne, projekty lokalne wpływające na poprawę sytuacji mazowieckiego rynku pracy. Dokument stanowi plan realizowania działań, wynikających min. z potrzeb lokalnych rynków pracy.

Założenia regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia dotyczą aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych województwa mazowieckiego znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy: bezrobotna młodzież w wieku 18 - 24 lata, osoby długotrwale bezrobotne, bezrobotni powyżej 50 roku życia, bezrobotne kobiety oraz osoby niepełnosprawne.

Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia przygotowany jest corocznie. Zawarte w nim działania koncentrują się na 2005 roku wyznaczając perspektywę realizacyjną do roku 2006.

Przygotowanie regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia powierzone zostało Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy na mocy Uchwały Nr 1586/157/04 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 28 grudnia 2004 roku. WUP przy opracowywaniu dokumentu kierując się zasadą partnerstwa i dialogu współpracował z instytucjami mającymi znaczący wpływ na kształtowanie się mazowieckiego rynku pracy, tj. z przedstawicielami Wojewody Mazowieckiego, Urzędu Marszałkowskiego, Samorządowych Jednostek Wojewódzkich, Ochotniczych Hufców Pracy oraz partnerów społecznych i organizacji pozarządowych.

Planowane działania zgłoszone przez poszczególne instytucje, które uznano za najważniejsze do realizacji w roku 2005-2006 w województwie mazowieckim, koncentrują się w ramach wytycznych w zakresie następujących zadań:

Wytyczna 1: Aktywne i zapobiegawcze działania dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo.

1.1 Aktywizacja zawodowa młodzieży

- 1.2 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia
- 1.3 Doskonalenie i rozwój instrumentów i instytucji rynku pracy
- 1.4 Podwyższenie jakości usług poradnictwa zawodowego
- 1.5 Nowe metody finansowania usług pośrednictwa pracy
- 1.6 Ograniczanie pułapek bierności i uzależnienia

Wytyczna 2: Tworzenie miejsc pracy i przedsiębiorczość

- 2.1 Wsparcie przedsiębiorstw w podejmowaniu inwestycji
- 2.2 Rozwój biznesowego wsparcia dla przedsiębiorstw – doradztwo i instytucje wspomagające
- 2.3 Rozbudowa systemu funduszy pożyczkowych i poręczeniowych
- 2.4 Promocja przedsiębiorczości – wsparcie dla rozwoju mikroprzedsiębiorstw

Wytyczna 3: Dostosowanie do zmian oraz promocja zdolności przystosowawczych i mobilności na rynku pracy

- 3.1 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki
- 3.2 Promowanie elastycznych form zatrudnienia
- 3.3 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi
- 3.4 Wdrożenie systemu EURES
- 3.5 Usprawnienie systemu komunikacji publicznej jako warunku zwiększenia mobilności geograficznej na rynku pracy
- 3.6 Wdrożenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych
- 3.7 Wdrożenie systemu prognozowania popytu na pracę w Polsce (SPPP)
- 3.8 Monitorowanie lokalnych rynków pracy

Wytyczna 4: Promowanie rozwoju kapitału ludzkiego i uczenia się przez całe życie

- 4.1 Doskonalenie systemu informacji o kształceniu ustawicznym
- 4.2 Opracowanie i wdrożenie zasad prowadzenia kształcenia na odległość w formach pozaszkolnych
- 4.3 Rozwijanie standardów kwalifikacji zawodowych
- 4.4 Modernizacja i wzbogacenie oferty programowej kształcenia ustawicznego poprzez tworzenie programów modułowych
- 4.5 Zwiększenie dostępu do edukacji – promocja kształcenia przez całe życie
- 4.6 Podwyższenie jakości edukacji stosownie do potrzeb rynku pracy

Wytyczna 5: Zwiększenie podaży siły roboczej i wspieranie aktywnego starzenia się

- 5.1 Aktywizacja zawodowa ludności wiejskiej
- 5.2 Aktywizacja osób w wieku powyżej 50 roku życia

Wytyczna 6: Równość kobiet i mężczyzn

- 6.1 Integracja i reintegracja zawodowa kobiet
- 6.2 Promocja antydyskryminacyjnych przepisów prawa pracy

Wytyczna 7: Promocja integracji i zwalczanie dyskryminacji na rynku pracy osób w niekorzystnej sytuacji

- 7.1 Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych

- 7.2 Wsparcie grup szczególnego ryzyka dla zwiększenia ich szans na zatrudnienie
- 7.3 Uruchomienie pomocy stypendialnej dla uczniów i studentów o utrudnionym starcie
- 7.4 Aktywizacja zawodowa młodzieży narażonej na społeczną marginalizację

Wytyczna 9: Zmiana pracy nielegalnej na legalne zatrudnienie

- 9.1 Eliminowanie nielegalnego zatrudnienia lub innej nielegalnej pracy zarobkowej
- 9.2 Nowe rozwiązania dla kreowania korzystnych warunków dla zatrudnienia

Wytyczna 10: Działania dotyczące regionalnych dysproporcji w zatrudnieniu

- 10.1 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa
- 10.2 Regionalne strategie innowacyjne i transfer wiedzy
- 10.3 Rozwój umiejętności zawodowych osób dorosłych powiązany z potrzebami rynku pracy i zwiększenie możliwości kształcenia ustawicznego w regionie.

ROZDZIAŁ I. Regionalna Polityka Zatrudnienia

1. Kontekst Ekonomiczno - Społeczny

1.1 Ogólna Informacja o Województwie

Mazowsze jest największym regionem w kraju, zarówno pod względem zajmowanego obszaru 35.566 km² (11,4% powierzchni kraju), jak i liczby mieszkańców – 5.135,7 tys. osób (13,5% ludności kraju). Średnia gęstość zaludnienia wynosi 144 os/km² (4 miejsce w kraju) i jest nieznacznie wyższa od średniej krajowej wynoszącej 122 os/km².

Pod względem administracyjnym województwo składa się z 42 powiatów (w tym 5 miast na prawach powiatu: Warszawa, Ostrołęka, Płock, Radom, Siedlce) i 314 gmin w tym: 35 miejskich, 49 miejsko-wiejskich i 230 wiejskich. Strukturę osadniczą województwa tworzą 84 miasta i 9.084 miejscowości wiejskich. Ważnymi ogniwami sieci osadniczej Mazowsza są ośrodki subregionalne: Radom – 228,3 tys., Płock – 128,1 tys., Siedlce – 76,9 tys., Ostrołęka – 54,2 tys., Ciechanów – 46,5 tys. Poziom urbanizacji województwa jest wysoki i wynosi 64,7%, co stawia Mazowsze na 6 miejscu w kraju (średnia krajowa 61,7%). Największym miastem regionu jest Warszawa (1.689,6 tys. osób), stolica regionu i kraju, znacząca metropolia w skali Europy koncentrująca prawie 33% ogółu ludności województwa. Łącznie z otaczającymi ją obszarami zurbanizowanymi tworzy ona aglomerację warszawską, grupującą podstawową część potencjału społecznego i gospodarczego województwa i kraju.

Województwo mazowieckie wyróżnia się w skali kraju najwyższym poziomem rozwoju gospodarczego, jednakże widoczne są znaczne (największe w kraju) dysproporcje przestrzenne w rozwoju województwa. Zasadniczy potencjał gospodarczy, kapitałowy i intelektualny skupiony jest w Warszawie i aglomeracji warszawskiej. Subregiony województwa odznaczają się zdecydowanie słabszym potencjałem gospodarczym i niższą dynamiką rozwojową. Wysoki poziom rozwoju gospodarczego, województwo zawdzięcza dobrze rozwiniętemu sektorowi usług. W sektorze tym w ostatnich latach najszybciej rosła liczba miejsc pracy, bowiem sektor ten może najszybciej zaabsorbować nadwyżki siły roboczej.

1.1.1 Zasoby ludzkie

W grudniu 2003 r.¹ na Mazowszu mieszkało 5.135,7 tys. osób, tj. 13,5% ludności Polski. Spośród ogółu mieszkańców województwa - najwięcej mieszkańców liczyło m.st. Warszawa (1.689,6 tys. osób), najmniej powiat łosicki (33,2 tys. osób). W miastach mieszkało 3.322,2 tys. osób (64,7% ogółu ludności województwa), na wsi 1.813,5 osób (35,3%).

¹ *Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie mazowieckim w 2003 r.*, wyd. Urząd Statystyczny w Warszawie

Tabela 1: Ludność według faktycznego miejsca zamieszkania

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
Ludność ogółem	5 069 977	5 072 335	5 079 006	5 128 623	5 135 732
miasto	3 254 572	3 257 925	3 263 928	3 313 640	3 322 188
wieś	1 815 405	1 814 410	1 815 078	1 814 983	1 813 544

Liczba ludności województwa **wzrosła** w stosunku do końca 1999 r. o 65.455 osób (o 1,29%), natomiast w odniesieniu do 2002 r. **wzrosła** o 6.809 osób (o 0,13%). Jednocześnie następował szybki wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym. **Ludność w wieku produkcyjnym** (mężczyźni w wieku 18-64 lata, kobiety w wieku 18-59 lat) liczyła 3.217.872 osoby i **wzrosła** w stosunku do końca 1999 r. o 166.810 osób, tj. o 5,47%, natomiast w odniesieniu do końca 2002 r. o 37.259 osób, tj. o 1,17%.

Wzrost zasobów pracy jest generalnie pozytywnym zjawiskiem, jednak wobec istniejących barier strukturalnych hamujących wzrost zatrudnienia, powoduje dalsze pogarszanie się sytuacji na rynku pracy – wzrost bezrobocia, zwłaszcza wśród młodzieży.

Tabela 2: Ludność w wieku produkcyjnym według faktycznego miejsca zamieszkania

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
Ludność ogółem	3 051 062	3 082 156	3 120 069	3 180 613	3 217 872
Miasto	2 039 767	2 058 482	2 082 684	2 138 832	2 161 227
Wieś	1 011 295	1 023 674	1 037 385	1 041 781	1 056 645

Większość obszaru województwa to regiony rolnicze. Typowo rolnicze powiaty to: powiat siedlecki, gdzie 97,7% ogółu ludności to mieszkańcy wsi, ostrołęcki (96,4%), czy powiat płocki (90,5%). Poza miastami na prawach powiatu, najmniejszym udziałem ludności zamieszkałej na wsi wyróżniały się powiaty: wołomiński (33,9% ogółu ludności), żyrardowski (36,1%) oraz pruszkowski (37,3%).

Podobnie jak w całym kraju, również na Mazowszu na koniec 2003 r. dominowały kobiety, które stanowiły 52,0% ludności (2.670,3 tys. osób). Największa przewaga kobiet miała miejsce w m. st. Warszawa - 53,8% ogółu mieszkańców. Mniej niż połowę mieszkańców stanowią kobiety w powiatach: ostrołęckim (49,1%), siedleckim (49,6%) białobrzeskim (49,8%) oraz łosickim (49,9%).

Prognoza ludności województwa do roku 2030

Według opracowanej przez Główny Urząd Statystyczny prognozy ludności liczba mieszkańców województwa mazowieckiego w 2030 r. będzie wynosiła 5.070,7 tys. osób i w porównaniu z 2003 r., będzie mniejsza o ca` 65,0 tys. osób (o 1,3%).

Istotne przesunięcia nastąpią w proporcjach między liczbą osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. **Liczba ludności w wieku produkcyjnym w roku 2030 będzie wynosiła 2.962,9 tys. osób i w stosunku do 2003 r. zmniejszy się o 255,0 tys. osób (o 7,9 %).**

Udział tej grupy osób zmniejszy się z 62,7% w 2003 r. do 58,4% w 2030 r., przy czym w okresie 2003 – 2010 r. liczba ludności w wieku produkcyjnym będzie rosła (z 3.217,9 tys. osób w 2003 r. poprzez 3.268,7 tys. osób w 2005 r. do 3.323,5 tys. osób w 2010 r.).

W tej sytuacji, w najbliższych latach istotnym problemem będzie zagospodarowanie przyrostu potencjalnych zasobów pracy (mężczyźni w wieku 18-64 lata, kobiety w wieku 18-59 lat).

Kolejne lata przyniosą spadek liczebności tej grupy - do 2.962,9 tys. osób w 2030 r.

Tabela 3: Prognoza ludności województwa mazowieckiego

PROGNOZA LUDNOŚCI WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO WEDŁUG WIEKU STAN W DNIU 31 XII W TYS. OSÓB							
Wyszczególnienie	Lata						
	2003 ²	2005	2010	2015	2020	2025	2030
Ludność ogółem	5.135,7	5.144,6	5.165,1	5.181,9	5.181,9	5.147,0	5.070,7
w tym w wieku							
0 - 2	141,8	139,3	138,0	140,8	133,2	116,9	102,6
3 - 6	203,2	196,1	187,3	186,8	188,6	173,9	151,2
7 - 12	362,2	335,8	296,7	283,9	283,9	284,6	262,6
13 - 15	207,6	198,4	164,6	148,0	142,2	142,3	142,9
16 - 18	230,0	210,9	185,0	155,0	143,6	142,4	144,6
19 - 24	508,2	501,2	427,3	367,8	314,1	290,8	287,0
0 - 17	1.062,8	1.009,1	907,7	861,6	843,4	812,6	756,0
18 - 44	2.023,1	2.027,6	2.067,1	2.058,4	1.946,8	1.767,5	1.571,0
45 - 59/64	1.194,8	1.241,1	1.256,3	1.190,1	1.176,0	1.261,9	1.392,0
18 - 59/64	3.217,9	3.268,7	3.323,5	3.248,4	3.122,8	3.029,4	2.962,9
60+/65+	855,1	866,8	933,9	1.071,8	1.215,7	1.305,0	1.351,8

W populacji ludności w wieku produkcyjnym, liczba młodzieży w wieku 19 – 24 lata będzie systematycznie malała (z 508,2 tys. osób w 2003 r. poprzez 367,8 tys. osób w 2015 r. do 287,0 tys. osób w 2030 r.).

Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym będzie systematycznie wzrastać. W 2030 r. osiągnie wielkość 1.351,8 tys. osób, czyli w odniesieniu do roku 2003 wzrośnie o ca` 496,7 tys. osób, tj. o 58,1%, a udział jej w ogólnej liczbie ludności zwiększy się z 16,7% w 2003 r. do 26,7% w 2030 r.

Wskaźnik obciążenia ekonomicznego, tj. liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, zwiększy się z 60 w 2003 r. do 71 w 2030 r.

² Dla roku 2003 dane rzeczywiste, dla pozostałych lat prognoza Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie.

Aktywność Ekonomiczna Ludności

Tabela 4: Ludność w wieku 15 lat i więcej w województwie mazowieckim

(na podstawie badania BAEL)

Lata	Ogółem	Aktywni zawodowo	Współczynnik aktywności zawodowej ^{*)}	Wskaźnik zatrudnienia ^{**)}	Stopa bezrobocia ^{***)}
	w tys. osób	w tys. osób	w %	w %	w %
1999	4 004	2 277	56,9	49,8	12,6
2000	4 064	2 368	58,3	50,8	12,8
2001	4 040	2 368	58,6	49,6	15,5
2002	3 923	2 312	58,9	49,0	16,9
2003	4 014	2 348	58,1	49,6	14,7

^{*)}współczynnik aktywności zawodowej: udział osób aktywnych zawodowo w ludności ogółem w wieku 15 lat i więcej (w IV kw. każdego roku),

^{**)} wskaźnik zatrudnienia: udział osób pracujących w ludności ogółem w wieku 15 lat i więcej,

^{***)} stopa bezrobocia: udział osób bezrobotnych w ludności aktywnej zawodowo,

Źródło: BAEL GUS; (średnia z IV kw.)

Pracujący³

Liczba osób pracujących w województwie mazowieckim, w 2003 r. osiągnęła poziom 1.976.896 osób, w tym 945.887 kobiet, tj. 47,9% ogółu pracujących (z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie) przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 w Polsce. W województwie pracowało 16,0% ogółu pracujących. W sektorze publicznym pracowało 25,7% ogółu pracujących w województwie, w prywatnym 74.3%.

Tabela 5: Pracujący w gospodarce narodowej według sektorów własności^{*)}

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
Pracujący ogółem, w tym w sektorze	2.368.575	2.386 952	2.309.792	2.044.183	1.976.896
publicznym	625.551	590.866	553.187	539.268	508.865
prywatnym	1.743.024	1.796.086	1.756.605	1.504.915	1.468.031

^{*)} lata 1999 - 2001 uwzględniają dane dotycząc pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie przy wykorzystaniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 1996, natomiast lata 2002 - 2003 wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Mazowsze jest najbardziej rozwiniętym gospodarczo regionem Polski, dominuje w nim sektor usług (handel, telekomunikacja, usługi finansowe, ubezpieczenia). Istotne znaczenie w województwie ma także przemysł, głównie przetwórstwo przemysłowe. Znajdują się tu niemal wszystkie gałęzie przemysłu, (oprócz górniczego, stocznioowego i koksowniczego). Największym ośrodkiem jest Warszawa, która razem z okolicznymi miastami tworzy swego rodzaju okręg przemysłowy. Czas przemian ustrojowych przyniósł dość wyraźne tendencje do decentralizacji przemysłu stolicy. Poza przemysłem i usługami

³ Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2003 oraz Bank Danych Regionalnych GUS
www.stst.gov.pl

istotną rolę odgrywa też rolnictwo, głównie ogrodnictwo i sadownictwo. W sektorze rolniczym pracowało 16,1% ogółu pracujących w województwie, w sektorze przemysłowym 17,5%, w usługach 66,4%, ogółu pracujących.

Tabela 6: Pracujący w gospodarce narodowej według sektorów ekonomicznych^{*)}

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
Pracujący ogółem, w tym w sektorze:	2 368 575	2 386 952	2 309 792	2 044 183	1 976 896
rolniczym	593 778	593 382	594 694	325 364	319 044
przemysłowym	406 246	388 822	366 522	354 114	345.485
usługowym-	1 368 551	1 404 748	1 348 576	1 364 705	1.312.367

**) lata 1999 - 2001 uwzględniają dane dotycząc pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie przy wykorzystaniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 1996, natomiast lata 2002 - 2003 wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.*

W 2003 r. najwięcej osób pracowało w „handlu i naprawach” – 347.490 osób (17,6% ogółu pracujących), następnie w „rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie” – 319.044 osoby (16,1%) oraz w „przetwórstwie przemysłowym” – 316.071 osób (16,0%)

Tabela 7: Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji^{*)}

Lp.	Wyszczególnienie	1999 r.	2000 r.	2001 r.	2002 r.	2003 r.
1	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	593 530	593 258	594 584	325 250	319 044
2	Rybołówstwo i rybactwo	148	124	110	114	82
3	Górnictwo i kopalnictwo	1 491	1 217	1 200	1 159	983
4	Przetwórstwo przemysłowe	373 511	357 301	334 550	324 231	316 071
5	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	31 244	30 304	30 772	28 724	28 431
6	Budownictwo	151 305	140 568	125 126	119 469	106 815
7	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli, artykułów użytku osobistego i domowego	346 240	375 438	352 406	360 071	347 490
8	Hotele i restauracje	34 579	35 293	32 739	33 149	33 378
9	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	132 227	134 518	130 341	137 972	133 283
10	Pośrednictwo finansowe	85 056	82 623	78 010	77 522	68 727
11	Obsługa nieruchomości, wynajem, nauka i usługi z prowadzeniem działalności gospodarczej związane	190 152	199 569	201 519	207 474	213 904
12	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	80 205	85 968	91 273	92 363	93 072
13	Edukacja	126 660	129 498	133 097	131 266	138 727

14	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	129 256	124 425	128 055	126 664	97 841
15	Działalność pozostała usługowa komunalna, i indywidualna, pozostała	92 971	96 848	76 010	78 755	79 048
16	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników					
17	Organizacje i zespoły eksterytorialne					
	OGÓLEM	2 368 575	2 386 952	2 309 792	2 044 183	1 976 896

*) lata 1999 - 2001 uwzględniają dane dotycząc pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie przy wykorzystaniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 1996, natomiast lata 2002 - 2003 wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

1.1.2 Bezrobocie

Województwo mazowieckie wyróżnia się najwyższą w Polsce liczbą bezrobotnych, prawie co 9 bezrobotny w kraju jest mieszkańcem Mazowsza. **Na koniec 2004 r. w rejestrach powiatowych urzędów pracy województwa mazowieckiego figurowało 352.946 bezrobotnych.** Województwo wyróżnia się także, podobnie jak województwo małopolskie najniższą w kraju stopą bezrobocia, wynoszącą 15,0% (przy średniej dla kraju 19,1%). W odniesieniu do 2003 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 10.608 osób (o 2,9%, w kraju o 5,5%), natomiast stopa bezrobocia obniżyła się o 0,4 punktu procentowego, w kraju o 0,9 punktu procentowego.

Na Mazowszu obserwuje się znaczne zróżnicowanie lokalnych rynków pracy, szczególnie pod względem liczby bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy (od 2.399 osób w powiecie łosickim do 64.567 osób w m.st. Warszawie) oraz natężenia bezrobocia (stopa bezrobocia kształtowała się od 6,5% w m. st. Warszawa do 40,1% w powiecie szydłowieckim). Stopę bezrobocia przewyższającą średnią dla Polski odnotowano w 28 powiatach województwa, a w 23 powiatach osiągnęła wartość 20,0% i powyżej.

Wśród ogółu bezrobotnych przeważali: bezrobotni bez prawa do zasiłku 307.845 osób (87,2 % ogółu bezrobotnych), poprzednio pracujący 262.040 osób (74,2%), długotrwale bezrobotni 197.778 osób (56,0%), mężczyźni 178.479 osób (50,6%).

Biorąc pod uwagę wiek bezrobotnych, najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25-34 lata 98.216 osób (27,8% ogółu bezrobotnych), następnie bezrobotni w wieku 45-54 lata 84.824 osoby (24,0%), w wieku do 24 lat 79.947 osób (22,7%), natomiast najmniej liczną grupę stanowiły osoby bezrobotne w wieku 60 lat i więcej 3.100 osoby (0,9% ogółu bezrobotnych).

Trudności ze znalezieniem pracy miały przede wszystkim osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych lub nie posiadający ich w ogóle. Na koniec 2004 r. najwięcej bezrobotnych legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym 115.608 osób (32,8% ogółu bezrobotnych), oraz wykształceniem gimnazjalnym i poniżej 113.028 osób (32,0% ogółu bezrobotnych), następnie policealnym i średnim zawodowym 79.783 osoby (22,6%) i średnim ogólnokształcącym 24.686 osób (7,0%). Najmniej bezrobotnych posiadało dyplomy wyższych uczelni 19.841 osób (5,6% ogółu bezrobotnych).

Ze względu na staż pracy najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby bez stażu pracy – 90.906 osób (25,8% ogółu bezrobotnych), a w następnej kolejności osoby, które

przepracowały 1-5 lat - 61.770 osób (17,5%) oraz osoby ze stażem pracy do 1 roku - 56.389 osób (16,0%).

Załącznik nr 1 przedstawia liczbę osób bezrobotnych ogółem w grudniu 2004 r.

Wybrane kategorie bezrobotnych

a) Długotrwałe bezrobotni

Istotnym problemem na Mazowszu jest długotrwałe bezrobocie, które w końcu 2004 r. **objęło 197.778 osób (56,0% ogółu bezrobotnych)**, w tym ponad dwa lata nie mogło znaleźć pracy 134.929 osób (68,2% ogółu długotrwałe bezrobotnych).

Długotrwałe bezrobocie w największym stopniu dotknęło następujące grupy: osoby posiadające wykształcenie niższe od średniego (140.194 osoby, tj. 70,9% ogółu długotrwałe bezrobotnych), osoby bez stażu pracy (48.385 osób, tj. 24,5%), ze stażem pracy do jednego roku (33.840 osób, tj. 17,1%), w wieku 45-54 lata (55.463 osoby, tj. 28,0%) oraz w wieku 25-34 lata (53.429 osób, tj. 27,0%). Większość długotrwałe bezrobotnych stanowiły kobiety (106.106 osób, tj. 53,7% ogółu długotrwałe bezrobotnych).

Od 6 lat na rynku pracy województwa mazowieckiego obserwuje się wzrost udziału długotrwałe bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem. W grudniu 1999 r. długotrwałe bezrobotni stanowili - 40,0%, w grudniu 2000 r. - 46,8%, w grudniu 2001 r. - 50,3%, w grudniu 2002 r. - 54,8%, w grudniu 2003 r. - 55,3%, a na koniec 2004 r. aż 56,0% .

Niepokoić może fakt, iż na Mazowszu długotrwałe bezrobocie w coraz większym wymiarze obejmuje ludzi wykształconych (spośród 19.841 bezrobotnych legitymujących się dyplomem wyższej uczelni - 6.779 osób, tj. 34,2% pozostawało bez pracy ponad rok) oraz młodzież (spośród 79.947 osób w wieku do 24 lat - 31.595 osób, tj. 39,5% pozostawało bez pracy ponad rok).

b) Bezrobotne kobiety

W grudniu 2004 r. w powiatowych urzędach pracy województwa mazowieckiego zarejestrowanych było 174.467 bezrobotnych kobiet. Stanowiły one **49,4% ogółu bezrobotnych**. Bezrobotne kobiety dominowały w następujących kategoriach bezrobotnych: zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy (56,0% ogółu bezrobotnych w tej kategorii), długotrwałe bezrobotni (53,7%) oraz dotychczas niepracujący (52,0%).

Długotrwałym bezrobociem dotkniętych było 106.106 kobiet. Największe populacje wśród długotrwałe bezrobotnych kobiet stanowiły osoby posiadające wykształcenie niższe od średniego – 66.573 osoby (62,7%), w wieku 25-34 lata – 32.879 osób (31,0%) oraz bez stażu pracy – 28.038 osób (26,4% długotrwałe bezrobotnych kobiet).

Ilość bezrobotnych kobiet w grudniu 2004 r. przedstawiono w załączniku nr 2.

c) Bezrobotna młodzież i absolwenci szkół ponadgimnazjalnych

Szczególnie zagrożone bezrobociem są młode osoby. Bezrobotna młodzież w wieku 18-24 lata w końcu 2004 r. liczyła 79.947 osób i **stanowiła 22,7% ogółu bezrobotnych**. Wśród ogółu bezrobotnej młodzieży **przeważała młodzież zamieszkała na wsi (53,5%)**.

Niepokoić może fakt, iż na Mazowszu 39,5% ogółu bezrobotnej młodzieży do 24 lat (31.595 osób) pozostawało bez pracy ponad rok.

Z dniem 1 czerwca 2004 r. weszła w życie Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W ww. ustawie nie ma pojęcia absolwenta

i w związku z powyższym (zgodnie z zaleceniem Ministerstwa Gospodarki i Pracy) dane dotyczące absolwentów nie są wykazywane w sprawozdawczości powiatowych urzędów pracy.

Na koniec maja 2004 r. status absolwenta posiadało 13.110 bezrobotnych, w tym 7.068 kobiet (53,9% ogółu bezrobotnych absolwentów). Absolwenci stanowili 3,6% ogółu bezrobotnych w województwie (w Polsce ten wskaźnik wynosił 4,1%), od 2,0% w powiecie przysuskim do 7,6% w powiecie zwoleńskim. Zarejestrowani absolwenci legitymowali się wykształceniem: wyższym - 23,9% ogółu absolwentów, policealnym i średnim zawodowym - 28,3%, ogólnokształcącym - 14,5%, zasadniczym zawodowym - 31,3% oraz pozostałym - 2,0%.

Na przestrzeni ostatnich 6 lat zaobserwowano systematyczny wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów legitymujących się dyplomami wyższych uczelni oraz rosnący udział tej grupy w liczbie absolwentów ogółem. O ile w maju 1999 r. bezrobotni absolwenci szkół wyższych liczyli 575 osób (6,1% ogółu bezrobotnych absolwentów), w maju 2000 r. – 909 osób (7,5%), w maju 2001 r. – 1.692 osoby (11,5%), w maju 2002 r. – 2.390 osób (15,8%), w maju 2003 r. – 2.973 osoby (20,0%), to w maju 2004 r. już – 3.135 osób (23,9% ogółu bezrobotnych absolwentów).

Jednocześnie zmniejszał się udział bezrobotnych absolwentów zasadniczych szkół zawodowych z 51,9% ogółu bezrobotnych absolwentów w maju 1999 r., poprzez 44,2% w maju 2000 r., 41,5% w maju 2001 r. i 36,6% w maju 2002 r. do 30,6% w maju 2003 r. W maju 2004 r. nastąpił niewielki wzrost udziału absolwentów zasadniczych szkół zawodowych i wynosił 31,3%.

d) Bezrobotni zamieszkali na wsi

Na wsi w końcu 2004 r. mieszkało 149.492 bezrobotnych, w tym 70.634 kobiety (47,3% ogółu bezrobotnych zamieszkałych na wsi). W stosunku do końca 2003 r. liczba bezrobotnych mieszkańców wsi zmniejszyła się o 5.535 osób, tj. o 3,6% (przy spadku ogółu bezrobotnych o 2,9%)

Większe tempo spadku liczby bezrobotnych zamieszkałych na wsi w odniesieniu do spadku liczby bezrobotnych ogółem, wpłynęło na spadek udziału liczby bezrobotnych zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych z 42,6% w 2003 r. do 42,4% w 2004 r. (tj. o 0,2 punktu procentowego).

W 29 powiatach udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych przekroczył 50,0%, a w 11 powiatach 70,0%. Poza miastami na prawach powiatu udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych kształtował się od 31,9% w powiecie przysuskim do 96,8% w powiecie siedleckim. Wśród bezrobotnych zamieszkałych na wsi młodzież do 24 lat stanowiła 28,6% (42.789 osób, podczas gdy wśród ogółu bezrobotnych młodzież stanowiła 22,7%).

Załącznik nr 3 przedstawia liczbę osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi w grudniu 2004 r.

e) Bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy

W końcu 2004 r. liczba bezrobotnych zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy wyniosła **23.764 osoby (6,7% ogółu bezrobotnych)**, w tym 13.301 kobiet. W odniesieniu do grudnia 2003 r. liczba tej kategorii bezrobotnych zmalała o 4.466 osób (o 15,8%). W okresie styczeń – grudzień 2004 r. w powiatowych urzędach pracy zarejestrowano 13.894 osoby zwolnione z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy,

tj. 5,0% ogółu napływu bezrobotnych (o 5.791 osób, tj. o 29,4% mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku).

Załącznik nr 4 przedstawia zestawienie zawierające wybrane kategorie osób bezrobotnych według podregionów w grudniu 2004 r.

Usługi i instrumenty rynku pracy

a) Pośrednictwo pracy

W powiatowych urzędach pracy województwa mazowieckim pozyskano ogółem **78.143 oferty pracy**, o 2.924 oferty o 3,9% więcej niż pozyskano w poprzednim roku, w tym:

- 43.436 ofert pracy niesubsydiowanej (o 7.586, tj. o 21,2% ofert **więcej** niż w 2003 roku),
- 34.707 ofert pracy subsydiowanej (o 4.662, tj. o 11,8% **mniej** niż w 2003 roku),
- 57.400 ofert pracy z sektora prywatnego (o 1.366, tj. o 2,4% **więcej** niż w 2003 roku)
- 3.339 ofert pracy dla niepełnosprawnych (o 331, tj. 11,0% **więcej** niż w 2003 roku).

Wzrost liczby ogółu ofert pracy w 2004 r. – wynikał przede wszystkim z istotnego wzrostu (o 21,2%) liczby ofert pracy niesubsydiowanej. Większość zgłaszanych ofert pracy pochodziła z zakładów należących do sektora prywatnego 73,5% ogółu zgłoszonych w 2004 r., ponad połowa ofert pracy (55,6%) dotyczyła zatrudnienia niesubsydiowanego, a 4,3% ofert pracy skierowana była do bezrobotnych niepełnosprawnych. Zatrudnienie za pośrednictwem urzędów pracy uzyskało 65.912 bezrobotnych. Efektywność wykorzystania pozyskanych miejsc pracy w 2004 r. wyniosła 85,5%.

b) Szkolenie i przekwalifikowanie

W 2004 r. na szkolenia skierowano 10.197 osób bezrobotnych (o 2.038 osób, tj. o 16,7% **mniej** niż przed rokiem). W tym samym czasie szkolenia ukończyło 10.507 bezrobotnych (o 1.214 osób, tj. o 10,4% **mniej** niż przed rokiem). W okresie 3-ch miesięcy od zakończenia szkolenia pracę podjęło 3.308 osób bezrobotnych, co kształtuje szacunkową efektywność programu szkoleń na poziomie - 31,5%.

Dodatkowo, w 2004 r. (w ramach środków Funduszu Pracy) na szkolenia skierowano 342 osoby poszukujące pracy, szkolenia ukończyło 467 osób, a pracę po ukończeniu szkolenia podjęło 149 osób.

c) Zatrudnienie subsydiowane

Utworzone miejsca pracy

W 2004 r. - poprzez finansowanie ze środków Funduszu Pracy utworzono **32.382 miejsc pracy** - o 5.695 miejsc (o **15,0%**) **mniej** niż w 2003 r. Po upływie dofinansowania zatrudnienie na dalszy okres uzyskało 13.704 osoby. Ponadto – w 2004 r. - na Mazowszu zakończono realizację 5 programów specjalnych zainicjowanych w 2003 r. (na terenie powiatów: mławskiego, ostrowskiego i wołomińskiego). Udział w tych programach zakończyło 70 osób, zaś dalsze zatrudnienie podjęły 52 osoby - szacunkowa efektywność programów specjalnych ukształtowała się na poziomie 74,3%.

Bezrobotni rozpoczynający aktywizację finansowaną z Funduszu Pracy

W 2004 r. - na Mazowszu - aktywne programy rozpoczęło **43.516 bezrobotnych**, o 7.453 osoby *mniej* niż w roku poprzednim (spadek o 14,6%), w tym:

✓ staże	12.816 osób
✓ szkolenia	10.197 osób,
✓ prace interwencyjne	8.918 osób,
✓ roboty publiczne	7.899 osób,
✓ przygotowanie zawodowe	1.898 osób,
✓ umowy absolwenckie	1.118 osób,
✓ pożyczki/jednorazowe środki dla bezrobotnych	dla 447 osób
✓ pożyczki/refundacja wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy dla pracodawcy	dla 113 osób,
✓ stypendia za kontynuację nauki	47 osób,
✓ pożyczki szkoleniowe	dla 26 osób,
✓ prace społecznie-użyteczne	17 osób,
✓ programy specjalne/lokalne	16 osób.

Spośród ogółu osób rozpoczynających w 2004 r. programy finansowane ze środków Funduszu Pracy, aktywizację rozpoczęło:

- 23.940 kobiet (55,0% ogółu bezrobotnych rozpoczynających programy aktywizujące)
- 18.935 bezrobotnych mieszkańców wsi (43,5%),
- 6.023 długotrwale bezrobotnych, (co najmniej 13,8%).

Szacunkowa efektywność poszczególnych programów aktywizujących

Szacunkowa (w roku kalendarzowym), określona procentowo jako udział liczby bezrobotnych podejmujących zatrudnienie po zakończeniu programu/upływie okresu dofinansowania miejsc pracy dla poszczególnych programów kształtowała się następująco:

- umowy absolwenckie	74,5%,	<i>rok wcześniej 69,8%</i>
- prace interwencyjne	63,0%,	<i>rok wcześniej 63,0%</i>
- staże	31,8%,	<i>rok wcześniej 29,3%</i> ,
- szkolenia	31,5%,	<i>rok wcześniej 28,8%</i>
- przygotowanie zawodowe ⁴	25,3%,	
- roboty publiczne	19,1%,	<i>rok wcześniej 15,5%</i>

Fundusz Pracy

W 2004 r. - zgodnie ze sprawozdawczością MPiPS-02 - z Funduszu Pracy wydatkowano kwotę **940.018,7 tys. zł** - o 154.060,1 tys. zł (o 14,1%) *mniej* niż w 2003 r.

⁴ Ta forma aktywizacji zawodowej została wprowadzona ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

W strukturze wydatków Funduszu Pracy nadal dominowały wydatki na formy pasywne, a więc zasiłki i świadczenia – 82,6% (w poprzednim roku 83,9%). Udział wydatków na realizację programów aktywizujących bezrobotnych stanowił **15,9%** ogółu wydatków Funduszu Pracy (w poprzednim roku 14,9%). Łączny limit wydatków Funduszu Pracy dla województwa mazowieckiego na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej – zbilansowany na podstawie decyzji finansowych przekazanych przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy do powiatowych urzędów pracy wyniósł **151.856.600 zł** i był o 15.780.900 zł (o 9,4%) niższy niż w roku 2003.

Zgodnie z informacją uzyskaną z powiatowych urzędów pracy województwa mazowieckiego – w ramach limitu na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej wydatkowano łącznie **149.282.672,00 zł**.

Przyznany limit wydatków Funduszu Pracy na realizację aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w 2004 r. powiatowe urzędy pracy zrealizowały w **98,31%**.

1.1.3 Rolnictwo i Rozwój Obszarów Wiejskich

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań oraz Spisu Rolnego z 2002 r. - powierzchnia użytków rolnych w województwie wynosiła 2.162,4 tys. ha, w tym gospodarstwa indywidualne obejmowały 2.114 tys. ha, tj. 97,8% użytków rolnych.

W odniesieniu do 1999 r. powierzchnia użytków rolnych uległa obniżeniu o 231 tys. ha, tj. o 9,7%. W 2002 r. użytki rolne województwa stanowiły 12,8% powierzchni użytków rolnych w Polsce oraz 60,7% powierzchni województwa. Na Mazowszu funkcjonowały 369.524 gospodarstwa rolne i ich liczba w stosunku do poprzedniego PSR z 1996 r. obniżyła się o 2.797 gospodarstw, tj. o 0,75%. Liczba gospodarstw małych - do 1 ha wzrosła o 5,0%, tj. o 3.705 gospodarstw, natomiast obniżyła się liczba gospodarstw powyżej 1 ha o 2,2%, tj. o 6.502 gospodarstwa.

Od 1996 r. ulega obniżeniu liczba gospodarstw małych i średnich (od 3 – 10 ha), przy czym najwięcej ubyło gospodarstw o powierzchni od 7 – 9,99 ha. Ich liczba zmniejszyła się o 9.997 gospodarstw, tj. o 19,4%. Jednocześnie wzrasta liczba dużych gospodarstw, najbardziej tych o powierzchni 50 ha i powyżej - wzrost o 226,5%, tj. o 786 gospodarstw, a także o powierzchni 30 – 49,99 ha (wzrost o 115,3%, tj. o 1.995 gospodarstw). W 2002 r. indywidualne gospodarstwa rolne na Mazowszu liczyły 291.454, tj. 78,9% ogółu gospodarstw, a ich liczba w stosunku do poprzedniego PSR obniżyła się o 6.510 gospodarstw, tj. o 2,2%.

W strukturze indywidualnych gospodarstw rolnych na Mazowszu najwięcej (19,9%) stanowiły gospodarstwa małe od 1 – 1,99 ha (57.954 gospodarstwa), kolejne to o powierzchni 3 – 4,99 ha – 17,7%, tj. 51.588 gospodarstw. Ogółem małe gospodarstwa rolne o powierzchni do 5 ha stanowiły 49,7% ogółu gospodarstw indywidualnych w województwie, tj. 144.753 gospodarstw. Gospodarstwa powyżej 5 ha liczyły 146.701 gospodarstw, tj. 50,3% ogółu, w tym gospodarstwa 15 ha i powyżej stanowiły 20,4% (29.896). Przeciętna powierzchnia ogólna gospodarstwa w 2002 r. wynosiła 7,01 ha, w tym użytków rolnych 6,12 ha, a przeciętna powierzchnia gospodarstwa indywidualnego 8,48 ha, w tym użytków rolnych 7,40 ha. Według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej - 65,0% - gospodarstw prowadziło wyłącznie działalność rolniczą, 22,8% - nie prowadziło działalności gospodarczej, 8,5% - łączyło działalność rolniczą i pozarolniczą, a 3,7% - prowadziło wyłącznie działalność pozarolniczą.

W 2002 r. pracujący w gospodarstwach rolnych liczyli 306.215 osób, z tego 96,0% - to pracujący wyłącznie w swoim gospodarstwie rolnym (293.834 osoby), a 4,0% - to osoby pracujące głównie we własnym gospodarstwie rolnym.

Jakość gleb na terenie województwa jest niższa niż średnio w kraju. Znaczna część użytków rolnych (82,1%) to grunty średnich i niskich klas, co wyznacza strukturę upraw. W produkcji roślinnej przeważa uprawa zbóż i ziemniaków (56,6% i 14,2%), osiągając wysoką pozycję w produkcji krajowej tych upraw. Podobnie jak w produkcji roślinnej, także w produkcji zwierzęcej województwo mazowieckie zajmuje wysoką pozycję w kraju (2 miejsce w produkcji żywca rzeźnego oraz 1 miejsce w produkcji mleka).

Na terenie województwa występują specjalistyczne rejony w produkcji rolniczej: warzywniczo-sadowniczej (południowo-zachodnia i centralna część województwa), mleczarskiej (północno-wschodnia część województwa) oraz ziemniaczanej i pszenno-buraczanej (północno-zachodnia część województwa). Ponadto intensywna produkcja rolnicza występuje w strefie żywicielskiej aglomeracji warszawskiej. Jednak zasadniczo produkcję rolniczą cechuje stosunkowo niski stopień towarowości. Znaczna część indywidualnych gospodarstw rolnych prowadzi działalność wyłącznie dla zaspokojenia własnych potrzeb konsumpcyjnych.

Województwo mazowieckie charakteryzuje się również dobrze rozwiniętym przemysłem rolno-spożywczym. Istnieją tu dobre, ale nie w pełni wykorzystane warunki dla dalszego rozwoju i doskonalenia przetwórstwa rolno-spożywczego.

1.1.4 Turystyka

Atrakcyjność turystyczna Mazowsza to przede wszystkim wysokiej klasy wartości dziedzictwa kulturowego Warszawy (Stare i Nowe Miasto, Trakt Królewski, Wilanów - wpisane na listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego) i wielu miast historycznych Mazowsza, wartości przyrodniczo – krajobrazowe: Kampinoskiego Parku Narodowego, dziewięciu parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, dolin rzek, kompleksów leśnych pierwotnego pochodzenia. Istotny walor stanowi także tranzytowe położenie w środku Europy oraz biegnące tu korytarze transportowe.

Bazę turystyczną województwa stanowią 334 obiekty noclegowe oferujące 35,3 tys. miejsc, co stanowiło około 6% wielkości krajowej. Bazę recepcyjną województwa cechuje największy w kraju udział hoteli (129), z których większość znajduje się w Warszawie. W stolicy znajduje się ponad 40% ogółu turystycznej bazy recepcyjnej Mazowsza i 85% bazy hotelowej. Biorąc pod uwagę korzystających z noclegów województwo zajmuje drugie miejsce (po Małopolsce) w krajowym ruchu turystycznym. Najmocniejszą pozycją województwa (pierwsze miejsce w kraju) są przyjazdy turystów zagranicznych - 20% korzysta z bazy noclegowej województwa, w tym 70% korzysta z noclegów w Warszawie. Wśród turystów zagranicznych przyjeżdżających na Mazowsze, największy odsetek stanowili obywatele: Niemiec, Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych, Francji, Rosji, Ukrainy i Włoch.

Najbardziej wartościowe obszary wskazane dla rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych o znaczeniu regionalnym tworzą: Kampinoski Park Narodowy, 9 parków krajobrazowych, doliny rzek: Wisły, Narwi, Bugu, Liwca, Pilicy, Bzury, a także jeziora lidzbarskie, Pojezierza Gostynińskiego oraz Zalew Zegrzyński. Miejscowości Konstancin – Jeziorna (uzdrowisko statutowe) i Otwock posiadają klimatyczne walory przyrodolecnicze i stanowią obszar lecznictwa oraz turystyki sanatoryjnej. Naturalne predyspozycje do rozwoju

ekoturystyki i form pokrewnych występują również w północno-wschodniej części województwa, położonej w obszarze funkcjonalnym „Zielone Płuca Polski”.

Powyższe tereny są dotychczas w niewielkim stopniu wykorzystane, przede wszystkim ze względu na brak odpowiedniego ich zagospodarowania i wyposażenia w infrastrukturę turystyczną. Wytworzenie w oparciu o wartości przyrodnicze i krajobrazowe atrakcyjnej i konkurencyjnej oferty produktu turystycznego i jego skuteczna promocja na rynku krajowym i międzynarodowym to szansa aktywizacji wielu rejonów województwa i tym samym poprawa poziomu życia mieszkańców.

1.1.5 Infrastruktura

Infrastruktura transportowa

Zlokalizowanie w województwie mazowieckim stolicy Państwa, jego położenie geograficzne, oraz potencjał ludnościowy i gospodarczy przesądzają o centralnym miejscu województwa w krajowych systemach infrastruktury technicznej. Podstawę systemu transportowego województwa mazowieckiego tworzą 3 europejskie korytarze transportowe TEN (nr I „Via Baltica” Helsinki – Tallin – Warszawa, nr II Berlin – Warszawa – Mińsk – Moskwa i częściowo nr VI Gdańsk – Warszawa – Katowice – Żylica). Stanowią one, wraz z głównymi szlakami drogowymi i kolejowymi (oraz lotniskiem) główne ciągi komunikacyjne, na których nakłada się jednocześnie ruch międzynarodowy, krajowy, regionalny, a często również lokalny.

Drogowy układ transportowy tworzy 20 dróg krajowych o długości 2.339 km, drogi wojewódzkie o długości 2.971 km oraz niektóre odcinki dróg powiatowych. Województwo mazowieckie posiada najdłuższą w kraju sieć drogową - 28.570 km (11,4% wielkości krajowej), choć nie najgęstsza – 80,2 km na 100 km² (8 miejsce w kraju).

Tranzytowe położenie województwa mazowieckiego w systemie transportowym Polski i fakt zbiegania się w regionie głównych ciągów komunikacyjnych, łączących stolicę z innymi regionami kraju i Europy, wpływa w bardzo dużym stopniu na intensyfikację przewozów. Obciążenie sieci drogowej ruchem wzrasta średnio rocznie o ok. 7%. Promienisty układ sieci infrastrukturalnych zbiegających się w Warszawie powoduje szczególne nasilenie problemów na obszarze samej aglomeracji i wzdłuż głównych ciągów łączących obszary zewnętrzne z centrum regionu, a szczególnie obszarów bardziej oddalonych od centrum. Układ drogowy obsługujący równocześnie ruch regionalny wraz z osiągnięciem granic przepustowości powoduje znaczne utrudnienie komunikacji pomiędzy stolicą a regionem, co wpływa na dalsze powiększanie się różnic w rozwoju regionu.

Infrastruktura drogową w obecnym stanie nie zapewnia należytej spójności systemu transportowego. Przesądza o tym niski standard połączeń i ich ograniczona liczba oraz przepustowość. Modernizacja podstawowego mazowieckiego układu drogowego jest, więc warunkiem koniecznym dla zapewnienia spójności wewnętrznej regionu. Bez zdecydowanych działań w tym kierunku obniży się konkurencyjność całego województwa. W istotnym stopniu obniżą się szanse rozwoju ośrodków subregionalnych.

Transport kolejowy opiera się na sieci linii znaczenia międzynarodowego, służących równolegle ruchowi tranzytowemu i regionalnemu. Dominującą w przewozach ładunków i pasażerów aglomerację warszawską obsługuje dziennie 71 par pociągów ekspresowych, 130 pociągów o zasięgu międzywojewódzkim i ponad 500 par pociągów regionalnych na dobę. Wzrost przewozów nie pozostaje bez wpływu na funkcjonowanie transportu kolejowego. Pogarszający się stan techniczny infrastruktury i taboru oraz zbyt niski standard usług

przesądza o tym, że nie stanowi ona istotnej alternatywy dla indywidualnego transportu samochodowego.

Podstawą **transportu lotniczego** województwa jest lotnisko Okęcie w Warszawie. Obecnie skupia ono ponad 80% ruchu lotniczego w kraju i przyjmuje ok. 5 mln pasażerów rocznie, co przekracza możliwości istniejącego terminala 1. Fakt ten wskazuje na pilną konieczność jego rozbudowy i budowy drugiego terminala pasażerskiego, a także usprawnienia powiązania lotniska z centrum miasta i drogami wyprowadzającymi ruch poza aglomerację.

Sieć telekomunikacyjna województwa włączona w system krajowej i międzynarodowej łączności przewodowej, dotychczas zmonopolizowana przez Telekomunikację Polską S.A., mimo stosunkowo wysokiej gęstości, nie jest w stanie sprostać wymaganiom nowoczesnej gospodarki. Lukę wynikającą z niedorozwoju sieci i rosnącego zapotrzebowania na transmisję głosu i danych dopiero od niedawna zaczynają uzupełniać operatorzy prywatni i telefonia bezprzewodowa.

Na koniec 2002 r. na Mazowszu było 1.893,2 tys. abonentów telefonii przewodowej, co stanowiło 16,0% ich liczby w kraju, przy czym 80% abonentów stanowią mieszkańcy miast. Wskaźnik abonentów na 1000 ludności wynosił 369,1 i był wyższy od średniej w kraju (310,6). Problem dostępności do infrastruktury telekomunikacyjnej i nowoczesnych mediów takich jak Internet jest widoczny w całym regionie poza aglomeracją warszawską. Na obszarach wiejskich o typowo rolniczym charakterze położonych szczególnie na południu i północnym wschodzie województwa sytuacja ta może być istotną barierą rozwoju.

Województwo mazowieckie zaopatrywane jest w **energię elektryczną** z krajowych sieci energetycznych 400 i 220 kV należących do przedsiębiorstwa Polskie Sieci Energetyczne S.A. Podstawowymi źródłami zasilania są elektrownie: w Kozienicach (moc 2600 MW), Ostrołęce (693 MW), oraz elektrociepłownie warszawskie i elektrownia wodna w Dębem gwarantujące razem 40% rezerwę mocy. Głównym problemem w zaopatrywaniu regionu w energię elektryczną jest obecnie zwiększenie pewności zasilania – zwłaszcza na obszarze aglomeracji warszawskiej i na terenach wiejskich (szczególnie położonych we wschodniej części województwa). Konieczna jest budowa południowego półpierścienia warszawskiego 400 kV Miłosna–Julianów–Ołtarzew i modernizacja lokalnych urządzeń elektroenergetycznych wraz z kontynuacją procesu reelektryfikacji wsi.

System zaopatrzenia w **gaz przewodowy** oparty jest o sieć przewodów wysokiego ciśnienia ze stacjami redukcyjnymi. Na obszarze województwa zlokalizowane są 3 tłocznie systemowe gazu zasilane gazociągami wysokoprężnymi. Z sieci dystrybucyjnej korzysta prawie 85% mieszkańców miast i tylko około 20% mieszkańców obszarów wiejskich, co wynika w znacznej mierze z ekstensywnego charakteru zainwestowania i wysokich kosztów uzbrojenia. Za inwestycjami w tym kierunku przemawiają właściwości gazu, jako paliwa praktycznie nie zanieczyszczającego środowiska przyrodniczego, stwarzającego warunki do wdrożenia proekologicznych rozwiązań w sferze produkcyjnej, usługowej oraz gospodarce komunalnej.

Na obszarze województwa występują również obiekty i urządzenia związane z przerobem ropy naftowej. Jest tu największa w kraju rafineria ropy naftowej w Płocku i związana z nią baza surowcowa „Plebanka” oraz rurociągi przesyłowe ropy naftowej i produktów naftowych (ropociąg „Przyjaźń” Rosja – Płock – Niemcy, ropociąg Płock – Gdańsk i rurociągi produktów naftowych: Płock – Koluszki, Płock – Warszawa i Płock – Bydgoszcz).

Infrastruktura ochrony środowiska

Głównym źródłem **zaopatrzenia w wodę** przemysłu i gospodarki komunalnej są zasoby wód powierzchniowych. Poziom wyposażenia województwa mazowieckiego w systemy zbiorowego zaopatrzenia w wodę jest zróżnicowany. Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w miastach wynosi średnio 86,7%, ale spada do kilkunastu procent na niedoinwestowanych w większości gęsto zaludnionych terenach wokół aglomeracji. Na obszarach wiejskich dostępność sieci wodociągowej rzadko przekracza 50%. Jeszcze większe rozpiętości rysują się w przypadku systemów unieszkodliwiania i odprowadzania ścieków. Dostępność **sieci kanalizacyjnej** w miastach województwa wynosi średnio 80,6%, choć w niektórych ośrodkach spada do zera. Na obszarach wiejskich z kanalizacji sieciowej korzysta tylko kilka procent mieszkańców. Bardzo istotnym problemem staje się, więc, podobnie jak i w innych regionach kraju, dysproporcja pomiędzy długością sieci wodociągowej, a długością sieci kanalizacyjnej, zwłaszcza na obszarach wiejskich. Konieczna jest, zatem rozbudowa i budowa systemów zaopatrzenia w wodę i kanalizacyjnych na terenie województwa.

W 2002 roku na Mazowszu działało 206 komunalnych **oczyszczalni ścieków** pracujących na sieci kanalizacyjnej i 156 oczyszczalni przemysłowych. Ludność obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków w regionie stanowiła 45,0% ogółu ludności (średnio w kraju – 56,6%). Stawia to Mazowsze dopiero na ostatnim miejscu w kraju. Należy tu zaznaczyć, że w województwie tylko 7,9% mieszkańców wsi było obsługiwanych przez oczyszczalnie, podczas gdy w miastach – 65,39%.

Z terenu województwa mazowieckiego w 2002 roku wyemitowano 255,6 hm³ ścieków wymagających oczyszczenia (11,2% ścieków w kraju - 3 miejsce), w tym 71,9% stanowiły ścieki komunalne. Największe ilości ścieków odprowadzono z Warszawy (138,5 hm³), a następnie z: Płocka (14,2 hm³), Radomia (13,4 hm³) i Ostrołęki (9,9 hm³). Wymienione tu 4 miasta wyemitowały łącznie prawie 70% wszystkich ścieków województwa. Znaczne ilości ścieków wyemitowały też powiaty podregionu warszawskiego – 47,5 hm³ (tj. 18,5% wojewódzkiej emisji ścieków). Ścieki oczyszczone stanowią jedynie 71,9%, co stawia województwo mazowieckie na ostatnim miejscu w kraju (średnio w kraju 91%). W znacznej mierze przyczyniła się do tego Warszawa, gdzie ścieki komunalne z lewobrzeżnej części miasta odprowadzane są bez oczyszczania bezpośrednio do Wisły. W stolicy do oczyszczalni odprowadzanych jest jedynie 51,3% ścieków. W tej sytuacji niekwestionowanym priorytetem pozostaje budowa oczyszczalni ścieków zarówno dla Warszawy, jak i dla wielu obszarów położonych poza aglomeracją.

W województwie mazowieckim w 2002 roku wywieziono ok. **1.462,4 tys. ton stałych odpadów komunalnych**, w tym prawie 50% stanowiły odpady z Warszawy. Przeciętnie mieszkaniec Mazowsza wytworzył ok. 285 kg/rok odpadów stałych (Warszawy – 405,5 kg/rok), podczas gdy średnio w kraju – ok. 274,9 kg/rok. Ilość powstających stałych odpadów komunalnych ciągle rośnie. Przede wszystkim dotyczy to: opakowań plastikowych, metalowych oraz z tworzyw mieszanych, więcej jest też odpadów organicznych i niebezpiecznych. Najczęstszym sposobem postępowania z odpadami komunalnymi jest ich deponowanie na składowiskach - w województwie mazowieckim istnieje 82 czynnych zorganizowanych wysypisk odpadów komunalnych (w kraju ogółem – 1016 wysypisk) o łącznej powierzchni 245,8 ha.

W 2002 roku na Mazowszu wytworzono **4.916,2 tys. ton odpadów przemysłowych** (tj. 4,2% wielkości krajowej). Najwięcej mazowieckich odpadów przemysłowych powstaje w Warszawie, Ostrołęce i Płocku oraz w powiatach: legionowskim, kozienickim, sokołowskim, piaseczyńskim. Powstają one głównie w dużych zakładach przemysłowych (ok. 70% odpadów): energetycznych, cukrowniach, przetwórstwa rolno - spożywczego i płockiej

rafinerii. Z ogólnej ilości odpadów przemysłowych tylko 43,5% zostało ponownie wykorzystanych (średnio w kraju – 79,0%). Jednak nadal znaczna część odpadów przemysłowych w województwie jest składowana – 33,7% (średnio w kraju – 14,5%). Największe ilości odpadów składowane są w powiatach: legionowskim, kozienickim, i Ostrołęce.

Infrastruktura społeczna

Warunki udzielania ***świadczeń zdrowotnych***, jak i ich dostępność na terenie województwa mazowieckiego, zwłaszcza w kontekście występującego tu wysokiego udziału ludności (w tym w wieku poprodukcyjnym) nie należą do najwyższych w Polsce. Baza materialna służby zdrowia jest skromniejsza niż przeciętnie w kraju. Na jedno łóżko w szpitalach ogólnych przypada 213 osób (w kraju 203), co stawia województwo na 9 miejscu wśród regionów. Słabo rozwinięta jest sieć placówek leczenia otwartego (ambulatoryjna opieka zdrowotna), na którą składają się przychodnie, ośrodki zdrowia i praktyki lekarskie. Na jeden ambulatoryjny zakład opieki zdrowotnej przypada najwyższa spośród województw liczba mieszkańców - 3.501 (średnia w kraju 2.577), a w podregionie warszawskim osiąga wielkość 5.126 osób. Prawie połowa placówek tego typu zlokalizowana jest w Warszawie.

W 2002 roku na terenie województwa mazowieckiego funkcjonowało 84 szpitale ogólne o łącznej liczbie 24,0 tys. łóżek (tj. 11,4% ogólnej liczby szpitali i 12,7% ogólnej liczby łóżek w kraju). Największa liczba szpitali (34) i łóżek szpitalnych (ok. 11 tys.) zlokalizowana jest w Warszawie. Sześć powiatów nie ma na swoim terenie żadnego szpitala (powiaty ziemskie: ostrołęcki, siedlecki i plocki oraz białobrzeski, legionowski i szydłowiecki).

Powyższe dane wskazują na duże zróżnicowanie w poziomie rozwoju infrastruktury ochrony zdrowia na Mazowszu, co stanowi poważną barierę w dostępie do usług medycznych.

Województwo wyróżnia się wśród regionów liczbą personelu medycznego (głównie lekarzy, i stomatologów). Nasycenie kadrami medyczną (po województwie śląskim) jest największe w kraju. Na 10 tys. ludności przypada 26,7 lekarzy (kraj – 23,0), lekarzy stomatologów - 3,4 (kraj – 3,0), pielęgniarek – 48,7 (kraj – 48,6), farmaceutów 6,4 (kraj – 6,3). Duża liczba lekarzy jest wynikiem zlokalizowania w Warszawie uczelni medycznej i związanych z nią szpitali klinicznych oraz lokalizacji wielu placówek i szpitali specjalistycznych w tym o randze krajowej (Centrum Onkologii, Centrum Zdrowia Dziecka, Instytut Matki i Dziecka, Instytut Kardiologii, Centralny Szpital Kliniczny WAM i MSWiA). Liczba porad udzielonych przez lekarzy w specjalistycznej opiece zdrowotnej stawia region (obok Śląska) w czołówce krajowej – 15% porad w skali kraju jest wynikiem działalności mazowieckiej specjalistycznej opieki zdrowotnej.

Od kilku lat ulegają pogorszeniu warunki udzielania świadczeń zdrowotnych, a tym samym pogłębiają się różnice w dostępie i jakości usług medycznych. Niedobór środków finansowych na opiekę zdrowotną w widocznym stopniu obniżył poziom inwestycji w opiekę zdrowotną w regionie. Ograniczana została budowa nowych szpitali i zakupy wyposażenia. Intensywnie używany i wyeksploatowany sprzęt medyczny może stanowić zagrożenie zarówno dla pacjentów jak i dla personelu medycznego. Trochę lepsza jest sytuacja w wysoko wyspecjalizowanych klinikach medycznych. Niestety nawet pomiędzy tymi jednostkami istnieją znaczne różnice w poziomie jakości i ilości wyposażenia. Podniesienie jakości usług medycznych i ich dostępności uwarunkowane jest rozbudową i doposażeniem bazy materialnej służby zdrowia.

Dostępność *usług edukacyjnych* na terenie województwa jest zróżnicowana. Utrudniony dostęp do szkół występuje głównie na poziomie gimnazjalnym na obszarach wiejskich oraz na poziomie wyższym, poza Warszawą. Poważny problem w systemie edukacji na wszystkich jego poziomach stanowi nieodpowiednia infrastruktura sportowa, co w znacznym stopniu ogranicza liczbę zajęć wychowania fizycznego oraz znacząco ograniczony dostęp do Internetu. Znacznych nakładów wymaga infrastruktura szkolnictwa wyższego. Sukcesywnemu wzrostowi populacji studentów nie towarzyszy dostatecznie szybki rozwój infrastruktury uczelnianej, w tym odpowiednio wyposażone sale dydaktyczne.

Występujące w województwie znaczne zasoby materialne w zakresie kultury odznaczają się w przewadze niezadowolającym stanem technicznym. Rewaloryzacji wymagają przede wszystkim zabytkowe układy urbanistyczne o dużym znaczeniu kulturowym i historycznym wielu miast Mazowsza. Ochrona zasobów kulturowych niezbędna dla zachowania dziedzictwa kulturowego i tożsamości regionu, przyczyni się do wzrostu jego atrakcyjności i rozwoju działalności związanych z obsługą ruchu turystycznego.

1.1.6 Stan i Struktura Gospodarki

Województwo mazowieckie ma najwyższy w Polsce potencjał gospodarczy mierzony wartością produktu krajowego brutto. W 2002 r. udział Mazowsza w tworzeniu ogólnokrajowej **wartości PKB wyniósł 20,4%**. Wielkość wskaźnika PKB/1 mieszkańca jest mocno zróżnicowana wewnątrz regionu. Wskaźnik ten dla województwa wynosił w 2002 r. 31,1 tys. zł, co stanowi 152% średniej krajowej (20,4 tys. zł), w 1999 r. wynosił 23,8 tys. zł i stanowił 149,3% średniej krajowej (15,9 tys. zł). We wszystkich podregionach województwa, z wyjątkiem m. st. Warszawy wskaźnik ten kształtował się poniżej średniej krajowej.

Województwo mazowieckie charakteryzuje się znacznie wyższym poziomem i korzystniejszą strukturą wartości dodanej brutto (WDB). WDB w województwie mazowieckim w 2002 roku stanowiła 20,4% wielkości krajowej (w 1999 roku 19,6%). Wskaźnik na 1 pracującego wynosił 66.534 zł (126,9% średniej krajowej). Mazowsze posiada znacznie wyższy udział usług rynkowych w ogólnej wartości WDB (58,3% w 1999 roku i 57,8% w 2002 r., w kraju odpowiednio 48,4% i 48,6%), a niższy udział pozostałych sektorów (w 2002 roku odpowiednio: rolnictwo 3,5% i 3,8%, przemysł 19,2% i 24,5%, budownictwo 6,2% i 6,9%, usługi pozarynkowe 13,4% i 16,2%), przy czym wskaźniki na 1 pracującego we wszystkich sektorach są wyższe w województwie mazowieckim.

Przemysł

Przemysł województwa cechuje duże zróżnicowanie branżowe, co czyni go mniej zależnym od wahań koniunkturalnych na rynkach krajowych i światowych. Dominującą rolę odgrywa przemysł petrochemiczny z największą w kraju rafinerią ropy naftowej w Płocku. Do znaczących pod względem wielkości produkcji przemysłowej należą również przemysł: rolno-spożywczy, energetyczny, przemysł chemiczny, elektromaszynowy oraz produkcja sprzętu transportowego. Cechą charakterystyczną jest szybki rozwój nowoczesnych innowacyjnych branż (usług: finansowo-ubezpieczeniowych, telekomunikacyjnych, poligraficzno-wydawniczych, informatycznych oraz przemysłu: farmaceutycznego, elektronicznego, precyzyjnego i optycznego, produkcji sprzętu RTV).

Województwo *zajmuje pierwsze miejsce w kraju pod względem wielkości produkcji sprzedanej przemysłu dostarczając 20,6% krajowej wielkości produkcji*. Ponad połowa produkcji sprzedanej województwa jest wynikiem działalności podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w Warszawie. Produkcja sprzedana na 1 mieszkańca województwa wynosiła 20.590 zł, podczas gdy średnio w kraju 13.374 zł. Na obszarach o słabym potencjale gospodarczym wskaźnik ten kształtował się na poziomie 7- 8 tys. zł.

Podmioty Gospodarcze

Na koniec 2003 r. w systemie REGON zarejestrowanych było 575.598 podmiotów gospodarki narodowej (przed rokiem 553.983)⁵.

Tabela 8: Podmioty gospodarki narodowej

Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
Liczba podmiotów gospodarcze ogółem, w tym:	500 103	524 640	543 611	554 112	575 598
liczba MSP	498 944	523 463	542 263	552 983	574 508

W 2003 r. 574.508 Małych i Średnich Przedsiębiorstw stanowiło 99,8% wszystkich podmiotów gospodarczych i były to głównie przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (548.273 podmioty). W sektorze publicznym funkcjonowało 11.805 MSP, w sektorze prywatnym 562.703 podmioty, w tym 429.872 osoby fizyczne. Według Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości aktywne małe i średnie przedsiębiorstwa stanowiły w 1999 r. 52,3% ogółu MSP, w 2000 r. – 54,6%, a w 2001 r. – 46,5%. Spośród ogółu podmiotów gospodarczych, najwięcej podmiotów zajmowało się handlem i naprawami – 192.391 (33,4%), obsługą nieruchomości i firm; nauką 94.873 (16,5%), przetwórstwem przemysłowym – 62.537 (10,9%), budownictwem – 58.187 (10,1%). W sektorze publicznym prowadziło działalność 12.308 podmiotów gospodarki narodowej (o 775 więcej niż w końcu 2002 r.). Wśród nich było 347 przedsiębiorstw państwowych. W sektorze prywatnym działało 563.290 podmiotów gospodarki narodowej (97,9% ogółu podmiotów). Najwięcej wśród nich to firmy prowadzone przez osoby fizyczne 429.885, tj. 76,3% (w poprzednim roku 414.878 podmiotów), najwięcej w m.st. Warszawa – 184.980 (43,0% ogółu podmiotów prowadzonych przez osoby fizyczne), m. Radom – 20.790 (4,8%), w powiecie wołomińskim – 16.536 (3,8%), i pruszkowskim – 15.110 (3,5%).

Województwo mazowieckie jest największym eksporterem i importerem w kraju - prawie połowa ogólnokrajowych wielkości jest udziałem działalności przedsiębiorstw Mazowsza. W strukturze eksportu przeważają: maszyny i urządzenia, sprzęt elektryczny i elektrotechniczny, sprzęt transportowy, metale i wyroby z metalu. W imporcie dominują dobra zaopatrzeniowe. Głównymi partnerami województwa w eksporcie i imporcie są kraje Unii Europejskiej zwłaszcza Niemcy, a także Włochy, Francja, Wielka Brytania, Holandia. Znaczący jest udział Rosji, USA i Chin.

⁵ Krótkie wiadomości statystyczne o województwie mazowieckim „Podmioty Gospodarki Narodowej w IV kwartale 2003 r.; „Biuletyn Statystyczny Województwa Mazowieckiego grudzień 2002 i grudzień 2003”.

Województwo mazowieckie charakteryzuje się największą aktywnością inwestorów zagranicznych pod względem liczby podmiotów i wartości zainwestowanego kapitału. W 2002 roku liczba zarejestrowanych spółek z udziałem zagranicznym wynosiła 16.474 (35% ogólnej liczby w kraju), przy czym ponad 80% w Warszawie. Na liście najważniejszych inwestorów zagranicznych w Polsce w czerwcu 2001 roku⁶, którzy ulokowali ponad 1mln USD w Polsce znajdowało się 881 inwestorów, spośród których 689 (78%) prowadziło działalność w województwie mazowieckim, przy czym: 618 (74%) w Warszawie, 99 (14%) w podregionie warszawskim i 79 (12%) w trzech pozostałych subregionach. Powyższa struktura przestrzenna wskazuje jednoznaczne preferencje lokalizacyjne inwestorów zagranicznych: duże skupiska ludności (aglomeracje i duże miasta), tereny dysponujące atrakcyjnymi dla inwestorów przedsiębiorstwami krajowymi do przejęcia. Nieliczne są jednak inwestycje zagraniczne o charakterze proekspansyjnym. Największy kapitał na Mazowszu zainwestowały kraje: USA, Holandia, Francja, Niemcy i Korea Południowa.

1.1.7 Działalność Badawczo-Rozwojowa (Innowacje)

Województwo mazowieckie posiada wysoki potencjał innowacyjny, o czym świadczy znaczna liczba zatrudnionych w sferze innowacji, badań i rozwoju oraz udział w ogólnopolskich nakładach ponoszonych na innowacje.

W województwie mazowieckim funkcjonują 273 jednostki zaliczane do działalności badawczo - rozwojowej, co stanowi 33% krajowej wielkości potencjału badawczego (według stanu na koniec 2002 r.). W działalności badawczej i rozwojowej zatrudnionych było 24,8 tys. osób, tj. 32,6% wielkości krajowej. Dominującym ośrodkiem innowacji województwa mazowieckiego jest Warszawa skupiająca ponad 90% potencjału naukowo-badawczego regionu. Jednocześnie potencjał warszawski jest także najistotniejszym elementem krajowego systemu innowacyjnego, poprzez który w największym stopniu następuje włączanie się Polski do współpracy naukowej na arenie międzynarodowej.

Nakłady na działalność B+R należą do najwyższych w kraju i wyniosły 1.994,3 mln zł, tj. 43,5% nakładów na tę działalność w kraju, przy czym 63,1% to środki z budżetu państwa. W relacji do PKB nakłady na działalność B+R stanowią 1,3 % (w kraju 0,65%), przy średniej w UE 1,98%. Wartość nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle regionu wyniosła ok. 1.992,5 mln zł. (14,4% nakładów krajowych) i były niższe niż w województwie śląskim (21,5%). Na Mazowszu skupiającym 1/3 potencjału badawczo - rozwojowego kraju, poziom finansowania badań i rozwoju przez sferę gospodarczą jest bardzo niski. W 2002 r. udział podmiotów gospodarczych w finansowaniu tej działalności wynosił zaledwie 8,7% (27,7% - w kraju) i był najniższy spośród wszystkich regionów. Od kilku lat systematycznie spada w regionie zainteresowanie finansowaniem badań ze strony przedsiębiorstw.

1.1.8 Podsumowanie

Województwo mazowieckie jest regionem o największych różnicowaniach wewnętrznych w Polsce. Różnicowania te są bardzo duże nie tylko pod względem

⁶ Źródło: dane Państwowa Agencja Inwestycji Zagranicznych.

rozpiętości poziomu kluczowych zjawisk społeczno - gospodarczych, ale również skali zbiorowości, których dotyczą stwierdzane skrajności.

Już sam układ sieci osadniczej województwa zapowiada głębokie różnice społeczno-gospodarcze. Z jednej strony mamy tu 1,6-milionową stolicę kraju (znajdującą się w liczącej ogółem ok. 2,5 miliona ludności aglomeracji) oraz 4 były miasta wojewódzkie (liczące od 50 do 250 tys. mieszkańców), a z drugiej - rozproszone niewielkie jednostki osadnicze leżące poza głównymi biegunami rozwoju, w tym ponad 20 miast liczących poniżej 10 tys. mieszkańców i ponad 8 tys. miejscowości wiejskich.

Struktura przestrzenna regionu jest ukształtowana pod wielkim wpływem aglomeracji warszawskiej. Z jednej strony, Warszawa wywołuje efekt „wypłukiwania” - obejmujący cały region, z drugiej strony, efekt dyfuzji - o znacznie mniejszym zasięgu przestrzennym.

Rolnictwo województwa charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem poziomu - od gospodarstw wykazujących najwyższe w kraju wskaźniki produktywności i towarowości (wysoki stopień specjalizacji), po gospodarstwa wielokierunkowe, niskowydajne i niskotowarowe oraz nietowarowe, produkujące wyłącznie lub głównie na własne potrzeby.

W województwie występują zasadnicze zróżnicowania pod względem poziomu bezrobocia. Stopa bezrobocia wynosi od ok. 8,3-14,8% w powiatach aglomeracji warszawskiej do 28% w rejonie Radomia (powiat szydłowiecki – 29,8%).

Podobne skrajności występują pod względem stopnia wyposażenia w podstawowe składniki infrastruktury technicznej i społecznej oraz dostępności podstawowych usług z zakresu oświaty i ochrony zdrowia.

1.2 Analiza SWOT

Analiza SWOT mazowieckiego rynku pracy przedstawia jego słabe i silne strony oraz możliwości i zagrożenia. Dokonując oceny brano pod uwagę zarówno czynniki zewnętrzne jak i wewnętrzne, które wywierają istotny wpływ na kształtowanie się podaży i popytu na rynku pracy. Przedstawiona analiza oparta jest o dane statystyczne i doświadczenia partnerów współpracujących przy opracowaniu regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia.

Tabela 9: Analiza SWOT mazowieckiego rynku pracy

Mazowiecki rynek pracy	
Potencjał gospodarczy	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoki potencjał gospodarczy, kapitałowy i intelektualny aglomeracji warszawskiej • Duża różnorodność branży przemysłowej • Wysoko rozwinięty sektor usług • Największa w skali kraju koncentracja podmiotów gospodarczych • Wysoki nakład na działalność badawczo-rozwojową • Dynamiczny rozwój nowoczesnych innowacyjnych branż 	<ul style="list-style-type: none"> • Bardzo wysokie dysproporcje w rozwoju poszczególnych subregionów • Skupianie się podmiotów gospodarczych głównie w aglomeracji warszawskiej • Niski i niedostosowany system transportu • Słabo rozbudowany system informacyjny o dostępnych środkach finansowych na rozwój MSP • Mierna współpraca między przedsiębiorcami a instytucjami samorządowymi • Niedostatecznie rozwinięty system informacji na

<ul style="list-style-type: none"> • Najwyższa aktywność inwestorów zagranicznych • Największy eksport i import w skali kraju • Tranzytowe położenie w systemie transportowym Polski i Europy • Przebieg głównych linii korytarzy transportowych • Atrakcyjny turystycznie teren pod względem walorów przyrodniczo – krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego • Wysoko rozwinięta baza recepcyjna i turystyczna • Zmniejszająca się liczba małych i średnich gospodarstw rolnych, wzrost gospodarstw dużych i wielkoobszarowych 	<p>temat rynku i gospodarki</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bariery finansowe /podatkowe/ uniemożliwiające rozwój MSP • Pryncypialny wpływ polityki na kształtowanie się sytuacji gospodarczej • Koncentracja bazy turystycznej i recepcyjnej w Warszawie • Niski standard turystyczny i recepcyjny poza Warszawą, brak bazy o średnim standardzie w Warszawie • Centralizacja instytucji rynku pracy • Nieposiadanie bądź istnienie niekorzystnych planów zagospodarowania przestrzennego
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Dążenie do zachowania równowagi w rozwoju poszczególnych okręgów województwa • Efektywne wykorzystanie dostępnych środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • Zwiększenie liczebności inkubatorów przedsiębiorczości itp. placówek • Stosowanie preferencji finansowych dla nowo tworzonych MSP • Obniżenie kosztów utrzymania pracownika • Alternatywne /pozarolnicze/ formy zatrudnienia dla pracujących w sektorze rolniczym • Rozwój turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego • Odbudowa tradycyjnych gałęzi przemysłu promowanie regionalnych produktów, usług • Zwiększenie ilość obiektów turystycznych o średnim standardzie 	<ul style="list-style-type: none"> • Narastająca dwubiegunowość w rozwoju subregionów • Zcentralizowany rozwój przedsiębiorczości – głównie teren aglomeracji warszawskiej • Minimalnie rozbudowane partnerstwo i współpraca pomiędzy instytucjami samorządowymi a przedsiębiorcami, instytucjami i organizacjami • Kadencyjny system działania władz – nie ponoszenie odpowiedzialności • Nieefektywne propagowanie wiedzy z zakresu funduszy strukturalnych • Wzrastająca liczba uczelni wyższych o niskim potencjale edukacyjnym • System kształcenia zarówno uczelni wyższych jak i szkół średnich niedostosowany do rynku pracy
Zasoby ludzkie	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Najniższa w kraju stopa bezrobocia • Wysoka liczba mieszkańców z wykształceniem wyższym • Wysoko wykwalifikowana kadra IRP • Wzrastająca elastyczność w podejmowaniu pracy, dostosowywanie się do zmian zachodzących na rynku pracy • Doświadczenie kadry IRP w działaniach prowadzonych na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych • Znaczne zasoby siły roboczej o zróżnicowanych kwalifikacjach zawodowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Utrzymujące się bezrobocie strukturalne • Bardzo duże zróżnicowanie lokalnych rynków pracy • Niechęć zarówno pracowników, jak i pracodawców do inwestowania w rozwój kapitału ludzkiego • Niskie wykształcenie mieszkańców terenów wiejskich • Nisko rozwinięta przedsiębiorczość wśród młodzieży • Dysproporcje w rozwoju zasobów ludzkich na poziomie poszczególnych subregionów • Niestabilna kadra instytucji rynku pracy • Nieekonomiczny sposób dystrybucji środków finansowych wydatkowanych przez instytucje samorządowe i instytucje rynku pracy • Słabe zaplecze techniczne instytucji rynku pracy • Biurokracja IRP • Niedostatecznie zbadany rynek pracy skutkujący

	<p>niedostosowanymi działaniami aktywizacyjnymi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nisko rozwinięta współpraca i partnerstwo pomiędzy urzędami a instytucjami • Niepodmiotowe traktowanie osób bezrobotnych przez pracowników IRP • Niski stopień zatrudnialności osób niepełnosprawnych • Utrwalanie się ubóstwa i dziedziczenia bezrobocia • Migracja i koncentracja osób wykwalifikowanych, przedsiębiorczych na terenie aglomeracji warszawskiej
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja Programu Modelu Partnerstwa Lokalnego w zakresie przeciwdziałania bezrobociu • Świadomość korzyści wynikających z nawiązania partnerstwa i współpracy na poszczególnych szczeblach • Tworzenie placówek świadczących usługi rynku pracy • Współpraca z zagranicznymi instytucjami działającymi na rzecz osób bezrobotnych • Dostosowanie systemu kształcenia do rynku pracy - wykorzystanie konkurencji między uczelniami • Podmiotowe traktowanie osób bezrobotnych zarejestrowanych jako osoby bezrobotne • Zwiększenie zatrudnienia wykwalifikowanych pośredników pracy i doradców zawodowych • Wykorzystanie środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • Nasilanie się polaryzacji na poziomie społecznym • Wzrastająca liczba osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym • Narastające zjawisko bezrobocia frykcyjnego • Niski poziom wynagrodzeń i wzrastające koszty utrzymania • Wysoki odsetek osób pracujących w rolnictwie • Spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym w perspektywie do 2030 r. • Odływ wysoko kwalifikowanych specjalistów poza granice kraju • Zmiany polityczne /w tym różne postrzeganie rynku pracy/ skutkujące np. zmianą kadry IRP • Procedury IRP ograniczające możliwość powstawania nowych działań • Słabo rozbudowany system informacyjny o możliwościach uczestnictwa w projektach finansowanych z funduszy strukturalnych • Kultura klijentalna IRP • Niedostatecznie dostosowany system prawny do programów europejskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu
SWOT- Mazowiecki rynek pracy - podsumowanie	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Najwyższy w skali kraju potencjał gospodarczy, intelektualny, kapitałowy i instytucjonalny • Warszawa jako główny punkt styku gospodarki krajowej z gospodarką światową, miejsce głównych usług dla producentów i bezkonkurencyjnych w skali kraj skupisk. • Najwyżej rozwinięty poziom gospodarczy w skali kraju / PKB/ • Dynamiczny rozwój nowoczesnych innowacyjnych branż • Duży potencjał turystyczny • Niska stopa bezrobocia w skali kraju • Wykwalifikowana kadra IRP • Elastyczność pracodawców i kadry w dostosowywaniu się do zmian 	<ul style="list-style-type: none"> • Dysproporcje w dynamice rozwoju gospodarczego i warunkach życia ludności w województwie • Wysokie dysproporcje w kształtowaniu się stopy bezrobocia w poszczególnych subregionach • Pryncypialny wpływ polityki na kształtowanie się gospodarki • Niski poziom kształcenia w szkolnictwie średnim i wyższym • Wysoka liczba ludności o niskim poziomie wykształcenia głównie zamieszkujących tereny wiejskie • Słabo rozwinięta współpraca i partnerstwo • Kultura klijentalna IRP • Słabo wyposażone zaplecze techniczne

<p>zachodzących na rynku pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Znaczna liczba i aktywność organizacji pozarządowych • Dynamiczny rozwój szkolnictwa wyższego i średniego 	<p>IRP głównie na poziomie jednostek powiatowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niedostatecznie rozbudowany system informacyjny o możliwości uczestnictwa w projektach finansowanych z funduszy strukturalnych • Nieprawidłowo i nieefektywnie rozbudowany system zarządzania IRP
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Efektywne wykorzystanie funduszy strukturalnych Unii Europejskiej wspierających politykę regionalną • Prowadzenie polityki preferencji dla MSP • Realizacja Programu Partnerstwa Lokalnego • Zmiana systemu kształcenia w celu dostosowania do popytu na rynku pracy • Kompleksowe badanie rynku pracy skutkujące celowymi programami aktywizującymi • Stymulowanie tworzenia pozarolniczych miejsc pracy • Wykorzystanie potencjału naukowo badawczego, intelektualnego • Rozszerzenie usług doradztwa zawodowego /podmiotowe traktowanie osób bezrobotnych/ • Zwiększenie zasięgu oddziaływania procesów dyfuzji z Warszawy do poszczególnych subregionów województwa • Zwiększenie ilości obiektów turystycznych o średnim standardzie 	<ul style="list-style-type: none"> • Pogłębiające się dysproporcje wewnątrz regionalne • Wzrost zewnętrznych i wewnętrznych kosztów utrzymania MSP • Niedostateczna korelacja pomiędzy systemem kształcenia a popytem rynku pracy • Niechęć do nawiązywania współpracy i partnerstwa • Wzrost liczby osób podejmujących pracę „na czarno” • Narastające zjawisko bezrobocia frykcyjnego • Wzrastająca liczba osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym • Pojawiające się zjawisko dziedziczenia bezrobocia • Narastający brak zaufania do IRP • Pogłębiające się bezrobocie ukryte wśród mieszkańców terenów wiejskich • Narastająca liczba grupy osób bezrobotnych w wieku 24-35 lat

Opierając się na analizie SWOT oraz uwzględniając założenia dokumentów, będących fundamentem dla utworzenia regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia dokonano wyboru zadań strategicznych, w których mieszczą się wygenerowane przez parterów działania uznane za priorytetowe do realizacji w latach 2005-2006 i których wykonanie będzie miało istotny wpływ na poprawę mazowieckiego rynku pracy.

ROZDZIAŁ II. ZADANIA NA RZECZ ZATRUDNIENIA W RAMACH WYTYCZNYCH EUROPEJSKIEJ STRATEGII ZATRUDNIENIA

Wytyczna 1: Aktywne i zapobiegawcze działania dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo

Kontekst:

W województwie podobnie jak w Polsce niezależnie od poziomu bezrobocia występują utrwalone tendencje. Są to:

- silne natężenie bezrobocia wśród ludzi młodych (stopa bezrobocia według BAEL ponad dwukrotnie wyższa od stopy bezrobocia ogółem - 36,9% przy 17,4% dla ogółu bezrobotnych),
- wysoki udział bezrobocia długotrwałego (56,0% ogółu bezrobotnych w końcu 2004 r.), dominacja osób o niskim poziomie wykształcenia (64,8%) przy zwiększeniu się w ostatnich latach udziału bezrobotnych absolwentów szkół wyższych (z 8,3% w końcu 1999 r. poprzez 15,4% w 2001 r., 23,5% w końcu 2003 r.), do 23,9% w maju 2004 r.
- wyższe bezrobocie wśród mężczyzn (50,6% ogółu bezrobotnych w końcu 2003 r.).

Skuteczną metodą przeciwdziałania bezrobociu i bierności zawodowej jest zwiększenie stopnia zaangażowania ludności w procesie pracy, mierzonego wskaźnikiem zatrudnienia. Wskaźnik zatrudnienia ogółem (jako relacja liczby pracujących do liczby ludności w wieku 15 – 64 lata) wynosi w województwie 49,6% (w Polsce 51,4 % w IV kwartale 2003 r.). Analogiczny wskaźnik dla UE-15 wynosi ponad 64%, a według Strategii Lizbońskiej ma ulec zwiększeniu do 70% w roku 2010.

W województwie mazowieckim według stanu na koniec października 2004 r. funkcjonowało 297 niepublicznych agencji zatrudnienia, w tym 105 agencji pośrednictwa pracy 128 agencji doradztwa personalnego oraz 64 agencje pracy tymczasowej

Udział środków przeznaczanych na aktywne programy rynku pracy w województwie w 2003 r. wyniósł 14,9% (w 2002 r. 8,3%) ogółu wydatków finansowanych z Funduszu Pracy, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw pracy.

Zadania

1.1 Aktywizacja zawodowa młodzieży.

Cel: Zwiększenie poziomu zatrudnienia ludzi młodych

W celu aktywizacji osób młodych planowana jest realizacja programu rządowego „Pierwsza Praca – Mazowiecki Start”, finansowanego ze środków krajowych w ramach, którego młodzież uzyska wsparcie poprzez świadczenie usług **poradnictwa zawodowego**

i pośrednictwa pracy, kierowanie na staż, przygotowanie zawodowe, szkolenia, zatrudnienie subsydiowane oraz przyznawanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, doposażenie stanowiska pracy u pracodawcy. Partnerami w realizacji programu będą powiatowe urzędy pracy, pracodawcy. Jednocześnie planowane jest organizowanie „**Gield Pracy**”.

W partnerstwie z powiatowymi urzędami pracy województwa mazowieckiego w latach 2004-2005 Wojewódzki Urząd Pracy realizuje projekt „**Europejska szansa młodzieży**” finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach SPO RZL, którego beneficjentami ostatecznymi jest bezrobotna młodzież i absolwenci do 25 roku życia. Uczestnicy projektu korzystają ze szkoleń, staży, prac interwencyjnych, mają możliwość odbycia przygotowania zawodowego oraz uzyskania środków na uruchomienie działalności gospodarczej.

W ramach programu **PHARE 2002** WUP występując w roli partnera powiatowych urzędów pracy i instytucji pozarządowych uczestniczył będzie w realizacji projektów:

- a) „**Młodość nie barierą, lecz przepustką do kariery**” - projekt obejmie swoimi działaniami 50 osób;
- b) „**Start zawodowy młodzieży szansą na lepsze jutro**” – projekt obejmie swoimi działaniami 50 osób. Skierowany jest do osób, dla których barierą w uczestnictwie programów rynku pracy jest opieka nad dzieckiem do lat 7.

Powyższe projekty przewidują następujące formy aktywizacji zawodowej: indywidualne plany działań, warsztaty aktywizujące, a następnie w zależności od indywidualnych predyspozycji i zapotrzebowania rynku pracy szkolenia zawodowe, pośrednictwo pracy zatrudnienie subsydiowane bądź pomoc w samozatrudnieniu.

Wojewódzki Urząd Pracy będąc instytucją wdrażającą realizuje działania, informacyjno - promocyjne w zakresie możliwości wykorzystania środków z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Działania 1.2 Perspektywy dla młodzieży, Priorytetu 1 Aktywna polityka rynku pracy oraz integracja zawodowa i społeczna, Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich, przeznaczonych na zwiększenie zatrudnienia wśród młodzieży w poszczególnych podregionach. Upowszechnianie informacji dotyczących EFS prowadzone będzie także poprzez organizowanie spotkań informacyjnych i promocyjnych, konferencji, seminariów, spotkań cyklicznych oraz „Dni otwartych”. Jednocześnie prowadzona będzie dystrybucja materiałów informacyjnych w postaci ulotek, broszur, pism informujących oraz przekazywanie do prasy regionalnej i innych mediów informacji na temat możliwości wykorzystania środków z EFS w celu aktywizacji młodzieży.

WUP ogłaszać będzie konkursy dla powiatowych urzędów pracy na składanie projektów w ramach SPO RZL, Działania 1.2 schemat a) Perspektywy dla młodzieży. Zakłada się, iż zostanie wykorzystane 100% środków finansowych przeznaczonych na Działanie 1.2.

Mazowiecka Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy, w celu podniesienia poziomu zatrudnienia wśród ludzi młodych planuje realizację projektu „**Kształcenie młodzieży**”. Celem projektu jest zwiększenie poziomu zatrudnienia ludzi młodych. Projekt zapewni przygotowanie zawodowe w formie przyuczenia do wykonywania pracy oraz nauki zawodu lub uzupełnienia wykształcenia ogólnego dla młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych i środowisk patologicznych. Wsparcie, z jakiego będą mogli skorzystać bezpośredni odbiorcy opierało się będzie na kształceniu młodzieży. Działanie realizowane będzie na zasadzie partnerstwa z jednostkami samorządowymi, szkołami i pracodawcami. Realizatorami zadania będą: Hufce Pracy, Środowiskowe Hufce Pracy, Ośrodki Szkolenia i Wychowania.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, iż w roku 2005 z perspektywą realizacji do 2006 roku, programami aktywizującymi urzędy pracy obejmą około 20.000 osób do 25 roku życia, w tym: w ramach staży 11.000 osób, w ramach przygotowania zawodowego około 1000 osób, w ramach prac interwencyjnych 1000 osób, w ramach robót publicznych 800 osób. Planowane jest przydzielenie około 300 osobom jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz skierowanie na szkolenia około 4000 osób.

W 2005 r. w ramach planowanych projektów OHP planuje objąć nauką i pracą około 2900 osób, w tym zakłada się, iż 190 osób ukończy przyuczenie do wykonywania określonej pracy, a przygotowanie do egzaminów na tytuły kwalifikacyjne uzyska 244 osoby. Zakłada się, że efektem działań Ochothiczych Hufców Pracy będzie otrzymanie pracy przez 50% absolwentów.

1.2 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia

Cel: Ograniczenie zjawiska długotrwałego bezrobocia i jego przyczyn poprzez wsparcie osób bezrobotnych i długotrwanie bezrobotnych w zakresie reintegracji zawodowej na rynku pracy oraz wsparcie dla otoczenia społecznego tych osób.

Planowane działania urzędów pracy na rzecz aktywizacji osób długotrwanie bezrobotnych dotyczą realizacji programu rządowego „**Pierwsza Praca – Mazowiecki Start**” w ramach, którego osoby kwalifikujące się będą mogły korzystać z usług **poradnictwa zawodowego zarówno indywidualnego jak i grupowego**, pośrednictwa pracy, a następnie odbycia stażu, przygotowania zawodowego, szkoleń, zatrudnienia subsydiowanego oraz otrzymania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Wojewódzki Urząd Pracy w partnerstwie z powiatowymi urzędami pracy województwa mazowieckiego w latach 2004-2005 jest realizatorem projektu „**Powrót osób długotrwanie bezrobotnych na Europejski rynek pracy**” finansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Działania 1.3 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia, SPO RZL, którego beneficjentami są osoby długotrwanie bezrobotne. Projektem objęte są osoby pochodzące ze środowisk wiejskich, terenów zmarginalizowanych oraz zagrożone wykluczeniem społecznym. W ramach projektu beneficjenci uczestniczą w warsztatach poprzedzających aktywizację zawodową, które dotyczą głównie ukierunkowania kwalifikacji zawodowych, nabycia umiejętności poszukiwania pracy i negocjacji warunków zatrudnienia. Realizowane formy wsparcia, w których uczestniczą beneficjenci ostateczni to prace interwencyjne, przygotowanie zawodowe oraz szkolenia umożliwiające przekwalifikowanie bądź szkolenia interpersonalne, w tym dotyczące efektywnych metod poszukiwania pracy.

W ramach programu **PHARE 2002** planowane jest uczestnictwo w realizacji projektu Fundacji Gospodarczej im. K. Marcinkowskiego w Ciechanowie pn. „**W oczekiwaniu na etat**”. Beneficjentami projektu będą osoby długotrwanie bezrobotne zagrożone wykluczeniem społecznym. Jednostkami wspierającymi projekt są powiatowe urzędy pracy w Ciechanowie, Mławie, Płońsku i Żurominie. W ramach projektu przewiduje się m.in. zorganizowanie dwóch giełd pracy z dostępem do internetowych ofert pracy, świadczenie porad prawnych w zakresie prawa pracy, prawa cywilnego i gospodarczego, udzielanie informacji z zakresu rynku pracy. **Jednocześnie w ramach PHARE 2003 SSG planowana jest realizacja w podprojekcie I szkoleń dla osób bezrobotnych i zagrożonych utratą zatrudnienia.**

Wojewódzki Urząd Pracy planuje zawrzeć porozumienie z jednostkami wojskowymi w celu prowadzenia zajęć warsztatowych dotyczących aktywnego poszukiwania pracy dla żołnierzy kończących zasadniczą służbę wojskową. Zakłada się, iż z projektu skorzysta 100 osób kończących służbę wojskową.

W celu udzielenia kompleksowej pomocy osobom będącym w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy planowane jest inicjowanie i organizowanie spotkań min. z Miejskimi Ośrodkami Pomocy Rodzinie, Polskim Komitetem Pomocy Społecznej, Caritas, Komendą Hufca Pracy, PUP, których produktem będą wspólne przedsięwzięcia i projekty. Planowana jest również realizacja krótkich form badawczych zarówno na poziomie powiatów jak i województwa, ukierunkowanych na rozpoznawanie popytu na kwalifikację i umiejętności oraz zapotrzebowania na nowe umiejętności mieszczące się w konkretnych kategoriach zawodowych.

Wojewódzki Urząd Pracy jako instytucja wdrażająca planuje realizację działań, informacyjno - promocyjnych w zakresie możliwości wykorzystania środków z EFS w ramach Działania 1.3 Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia, Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich przeznaczonych na zwiększenie zatrudnienia wśród osób długotrwale bezrobotnych w poszczególnych podregionach. Upowszechnianie informacji dotyczących EFS prowadzone będzie poprzez organizowanie spotkań informacyjnych i promocyjnych, konferencji, seminariów, spotkań cyklicznych oraz „Dni otwartych”. Prowadzona będzie dystrybucja materiałów informacyjnych w postaci ulotek, broszur, pism informujących oraz przekazywanie do prasy regionalnej oraz innych mediów informacji na temat możliwości wykorzystania środków z EFS w celu aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych.

WUP ogłaszać będzie konkursy dla powiatowych urzędów pracy na składanie projektów w ramach SPO RZL Działania 1.3 schemat a) Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia. Zakłada się iż zostanie wykorzystane 100% środków finansowych przeznaczonych na Działanie 1.3.

Przewidywane efekty:

W wyniku przeprowadzonych działań min. szkoleń w zakresie umiejętnego poszukiwania pracy, osoby długotrwale bezrobotne uzyskają kluczowe umiejętności pracownicze jak zwiększenie motywacji, podniesienie własnych predyspozycji, oraz nabycie umiejętności pracowniczych.

W ramach Programu Phare 2003 SSG planowane jest przeszkolenie ok. 1400 osób, przy czym ok. 30% beneficjentów znajdzie zatrudnienie w 6 miesięcy od zakończenia udziału w projekcie.

Przewiduje się, że w roku 2005 z perspektywą realizacji do 2006 roku, programami aktywizującymi urzędów pracy objętych zostanie około 13.000 osób będących długotrwale bezrobotnymi. Zakłada się, iż około 150 osób będzie uczestnikami staży, około 3000 osób będzie skierowanych na przygotowanie zawodowe, około 200 osób podejmie pracę w ramach prac interwencyjnych, a około 2300 osób w ramach robót publicznych. Przewiduje się, iż ze szkoleń skorzysta około 4000 osób. Zakłada się, iż zostanie przyznanych około 500 jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Efektem planowanych zadań będzie podjęcie pracy, utworzenie własnej działalności gospodarczej, bądź podjęcie dalszej nauki przez 20% uczestników programów aktywizacyjnych z ogólnej liczby długotrwale bezrobotnych, w okresie do 6 miesięcy od zakończenia udziału w projektach.

1.3 Doskonalenie i rozwój instrumentów i instytucji rynku pracy

Cel: Dostosowanie usług świadczonych przez instytucje rynku pracy do potrzeb w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Integracja z Unią Europejską, a tym samym zmiana standardów wymaga od pracowników publicznych służb zatrudnienia permanentnego podnoszenia kwalifikacji i nabytych umiejętności. W tym celu Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie planuje organizowanie szkoleń, kursów i warsztatów w zakresie problematyki rynku pracy oraz zarządzania projektami finansowanymi z Europejskiego Funduszu Społecznego dla kadry pracowniczej. Realizacji celu posłuży projekt „**Standardy Europejskie w Usługach Rynku Pracy**” w ramach SPO RZL, Działania 1.1 Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy, finansowany z EFS, którego główną formą wsparcia będzie organizowanie studiów podyplomowych. Celem projektu jest podniesienie poziomu wiedzy 200 pracowników w zakresie wybranych zagadnień usług rynku pracy zgodnie ze standardami europejskimi oraz podniesienie kluczowych umiejętności pracowniczych.

Doskonalenie i rozwój instrumentów rynku pracy realizowane będzie poprzez wspieranie niepublicznych instytucji rynku pracy, a w szczególności Gminnych Centrów Informacji i Akademickich Biur Karier. Działanie realizowane będzie poprzez wzmocnienie współpracy. Wsparcie polegało będzie na popularyzacji usług świadczonych przez działających na Mazowszu 80 GCI i 50 ABK, a także bieżącej wymianie informacji, organizowaniu spotkań instruktażowych oraz przekazywaniu i wymianie publikacji.

W celu dostosowania usług świadczonych przez instytucje rynku pracy planowane jest przeprowadzenie badań ankietowych w Centrach Informacji Zawodowych i Planowania Kariery wśród osób bezrobotnych, które pozwolą dokonać oceny jakości świadczonych usług.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom osób bezrobotnych, poszukujących pracy oraz pracodawcom planowane jest utworzenie **Punktów Informacyjno – Doradczych**, które zlokalizowane będą na terenach wiejskich, znacznie odległych od centralnych siedzib instytucji rynku pracy. Zadaniem punktów będzie informowanie i promowanie usług realizowanych przez publiczne służby zatrudnienia, organizowanie i koordynowanie różnych form współpracy partnerskiej na lokalnym rynku pracy, organizowanie dostępu bezrobotnym do specjalistycznych usług pośrednictwa pracy, świadczenie usług informacji zawodowej i pośrednictwa pracy.

W ramach Programu **PHARE 2002** WUP wspólnie z pięcioma gminami oraz PUP w Płocku uczestniczy w realizacji projektu „**Zintegrowany system pośrednictwa pracy, doradztwa zawodowego i gospodarczego w subregionie płockim poprzez Gminne Centra Informacji**” prowadzonego przez Centrum Wspierania Biznesu w Płocku. Głównym celem projektu jest utworzenie Gminnych Centrów Informacji działających na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, będących nowym potencjałem instytucjonalnym wzmacniającym działania podejmowane na rzecz osób poszukujących pracy, udzielaniu informacji i porad w zakresie pozyskiwania funduszy strukturalnych. Działanie GCI opierało się będzie na czterech podstawowych filarach: I. Rynek pracy i pośrednictwo pracy, II. Poradnictwo zawodowe, III. Doradztwo gospodarcze w zakresie uruchomienia i prowadzenia działalności gospodarczej, IV. Promocja działań lokalnego samorządu terytorialnego.

Przewidywane efekty:

Przewiduje się, że w 2005 roku ze szkoleń skorzysta około 600 pracowników WUP i PUP. Zakłada się, iż w roku 2005 na terenie województwa w wyniku przyznanych grantów, wzrośnie ilość GCI o 30% zaś ABK o 15%.

1.4 Podwyższenie jakości usług poradnictwa zawodowego.

Cel: Rozwój informacji i poradnictwa zawodowego w instytucjach rynku pracy

W celu podwyższenia jakości usług poradnictwa zawodowego kontynuowane będą szkolenia dla doradców zawodowych urzędów pracy z zakresu: metoda edukacyjna, szkolenia w zakresie wsparcia psychologicznego oraz kurs inspiracji. Wojewódzki Urząd Pracy planuje także prowadzenie spotkań instruktażowych z doradcami zawodowymi i specjalistami ds. rozwoju zawodowego z powiatowych urzędów pracy województwa mazowieckiego.

Podniesienie jakości i zwiększenie dostępności usług informacji i poradnictwa zawodowego świadczonych przez instytucje rynku pracy realizowane będzie poprzez:

a) rozbudowę i upowszechnianie na terenie województwa opracowywanych materiałów informacyjnych,

b) współpracę z MGiP przy realizacji programu **Leonardo da Vinci – projekt pn. „Europejski Doradca Zawodowy: zintegrowane sieci rozpowszechniania instrumentów, ścieżek szkolenia i metodologii”**,

c) rozwój poradnictwa zawodowego na odległość (zwłaszcza przez Internet). Po etapie szkoleń przeprowadzonych w 2004 i planowanych w 2005 usługi świadczone będą poprzez założenie specjalnych kont poczty elektronicznej za pomocą, której prowadzone będą konsultacje przez Internet oraz wydzielenie bezpłatnej linii telefonicznej w celu prowadzenia konsultacji przez telefon. Przewiduje się również wdrożenie specjalistycznego programu informatycznego wspomagającego poradnictwo zawodowe.

Wojewódzki Urząd Pracy w celu podniesienia jakości usług poradnictwa zawodowego realizuje uczestnicząc w projekcie w ramach **PHARE 2002 „Zintegrowany system pośrednictwa pracy, doradztwa zawodowego i gospodarczego w subregionie płockim poprzez Gminne Centra Informacji”**. Projekt adresowany jest do lokalnych społeczności, a w szczególności młodzieży wiejskiej, bezrobotnych absolwentów, rolników i gospodyń domowych, osób zagrożonych zwolnieniami i redukcjami zatrudnienia, partnerów instytucjonalnych szkół i lokalnych podmiotów gospodarczych.

Jednym z głównych celów projektu jest świadczenie doradztwa gospodarczego w zakresie uruchomienia i prowadzenia działalności gospodarczej, które zawiera:

- duży ładunek informacji zawodowej,
- testy i kwestionariusze do samobadania,
- możliwość zaplanowania indywidualnej ścieżki rozwoju kompetencji - dopasowanie do oczekiwań pracodawców,
- bazę danych absolwentów szkół i osób bezrobotnych,
- tworzenie osobistego portfolio,
- generowanie ofert pracy dla pracodawców
oraz realizacja doradztwa gospodarczego w zakresie którego zawiera się: zasady, formy i metody uruchamiania działalności gospodarczej (planowanie biznesu, tworzenie własnego przedsiębiorstwa),
- opis źródeł finansowania nowopowstałych firm,
- opis źródeł finansowania w ramach funduszy strukturalnych.

Ochotnicze Hufce Pracy planują realizację projektu **„Rozwijanie i doskonalenie metod informacji, poradnictwa zawodowego”**. Celem projektu jest rozwój informacji i poradnictwa zawodowego w MWK OHP poprzez:

- systematyczny rozwój metod, narzędzi i programów stosowanych w zakresie informacji i poradnictwa zawodowego;
- prowadzenie za pomocą przygotowanych ankiet i sprawozdań bieżących (ciągłych) analiz i ocen (monitoring, ewaluacja) działań na rzecz poradnictwa i informacji zawodowej,
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadry OHP;
- wypracowanie systemu pozyskiwania, gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji o rynku pracy w Polsce.

Forma wsparcia:

- opracowywanie scenariuszy zajęć, tworzenie programów dla młodzieży z zakresu orientacji i poradnictwa zawodowego;
- organizacja szkoleń, treningów kursów młodzieży uczącej się, poszukującej pracy;
- organizacja szkoleń dla doradców zawodowych, szkolnych doradców zawodowych, liderów klubów pracy;
- profesjonalne prowadzenie zajęć z wykorzystaniem sprzętu multimedialnego.

Partnerami w realizacji projektu będą szkoły, Wojewódzki Urząd Pracy, powiatowe urzędy pracy, Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie. Projekt realizowany będzie przez doradców zawodowych Mobilnych Centrów Informacji Zawodowej OHP.

W celu podwyższenie jakości usług poradnictwa zawodowego Ochotnicze Hufce Pracy realizowały będą projekt „Szkolenie kadry OHP w województwie mazowieckim”. Celem projektu jest podwyższenie kwalifikacji zawodowych kadry wychowawców – mających bezpośredni kontakt z młodzieżą. Doksztalcanie kadry będzie obejmowało szkolenia z zakresu doradztwa zawodowego, umiejętności interpersonalnych i podstaw pracy terapeutycznej. Projekt realizowany będzie poprzez kierowanie kadry OHP na szkolenia. Partnerami w realizacji projektu będą firmy szkoleniowe i ośrodki terapeutyczne.

Przewidywane efekty:

Przewiduje się przeszkolenie 120 doradców zawodowych wojewódzkich i powiatowych urzędów pracy oraz specjalistów ds. rozwoju zawodowego PUP. Zakłada się, iż w roku 2005 z usług poradnictwa zawodowego zarówno grupowego jak indywidualnego świadczonych w urzędach pracy skorzysta około 50 000 osób.

Zakłada się poprawę skuteczności działań na rzecz poradnictwa i informacji zawodowej oraz podniesienie kompetencji kadry OHP, co pozwoli na lepsze przygotowanie młodzieży do wejścia na rynek pracy, a w rezultacie zmniejszenie liczby bezrobotnych. Zakłada się, iż w realizacji programu „Szkolenie kadry OHP w województwie mazowieckim” weźmie udział ok. 50 pracowników OHP.

1.5 Nowe metody finansowania usług pośrednictwa pracy

Cel: Poprawienie zakresu i jakości usług pośrednictwa pracy na rzecz osób długotrwale bezrobotnych

W celu podwyższenia skuteczności świadczenia usług pośrednictwa pracy planowane jest poszerzenie ich dostępności oraz podniesienie jakości, co w efekcie przyczyni się do:

- zwiększenia ilości pozyskiwanych do współpracy pracodawców,

- szeroko rozumianego upowszechniania informacji dotyczących wolnych miejsc pracy zarówno sezonowej, stałej, jak i dorywczej w skali województwa i kraju,
- prowadzenia oraz aktualizowania banku danych o pracodawcach korzystających z usług urzędów pracy,
- wzmocnienia współpracy pomiędzy powiatowymi oraz wojewódzkimi urzędami pracy oraz z organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami rynku pracy w zakresie pozyskiwania ofert pracy,
- zwiększenia organizowanych targów pracy.

Realizację powyższych zadań znacznie usprawni zaplanowane uruchomienie „OSP” **Ogólnopolskiego Serwisu Pracy**.

Działania Wojewódzkiego Urzędu Pracy w zakresie podwyższenia jakości usług pośrednictwa pracy opierały się będą na wprowadzeniu do praktyki „Sklepu z pracą” tzw. szybkiego pośrednictwa pracy – przyjmowanie od zainteresowanych osób zgłoszeń chęci wyjazdu do pracy za granicą poprzez umożliwienie im wypełniania ankiet personalnych i kontaktowanie się z nimi w przypadku pozyskania odpowiedniej propozycji pracy. Na jakość usług pośrednictwa pracy zasadniczy wpływ będzie miało podwyższenie kwalifikacji kadry urzędów pracy poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach, spotkaniach instruktazowych oraz kierowanie na studia podyplomowe.

W ramach projektu „Zintegrowany system pośrednictwa pracy, doradztwa zawodowego i gospodarczego w subregionie plockim, poprzez Gminne Centra Informacji” realizowanego ze środków PHARE 2002, Wojewódzki Urząd Pracy prowadzi nowotworzony serwis pośrednictwa pracy, który zawiera:

- bazę danych ofert pracy,
- bazę danych osób poszukujących pracy,
- prognozę statystyczną osób bezrobotnych wg zawodu,
- prognozę statystyczną ofert pracy będących w posiadaniu Urzędów Pracy,
- analizę zapotrzebowania środków Funduszu Pracy na świadczenia wypłacane przez powiatowe urzędy pracy.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, iż wzrośnie skuteczność działań pośrednictwa pracy, co przyczyni się do zwiększenia dostosowania podaży do popytu na rynku pracy.

1.6 Ograniczenie pułapek bierności i uzależnień

Cel: Zmniejszenie dezaktywizującej roli otrzymywanych transferów socjalnych

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej (MCPS) planuje w ramach ZPORR, Działania 2.1 Rozwój umiejętności związany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie finansowanego z EFS realizację projektu „Pomagamy bezrobotnym”. Celem projektu jest podniesienie kwalifikacji zawodowych pracowników służb publicznych, nabycie umiejętności kontaktu z „trudnym klientem”, jakim niewątpliwie jest osoba długotrwale bezrobotna. Projekt dotyczy przygotowania i zorganizowania 16 godz. szkolenia na temat „Praca z osobą bezrobotną” dla 420 pracowników jednostek pomocy społecznej, urzędów pracy i urzędów samorządowych z terenu Mazowsza. Przeprowadzonych zostanie 7 edycji szkolenia. Szkolenia mają być

przeprowadzone każdorazowo dla grup 60 osobowych. Zajęcia, w co najmniej 70% będą odbywały się w formie warsztatowej.

Przewidywane efekty:

Zakłada się przeszkolenie 420 pracowników służb publicznych z terenu województwa mazowieckiego pracujących z osobami długotrwale bezrobotnymi. Podniesienie kwalifikacji zawodowych pracowników służb publicznych przyczyni się do lepszego promowania aktywności zawodowej wśród długotrwale bezrobotnych. Pozwoli to na zwiększenie zdolności do zatrudnienia grup biernych zawodowo.

Wytyczna 2: Tworzenie miejsc pracy i przedsiębiorczość

Kontekst

W województwie, w 2003 r. liczba podmiotów w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) wynosiła 574.509 (stan w końcu roku) i były to głównie przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (527.592 podmioty). Wysoka jest jednak liczba przedsiębiorstw, które ulegają likwidacji. W 2001 r. w województwie zarejestrowano 49.357 nowych przedsiębiorstw, natomiast zlikwidowano 23.924 przedsiębiorstwa. Przedsiębiorstwa aktywne stanowiły w 2001 r. 46,5% przedsiębiorstw zaliczonych do sektora MSP w województwie, w 2000 r. 54,6%, a w 1999 r. 52,3%.

Sektor MSP to 99,8% ogółu przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie Regon. W Polsce MSP tworzą prawie połowę produktu krajowego brutto oraz eksportu ogółem.

Nakłady inwestycyjne MSP w województwie w 2001 r. to 16.523,76 mln. zł, tj. ponad 50,0% ogółu nakładów inwestycyjnych w województwie. Kwota eksportu MSP stanowiła ponad 53,0% kwoty eksportu wszystkich podmiotów gospodarczych, natomiast import stanowił ponad 62,0% importu województwa.

Zadania

2.1 Wsparcie przedsiębiorstw w podejmowaniu inwestycji

Cel: Zwiększenie konkurencyjności oraz dostosowania przedsiębiorstw do działania na Jednolitym Rynku Europejskim poprzez unowocześnienie oferty produktowej i technologicznej oraz zwiększenie nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach.

Zwiększeniu konkurencyjności oraz dostosowaniu przedsiębiorstw do działania na Jednolitym Rynku Europejskim posłużą działania Mazowieckiego Funduszu Poręczeń Kredytowych realizowane poprzez zwiększenie możliwości uzyskania finansowania nakładów inwestycyjnych z sektora bankowego i pozabankowego (instytucje finansowe), z którymi MFPK ma podpisane umowy o współpracy.

MFPK poręcza kredyty i pożyczki zaciągane przez małe i średnie przedsiębiorstwa w celu zakupu maszyn i urządzeń, zakupu wyników prac badawczo-rozwojowych i/lub praw własności przemysłowej oraz na wdrażanie i komercjalizację technologii i produktów innowacyjnych.

Zasadniczym celem projektu jest osiągnięcie przez MFPK wysokiej skuteczności w zakresie wspierania finansowania sektora MSP w województwie mazowieckim poprzez

ułatwienie dostępu tym przedsiębiorstwom do kredytów i pożyczek. W szczególności w średnim okresie Fundusz zamierza osiągnąć:

1. Poziom charakterystyczny dla aktualnych rezultatów działalności najlepszych instytucji poręczeniowych działających w Polsce na szczeblu regionalnym poprzez udzielanie ok. 100 poręczeń rocznie w okresie realizacji projektu.
2. Samofinansowanie działań operacyjnych, zysk operacyjny oraz utrzymanie realnej wartości kapitału w perspektywie kilkuletniej.

Na realizację celu MFPK Sp. z o.o. planuje przeznaczyć kwotę uzyskaną z dotacji w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw.

Przewidywane efekty

MFPK Sp. z o.o. do 2006 planuje osiągnąć poziom 120 poręczeń. Efektem poręczeń będzie utrzymanie ok. 50 miejsc pracy oraz utworzenie dzięki poręczeniom kredytów ok. 60 nowych miejsc pracy.

2.2 Rozwój biznesowego wsparcia dla przedsiębiorstw – doradztwo i instytucje wspomagające

Cel: Ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do specjalistycznej pomocy biznesowej i doradczej dotyczącej: udzielania konsultacji osobom zainteresowanym przez wysoko wykwalifikowaną kadrę Funduszu oraz organizację cyklicznych spotkań z przedsiębiorstwami w kwestii przybliżenia oferty Funduszu i możliwości wykorzystania oferty Funduszu.

Wojewódzki Urząd Pracy przystąpił do Partnerstwa na Rzecz Rozwoju w ramach Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL z 12 partnerami, przy czym w wyniku rozstrzygniętego konkursu projektów po uzyskaniu rekomendacji Komitetu Monitorującego EQUAL, ostatecznie współpraca prowadzona będzie z dwoma partnerami.

W ramach partnerstwa z Instytutem Technologii i Eksploatacji w Radomiu realizowany będzie projekt pn. „**Przedsiębiorczość w sieci – Internet szansą na wzrost konkurencyjności**” w zakresie tematu F: Wspieranie zdolności dostosowania się firm i pracowników do strukturalnych zmian gospodarczych oraz wspieranie wykorzystywania technologii informatycznych i innych nowych technologii. Celem projektu jest stworzenie platformy informacyjno - szkoleniowej dla mikroprzedsiębiorstw, umożliwiającej pozyskiwanie i wymianę informacji, porad i doświadczeń pomiędzy samymi przedsiębiorcami oraz ekspertami z wielu dziedzin w celu wzrostu konkurencyjności firm różnych sektorów i branż. Realizacja projektu pozwoli przedsiębiorcom poznać nowoczesne technologie, pokazać możliwości ich zastosowania w pracy, zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami i włączy ich do procesu tworzenia społeczeństwa wiedzy. Grupę docelową stanowiąc będą mikroprzedsiębiorcy.

W zakresie realizacji celu Mazowiecki Fundusz Poręczeń Kredytowych organizował będzie dla przedsiębiorców bezpłatne seminaria. Świadczone będą także usługi konsultacyjne.

Jednocześnie w celu rozwoju przedsiębiorczości i wzrostu innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu, planowane jest realizowanie projektu w ramach SPO WKP działanie 1.2: Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw.

Przewidywane efekty:

W wyniku uzyskania informacji o działalności Funduszu zakładane jest rozpowszechnienie informacji o działalności Funduszu wśród ok. 1000 firm w skali rocznej. W konsekwencji nastąpi poprawa jakości usług świadczonych przez MFPK Sp. z o.o. oraz ich dostosowanie do potrzeb przedsiębiorców, co przyczyni się do zwiększenia wskaźnika przetrwania firm i utrzymania miejsc pracy.

2.3 Rozbudowa systemu funduszy pożyczkowych i poręczeniowych

Cel: Ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji dla pobudzenia inwestycji przedsiębiorstw i podniesienia ich konkurencyjności.

Mazowiecki Fundusz Poręczeń Kredytowych jest instytucją regionalną utworzoną przez Zarząd Województwa Mazowieckiego, w którym udziały objęły również BGK i WFOS i GW, a także liczne miasta, gminy i powiaty z terenu Mazowsza.

Planowane działanie polegało będzie na dokapitalizowaniu funduszu poręczeniowego, zwiększając tym samym dostęp do otrzymania kredytów bankowych małym i średnim przedsiębiorstwom, co wpłynie na większe możliwości stabilnego rozwoju małym i średnim przedsiębiorstwom.

Osiągnięciu zakładanych celów będzie służyło wsparcie ze środków programu Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw. Dofinansowanie to umożliwi kapitalizację środków, niezbędną:

- dla funduszu regionalnego, do udzielania planowanej liczby/wartości poręczeń,
- do wygenerowania odpowiedniej skali przychodów operacyjnych i finansowych.

Przewidywane efekty:

Podstawowym czynnikiem efektywnej działalności operacyjnej Funduszu poręczeniowego będzie właściwe ukształtowanie współpracy z bankami, z którymi Fundusz podpisał umowy o współpracy, a także włączenie kolejnych instytucji bankowych. Dotyczyć będzie to w głównej mierze:

- szczebla strategicznego, a więc korzyści wynikających z zawartej umowy,
- szczebla operacyjnego, przez który należy rozumieć personel bankowy w oddziałach/filiach/punktach obsługi klientów.

2.4 Promocja przedsiębiorczości – wsparcie dla rozwoju mikroprzedsiębiorstw

Cel: Stymulowanie powstawania nowych mikroprzedsiębiorstw oraz zapewnienie nowopowstałym mikroprzedsiębiorstwom pomocy w wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia.

W zakresie realizacji celu Departamentu Strategii, Rozwoju Regionalnego i Funduszy Strukturalnych planuje realizację projektu własnego i projektów zgłoszonych na konkurs,

finansowanych z EFS, w ramach ZPORR, Działania 2.5 Promocja przedsiębiorczości. Celem projektów będzie aktywne wspieranie zatrudnienia, poprzez stymulowanie powstawania nowych mikroprzedsiębiorstw oraz zapewnienie nowo zarejestrowanym mikroprzedsiębiorstwom pomocy w wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia. Zadanie opiera się na udzieleniu kompleksowego, bezpośredniego wsparcia osobom, które mają zamiar rozpocząć prowadzenie własnej działalności gospodarczej (w formie mikroprzedsiębiorstwa zatrudniającego do 9 pracowników). Pomoc ta będzie obejmowała następujące formy wsparcia:

1. Świadczenie usług doradczych i szkoleniowych wspierających zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej, polegających na:

- 1) organizowaniu usług informacyjnych z zakresu podstawowych zasad prowadzenia działalności gospodarczej,
- 2) organizowaniu grupowych i indywidualnych usług doradczych i szkoleniowych, umożliwiających nabywanie umiejętności niezbędnych dla prowadzenia działalności gospodarczej,
- 3) organizowaniu szkoleń ukierunkowanych na podnoszenie kwalifikacji zawodowych, połączonych z indywidualnym doradztwem (coaching) jako częścią szkolenia,
- 4) zapewnieniu opieki indywidualnego doradcy, który wsparciem obejmie określoną grupę osób, udzielając im pomocy doradczej np w: diagnozie potrzeb przedsiębiorstwa i zdefiniowaniu rodzaju oraz zakresu potrzebnej pomocy, ułatwianiu dostępu do zaawansowanych usług doradczych i szkoleniowych, korzystaniu z instrumentów wsparcia dostępnych dla mikroprzedsiębiorstw,
- 5) organizowaniu przedsięwzięć grupowych z udziałem nowo zarejestrowanych mikroprzedsiębiorstw.

2. Rozpowszechnianie dobrych praktyk i metod rozwoju.

3. Przekazywanie pomocy finansowej przysługującej po zarejestrowaniu mikroprzedsiębiorstwa w formie:

- 1) wsparcia pomostowego,
- 2) jednorazowej dotacji inwestycyjnej na rozwój działalności.

Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie w zakresie realizacji celu udzielał będzie kompleksowego wsparcia osobom chcącym otworzyć działalność gospodarczą. Rozwój MSP jest bardzo skutecznym działaniem aktywizującym zawodowo. Jednocześnie rozwój sektora MSP i powstawanie nowych miejsc pracy odgrywa istotną rolę w przeciwdziałaniu bezrobociu i łagodzeniu jego skutków. Jednym z działań wspomagających rozwój MSP są opracowane przez Filie WUP w ramach ZPORR, Działania 2.5 Promocja przedsiębiorczości, projekty: „Samozatrudnienie szansą na przyszłość”, „Start w biznesie”, „Radomska Szkoła Przedsiębiorczości”, „Akademia przedsiębiorczości”, „Płocka Szkoła Małej Przedsiębiorczości”, które swoim zasięgiem terytorialnym obejmują tereny działania poszczególnych filii WUP. Projekty przewidują pakiet różnych form wsparcia ułatwiających podjęcie działalności gospodarczej oraz pomoc w pierwszym okresie jej prowadzenia, w tym szkolenia, usługi doradcze i informacyjne, konsultacje, wsparcie pomostowe i dotacje na rozwój działalności gospodarczej, warsztaty określające predyspozycje do prowadzenia własnej firmy.

W roku 2005 Wojewódzki Urząd Pracy świadczył będzie usługi informacyjne dla bezrobotnych i innych osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą. Porady będą

dotyczyły procedur zakładania firmy, opracowania biznesplanów i kosztorysów, rozliczeń podatkowych, pozyskiwania środków finansowych zarówno krajowych jak i strukturalnych na zakładanie i rozwój firmy. Z usług doradczych będą również korzystali przedsiębiorcy tworzący nowe miejsca pracy.

W ramach programu PHARE 2002 WUP planuje opracować (wspólnie z Centrum Wspierania Biznesu w Płocku) i udostępnić na własnej stronie internetowej program „Doradztwo Gospodarcze”. Jednocześnie w ramach programu **PHARE 2003 SSG, podprojektu 2 – promocja przedsiębiorczości, organizowane będą szkolenia z zakresu zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz świadczenie usług doradczych dla nowoutworzonych przedsiębiorstw.**

Mazowiecki Fundusz Poręczeń Kredytowych w zakresie realizacji działań stymulujących powstawanie nowych mikroprzedsiębiorstw oraz zapewnienia nowopowstałym mikroprzedsiębiorstwom pomocy w wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia, będzie udzielał poręczenia kredytów i pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, że realizacja powyższych działań wpłynie w sposób bezpośredni na:

- zmianę struktury wytwarzania dochodu i zatrudnienia w województwie na korzyść przemysłów o wysokiej wartości dodanej na jednego zatrudnionego budownictwa, turystyki i usług rynkowych, z jednoczesnym ograniczeniem relatywnych i absolutnych rozmiarów zatrudnienia w rolnictwie i przemysłach schyłkowych, mierzoną wzrostem ilości pracowników w wymienionych sektorach i wartości produkcji,
- zwiększenie udziału osób pracujących w populacji osób w wieku aktywności zawodowej w województwie, mierzone wzrostem liczby pracujących,
- podniesienie poziomu umiejętności mieszkańców, mierzone liczbą przeszkolonych, nowozatrudnionych lub uzyskujących miejsca pracy w nowych zawodach.

Zakłada się, że w ramach programu PHARE 2003 SSG zostanie przeszkolonych ok. 700 osób bezrobotnych.

Powiatowe urzędy pracy w roku 2005 planują przyznać około 1500 jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Zakłada się, że 90% z przyznanych środków będzie skutkiem powstania nowych przedsiębiorstw utrzymujących się na rynku przez okres jednego roku.

Zakłada się, że w ramach udzielonych poręczeń kredytów i pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej przez MFPK powstanie około 100 nowych mikroprzedsiębiorstw, w tym: zagrożone utratą zatrudnienia, 20 % prowadzonych będzie przez kobiety, a 15 % prowadzonych będzie przez młodzież do 25 lat.

Wytyczna 3: Dostosowanie do zmian oraz promocja zdolności przystosowawczych i mobilności na rynku pracy

Kontekst:

W województwie, tak jak w Polsce wzrasta zapotrzebowanie na pracowników z wykształceniem wyższym i wysokimi kwalifikacjami, posiadających doświadczenie

zawodowe, a także umiejętność przyswajania i stosowania wiedzy. Charakterystyka bezrobocia w konfrontacji ze zmianami w strukturze popytu, wskazuje na problemy w zatrudnianiu przez przedsiębiorstwa odpowiednich pracowników. Potwierdzają to szczegółowe wyniki badania popytu na pracę w 2003 r., przeprowadzonego przez GUS wśród 58,2 tys. podmiotów gospodarczych funkcjonujących w Polsce zaliczonych do jednostek średnich, (w których liczba pracujących wynosi od 10 do 49 osób (Popyt na pracę w 2003 r. GUS, Warszawa 2004)) oraz jednostek dużych, (w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób).

W skali kraju badane (w okresie I – XI 2003 r.) zakłady miały trudności w pozyskaniu 61,9 tys. osób (w 2002 r. 47,7 tys. osób) w określonych zawodach i o różnym poziomie wykształcenia. Największe trudności miały przedsiębiorstwa z pozyskaniem pracowników posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe (65,9% ogółu poszukiwanych pracowników). Pracownicy legitymujących się wykształceniem średnim zawodowym stanowili 14,2% ogółu poszukiwanych pracowników, a z wykształceniem wyższym 10,8% ogółu.

Wiele badanych jednostek wskazywało na brak kadr posiadających określone umiejętności. Najbardziej odczuwalnym przez podmioty był niedobór robotników niewykwalifikowanych, sygnalizowany najczęściej przez podmioty prowadzące działalność w zakresie budownictwa oraz przetwórstwa przemysłowego. Co piąte przedsiębiorstwo – spośród tych, które odczuwały niedobór kadr – zgłaszało niedobór pracowników ze znajomością języków obcych oraz specjalistów w dziedzinie marketingu.

W województwie mazowieckim badaniem objęto 8,3 tys. podmiotów gospodarczych, W badanych przedsiębiorstwach naszego województwa w okresie I – XI 2003 r. przyjęto do pracy 179,1 tys. osób, w tym głównie w sektorze prywatnym – 164,2 tys. osób, tj. 91,7% ogółu przyjętych oraz w jednostkach dużych – 145,0 tys. osób, tj. 81,0%. Liczba zwolnionych wynosiła 177,2 tys. pracowników. W zwolnieniach, podobnie jak przyjęciach pracowników dominowały podmioty sektora prywatnego, w których zwolniono 156,7 tys. osób, tj. 88,4% ogółu zwolnionych oraz jednostki duże, w których zwolniono 145,6 tys. osób, tj. 82,7% ogółu zwolnionych.

Liczba pracujących w badanych jednostkach województwa mazowieckiego według stanu na 30 listopada 2003 r. wynosiła 849,1 tys. osób. Saldo zmian w liczbie pracujących w okresie objętym badaniem (styczeń – listopad) potwierdza tendencję rozwojową na rynku pracy województwa, bowiem liczba pracujących wzrosła w tym okresie o 1,9 tys. osób. W końcu listopada 2003 r. badane podmioty województwa mazowieckiego zadeklarowały 4,0 tys. wolnych miejsc pracy, z czego 92,5% w sektorze prywatnym, natomiast 75,0% wolnych miejsc pracy dotyczyło jednostek dużych.

W województwie, tak jak w całym kraju zdecydowanie dominuje zatrudnienie w pełnym wymiarze czasu pracy. Spośród 1.274.852 zatrudnionych (w głównym miejscu pracy, według siedziby zarządu jednostki) zatrudnieni w niepełnym wymiarze czasu pracy stanowią 8,2% (w Polsce 11%) ogółu pracujących (przy czym w sektorze publicznym 6,3%, a w sektorze prywatnym 9,8%).

Zadania

3.1 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki

Cel: Podniesienie konkurencyjności i rozwój potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw poprzez inwestycje w kadry

Realizacji celu posłużą działania Wojewódzkiego Urzędu Pracy podejmowane w ramach programu **Phare 2003 SSG** podprojektu 3 – promocja zdolności adaptacyjnych MŚP. Działanie będzie realizowane poprzez organizowanie szkoleń w zakresie wykorzystywania nowoczesnych technologii. W ramach ZPORR, Działania 2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie, finansowanego z EFS planowane jest realizowanie projektów szkoleniowych, które dotyczyły będą w szczególności podnoszenia lub nabywania umiejętności kluczowych kadry w zakresie informatyki, języków obcych, ICT.

Wśród pracodawców i pracowników prowadzone będą działania mające na celu informowanie i promowanie EFS w zakresie przedsięwzięć mających na celu dostosowania kadr do obecnej sytuacji na rynku pracy. Potencjalni projektodawcy będą mogli uzyskać pomoc merytoryczną przy przygotowywaniu wniosków o aplikację środków EFS, co przyczyni się do efektywniejszego wykorzystania funduszy strukturalnych.

Realizacji celu posłużą działania Mazowieckiego Funduszu Poręczeń Kredytowych, który zamierza stymulować wzrost zainteresowania przedsiębiorców rozwojem kadr nowoczesnej gospodarki poprzez przyczynianie się do realizacji polityk horyzontalnych UE tj.:

1. Zdolności adaptacji potencjału kadrowego przedsiębiorstw do zmieniających się warunków gospodarczych tj. poręczanie kredytów przeznaczonych na cele związane z podnoszeniem kwalifikacji zatrudnianych pracowników. Istotnym elementem tych działań będzie zwiększanie tzw. kompetencji ogólnych i społecznych (np. komputerowe technologie informacyjne, języki obce, kultura pracy, współpraca w zespole, samodzielność w rozwiązywaniu problemów).
2. Kontynuowany będzie także dialog z partnerami społecznymi, mający na celu zwiększenie inwestowania pracodawców w rozwój kadr. Upowszechniana będzie idea tworzenia zakładowych funduszy szkoleniowych.

Przewidywane efekty:

Planowane jest w ramach PHARE przeszkolenie około 500 osób będących pracownikami MŚP.

Podstawowym efektem działań MFPK będzie obniżenie ryzyka niewypłacalności przedsiębiorstw związanych z poręczaniem kredytów i pożyczek, z uwagi na fakt wyższych kwalifikacji zawodowych osób kierujących przedsiębiorstwami z segmentu MŚP. Zakładane efekty „miękkie” to promocja wiedzy, wśród pracodawców i pracowników, o korzyściach płynących z inwestowania w rozwój zawodowy, zmiana postaw – rozpatrywanie uczestnictwa w szkoleniach w kategoriach inwestycji, a nie w kategoriach kosztów i zwiększenie motywacji do uczenia się.

3.2 Promowanie elastycznych form zatrudnienia

Cel: Zwiększenie wiedzy na temat możliwości wykorzystania elastycznych form zatrudnienia.

Promowanie elastycznych form zatrudnienia, przez Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie realizowane będzie poprzez upowszechnianie wśród pracodawców oraz

pracobiorców zmienionych przepisów prawnych, umożliwiających traktowanie tego rodzaju zatrudnienia jako atrakcyjną formę pracy, będącą alternatywą umożliwiającą wejście i rozwój na rynek pracy. Idea w sposób szczególny kierowana będzie do osób młodych, kobiet, osób powyżej 50 roku życia, a także osób niepełnosprawnych. W sposób szczególny promowane będzie samozatrudnienie. Planowane działania realizowane będą przy współdziałaniu partnerów społecznych, pracodawców, instytucji szkoleniowych.

Przewidywane efekty:

Zakłada się wzrost wykorzystania elastycznych form zatrudnienia oraz poprawę wizerunku i sposobu postrzegania osób pracujących w tym segmencie zatrudnienia.

3.3 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi

Cel: Zmiana kwalifikacji zawodowych pracowników sektorów podlegających restrukturyzacji, a także innych osób zagrożonych utratą zatrudnienia w wyniku procesów restrukturyzacyjnych

Wojewódzki Urząd Pracy w celu realizacji zadania prowadził będzie stały monitoring planowanych zwolnień grupowych. Inicjowane będą także przedsięwzięcia na rzecz łagodzenia skutków zwolnień grupowych poprzez organizowanie spotkań w zakładach pracy. Udzielana będzie pomoc zwalnianym pracownikom w ponownym wejściu na rynek pracy w szczególności poprzez świadczenie usług informacji i poradnictwa zawodowego w zakresie wyboru nowego zawodu lub zmiany kwalifikacji.

Planowana jest realizacja projektu „Akademia outplacementu”. Zastosowanie outplacementu jest korzystne dla całego zespołu zarówno pracodawcy, jak i pracowników, pozwala bowiem uniknąć konfliktów i napięć pomiędzy kierownictwem a pracownikami. W ramach przedsięwzięcia planowane jest realizowanie działań mających na celu złagodzenie negatywnych konsekwencji zwolnień grupowych. Aby zapewnić kompleksowe wsparcie w rozwiązywaniu problemów związanych z redukcją zatrudnienia świadczone będą usługi doradcze zarówno poprzez udzielanie indywidualnych konsultacji, jak i spotkań grupowych. W ramach przedsięwzięcia zakłada się działania:

- obejmujące podsumowanie dotychczasowych osiągnięć zawodowych,
- planowanie możliwości dalszego rozwoju zawodowego,
- analiza aktualnej sytuacji na rynku pracy,
- nauka pisania CV i listów motywacyjnych,
- szkolenia dotyczące uczestnictwa w rozmowach kwalifikacyjnych,
- tworzenie bazy potencjalnych pracodawców,
- budowa pozytywnego wizerunku własnej osoby,
- organizacja szkoleń pozwalających na zdobycie nowych kwalifikacji.

WUP jako instytucja wdrażająca prowadzi będzie działania informacyjno-promocyjne w zakresie możliwości wykorzystania środków z EFS przeznaczonych na zmianę kwalifikacji zawodowych pracowników przemysłów i sektorów podlegających restrukturyzacji w ramach ZPORR, Działania 2.4 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi. Upowszechnianie informacji prowadzone będzie poprzez organizowanie

spotkań informacyjnych i promocyjnych, konferencji, seminariów, szkoleń, spotkań cyklicznych oraz „Dni otwartych”. Celem prowadzonych działań jest podnoszenie świadomości społecznej w zakresie funkcji jakie spełnia EFS, informowanie o korzyściach wynikających z realizacji projektów, udzielanie wyczerpujących i aktualnych informacji beneficjentom uprawnionym w ww. działaniu do aplikowania o środki z EFS oraz zachęcanie ich do pisania i składania projektów.

Wojewódzki Urząd Pracy będzie prowadził współpracę z beneficjentami uprawnionymi do składania wniosków w celu kompleksowego przygotowania wniosku projektowego. W sposób bezpośredni, telefonicznie lub za pomocą poczty w tym poczty elektronicznej oraz poprzez zamieszczanie na stronie internetowej. WUP ogłaszał będzie konkursy na składanie projektów w ramach ZPORR, Działania 2.4 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi.

Przewidywane efekty:

Przewiduje się, że spośród osób objętych działaniami 80% ukończy z powodzeniem kursy i szkolenia. Planowane jest iż zostanie wykorzystanych 100% środków finansowych przeznaczonych na Działanie 2.4 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi w ramach ZPORR.

3.4 Wdrożenie systemu EURES

Cel: Wspieranie mobilności na krajowym i europejskim rynku pracy

Wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy świadczyły będą usługi pośrednictwa pracy w zakresie sieci EURES. System ten umożliwi z jednej strony osobom bezrobotnym i poszukującym pracy znalezienie zatrudnienia w krajach EOG, z drugiej zaś pozwoli polskim pracodawcom znaleźć odpowiednich kandydatów do pracy w krajach EOG.

Zadania EURES realizowane będą poprzez:

- opracowanie i upowszechnianie informacji na temat zasad i celów działalności EURES,
- udział w konferencjach, spotkaniach, targach oraz giełdach pracy,
- organizowanie seminariów, spotkań oraz współpracę z partnerami rynku pracy, PUP, Akademickimi biurami Karier, Gminnymi Centrami Informacji, organizacjami pozarządowymi - fundacjami i stowarzyszeniami, związkami pracodawców i związkami zawodowymi,
- upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy dostępnych w sieci EURES,
- upowszechnianie informacji dotyczących warunków życia i pracy w krajach UE,
- prowadzenie naboru do pracy za granicą,
- przekazanie materiałów promocyjnych do partnerów społecznych i organizacji pozarządowych.

Przewidywane efekty:

Upowszechnienie wśród osób bezrobotnych informacji dotyczących usług świadczonych przez sieć EURES. Efektem realizowanych działań będzie pozyskanie większej ilości ofert pracy za granicą, zwiększenie dostępu do ofert pracy za granicą, przybliżenie spraw związanych z podejmowaniem pracy w poszczególnych krajach

europejskich oraz przeprowadzenie rekrutacji dla pracodawców zagranicznych, które przyczynią się do otrzymania zatrudnienia w krajach EOG przez obywateli polskich.

3.5 Usprawnienie systemu komunikacji publicznej jako warunku zwiększenia mobilności geograficznej na rynku pracy

Cel: Ograniczenie barier komunikacyjnych związanych z dojazdami do i z miejsca pracy.

Samorząd Województwa Mazowieckiego jako organizator przewozów na Mazowszu w celu sprawniejszej realizacji celu ustawowego powołał samorządową spółkę przewozową „Koleje Mazowieckie – KM” Sp. z o.o., która z dniem 01 stycznia 2005 r. rozpoczęła działalność przewozową.

Celem powołanej Spółki „Koleje Mazowieckie – KM” Sp. z o.o., utworzonej przez Samorząd Województwa Mazowieckiego oraz „PKP Przewozy Regionalne” Sp. z o.o., jest między innymi stałe monitorowanie potrzeb przewozowych mieszkańców województwa mazowieckiego i dostosowywanie do nich rozkładów jazdy. W rozkładzie jazdy jako priorytetowe traktowane są dowozy do miejsc pracy, nauki, oraz urzędów i analogicznie powroty do miejsc zamieszkania po pracy, nauce lub załatwieniu spraw urzędowych. Kształt oferty przewozowej został opracowany przy współpracy przedstawicieli Departamentu Nieruchomości i Infrastruktury Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego oraz Mazowieckiego Zakładu Przewozów Regionalnych.

Do Urzędu Marszałkowskiego jak i Kolei Mazowieckich napływają wnioski i uwagi organów samorządowych, grup podróżnych oraz poszczególnych pasażerów, są one rozpatrywane i analizowane w cyklach spotkań roboczych. W wyniku tych prac oraz spotkań z przedstawicielami władz lokalnych, ustalany jest optymalny pod względem społecznym i ekonomicznym kształt oferty przewozowej możliwej do wdrożenia po uwzględnieniu ograniczeń technicznych i finansowych

3.6 Wdrożenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych

Cel: Koordynacja kierunków kształcenia i szkolenia bezrobotnych i osób poszukujących pracy.

Wojewódzki Urząd Pracy podejmie działania zmierzające do wdrożenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, a następnie przystąpi do wdrażania systemu informatycznego z powyższego zakresu jako standardowego działania. Uzyskiwane wyniki będą udostępniane władzom oświatowym oraz dyrekcjom szkół dla korygowania poziomu struktury i treści kształcenia zawodowego.

Przewidywane efekty:

Efektem działań będzie powstanie bazy informatycznej, która określała będzie kierunki i natężenie zmian zachodzących w strukturze zawodów i kwalifikacji na regionalnym i lokalnym rynku pracy. Dostosowanie poziomu kształcenia, podnoszenia kwalifikacji do potrzeb rynku pracy.

3.7 Wdrożenie systemu prognozowania popytu na prace w Polsce (SPPP)

Cel: Sporządzanie prognoz popytu na pracę w ujęciu kwalifikacyjnym i przestrzennym na lata 2006 –2015.

Wojewódzki Urząd Pracy na podstawie zebranych informacji oraz danych statystycznych określi kierunki i natężenie zmian zachodzących w strukturze zawodowo - kwalifikacyjnej na lokalnym rynku pracy.

Przewidywane efekty:

Wprowadzenie systemu zwiększy trafność dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy.

3.8 Monitorowanie lokalnych rynków pracy

Cel: Polepszenie jakości usług rynku pracy w oparciu o analizę lokalnego rynku pracy i zdobytą wiedzę dotyczącą popytu i podaży pracy.

Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie na podstawie posiadanych danych dotyczących skali bezrobocia na terenie województwa oraz aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu sporządzał będzie informacje w formie zestawień:

- o planowanych i realizowanych zwolnieniach pracowników z przyczyn nie leżących po stronie pracownika,
- dotyczących aktywnych programów rynku pracy (m. in. prac interwencyjnych, robót publicznych, staży, przygotowania zawodowego, otrzymania jednorazowej wypłaty środków na podjęcie działalności gospodarczej),
- dotyczących wydatków Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w poszczególnych programach rynku pracy.

Informacje i analizy wybranych segmentów lokalnego rynku pracy przygotowywane będą dla potrzeb urzędu oraz partnerów rynku pracy.

Przewidywane efekty:

Usługi oferowane przez urzędy pracy będą dostosowane do zaistniałych potrzeb ujawnionych w drodze analizy.

Wytyczna 4: Promowanie rozwoju kapitału ludzkiego i uczenia się przez całe życie

Kontekst:

Od początku lat dziewięćdziesiątych szkolnictwo wyższe uległo istotnym przemianom. Ustawy: o szkolnictwie wyższym z 1990 r. oraz o wyższych szkołach

zawodowych z 1997 r. umożliwiły tworzenie niepaństwowych szkół wyższych oraz zezwoliły na odpłatność niektórych usług edukacyjnych.

Rozwinęła się sieć szkół wyższych niepaństwowych, mających coraz bogatszą ofertę edukacyjną. Większość z nich prowadzi kształcenie przede wszystkim na poziomie licencjackim, głównie na kierunkach ekonomicznych, takich jak: zarządzanie i marketing, finanse i bankowość, handel, ekonomia. Szkoły te, zwłaszcza w mniejszych ośrodkach stwarzają jedyną i tańszą niż w dużych ośrodkach akademickich możliwość kształcenia się.

Uczelnie państwowe wprowadziły płatne studia wieczorowe, zaoczne, eksternistyczne oraz podyplomowe, poszerzając tym samym ofertę edukacyjną. Studia te podejmuje także młodzież, która nie zakwalifikowała się na studia dzienne (nadal bezpłatne). Wiele uczelni zaczęło różnicować jednolity (magisterski) system studiów, wprowadzając dwustopniowy system kształcenia (inżynier / licencjat - magister), który bardziej odpowiada potrzebom rynku pracy oraz umożliwia uzyskanie dyplomu w relatywnie szybkim tempie.

W latach dziewięćdziesiątych stworzone zostały podstawy prawne funkcjonowania systemu edukacji w nowych warunkach ustrojowych oraz ekonomicznych i wprowadzona została reforma, która w 2004 roku objęła szkoły ponadgimnazjalne. Zwiększył się popyt na edukację na poziomie wyższym.

Według stanu na dzień 30 listopada 2003 roku liczba studentów w województwie mazowieckim wynosiła 378.509 wobec 301.566 w roku 1999/2000. Spośród ogółu studentów 146.272 (38,6%) uczyło się w systemie dziennym, pozostałe 61,4% studiowało w systemach: wieczorowym, zaocznym i eksternistycznym.

Zwiększenie inwestycji w rozwój kapitału ludzkiego nie jest jednak wystarczające bez kształtowania pozytywnych postaw do uczenia się przez całe życie, począwszy od wieku młodzieńczego. Pozytywne postawy wobec kształcenia ustawicznego tworzy między innymi rozbudowywana w ramach programu Pierwsza Praca oraz przy finansowym wsparciu władz samorządowych, sieć Szkolnych Ośrodków Karier (SZOK) funkcjonujących w 21 szkołach ponadgimnazjalnych województwa (w kraju w 158)

W ostatnich latach wzrosły wydatki Funduszu Pracy na finansowanie szkoleń zawodowych dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy. W 2004 r. wydatki Funduszu Pracy na finansowanie szkoleń zawodowych dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy wyniosły 12.935,2 tys. zł, tj. 8,7% ogółu wydatków na aktywizację bezrobotnych (w 2003 r. wydatkowano 143381 tys. zł, tj. 8,8% ogółu wydatków na aktywizację bezrobotnych).

Wskaźnik udziału osób szkolonych w średniorocznej liczbie bezrobotnych wynosi 2,8%. Efektywność szkoleń w 2003 r. (wyliczona jako udział zatrudnionych po szkoleniu do kończących szkolenia kształtowała się dla bezrobotnych na poziomie 31,5%).

EDUKACJA

Samorząd Województwa Mazowieckiego prowadzi następujące szkoły i placówki oświatowe:

- 8 placówek doskonalenia nauczycieli (dwie z nich stanowią jednostki organizacyjne zespołów placówek doskonalenia),
- 6 bibliotek pedagogicznych z 36 filiami (dwie biblioteki wchodzą w skład zespołów placówek doskonalenia),
- 7 zakładów kształcenia nauczycieli (3 kolegia nauczycielskie, 3 kolegia języków obcych oraz 1 zespół kolegów nauczycielskich),
- 14 szkół policealnych (13 medycznych studiów zawodowych oraz Szkoła Policealna Pracowników Służb Społecznych),
- CKU w Wyszku,

- od 01.01.2004 – 3 zespoły szkół specjalnych,
- od 01.09.2004 – Zespół Szkół nr 3 w Wyszku (tworzą go szkoły pogimnazjalne dla młodzieży, wyłączone z CKU w Wyszku).
- od 01.01.2005 r. Województwo Mazowieckie przejęło do prowadzenia pięć kolejnych szkół o znaczeniu regionalnym:
 - Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Czarni,
 - Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Gołotczyźnie,
 - Zespół Szkół Specjalnych nr 2 przy Mazowieckim Centrum Neuropsychiatrii i Rehabilitacji w Garwolinie,
 - Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Nieślyszących im. Marii Grzegorzewskiej w Radomiu,
 - Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych i Słabo Widzących im. Ks. Prymasa Wyszyńskiego w Radomiu.

W zakładach kształcenia nauczycieli w roku szkolnym 2004/2005 pobiera naukę łącznie 2724 słuchacze, w tym 933 osoby nowo przyjęte (zgłosiło się 1974 kandydatów: 1154 do kolegiów nauczycielskich i 820 do nauczycielskich kolegiów języków obcych):

- w kolegiach nauczycielskich (wraz z ZKN w Ostrołęce): 1725 słuchacze
- w nauczycielskich kolegiach języków obcych (wraz z ZKN w Ostrołęce): 999 słuchacze.

W 14 szkołach policealnych w roku szkolnym 2004/2005 pobiera naukę łącznie 3400 słuchacze, w tym 1898 osób nowo przyjętych (zgłosiło się 2824 kandydatów).

W CKU w Wyszku w roku szkolnym 2004/2005 pobiera naukę łącznie 780 słuchacze, w tym 376 nowo przyjętych. W Zespole Szkół nr 3 w Wyszku w roku szkolnym 2004/2005 pobiera naukę łącznie 619 uczniów, w tym 128 nowo przyjętych (zgłosiło się 517 kandydatów). Ponadto w szkołach specjalnych prowadzonych przez Samorząd Województwa Mazowieckiego w styczniu 2005 r. pobiera naukę łącznie ok. 750 uczniów i wychowanków. Nauka w zakładach kształcenia nauczycieli (kolegia) kończy się dyplomem kolegium oraz egzaminem licencjackim zdawanym na uczelni patronackiej. Uzyskanie licencjatu uprawnia do wykonywania zawodu nauczyciela, umożliwia też kontynuowanie nauki w uczelni wyższej i uzyskanie magisterium. Nie prowadzi się badań nad losami absolwentów, jednakże z informacji docierających do dyrektorów placówek wynika, że większość absolwentów kolegiów bez problemu znajduje pracę, a około 90% absolwentów kolegiów uzyskuje licencjat i kontynuuje naukę (z reguły w systemie zaocznym). Szkoły policealne (medyczne studia zawodowe oraz szkoła pracowników socjalnych) kształcą średni personel medyczny oraz pracowników socjalnych. Szkoły te dają uprawnienia do wykonywania zawodu, niestety ukończenie ich nie pozwala, jak dotąd, na skrócenie ewentualnego kształcenia na poziomie wyższym. Prowadzone są starania, w celu stworzenia takich możliwości.

Centrum Kształcenia Ustawicznego w Wyszku umożliwia uzupełnienie wykształcenia młodzieży po szkołach zawodowych oraz zdobycie zawodu absolwentom liceów. Jest to szkoła dla dorosłych, która prowadzi kształcenie w systemie zaocznym.

Poniższe tabele prezentują kierunki kształcenia oraz wielkość naboru w zakładach kształcenia nauczycieli i w szkołach policealnych w latach 2001-2004:

Tabela 10: Zakłady kształcenia nauczycieli

Kolegium	2001	2002	2003	2004
KN Ciechanów	247	138 (brak naboru na wygaszane kierunki zaoczne)	81 (brak naboru na wygaszane kierunki zaoczne)	152
KN Radom	122	204	259	200
KN Warszawa	169	210	190	218
NKJO Ciechanów	124	140	125	75
NKJO Radom	105	101	94	107
NKJO Siedlce	81	90	97	93
ZKN Ostrołęka	274	258	214 (brak naboru na kierunek wieczorowy)	190 (brak naboru na kierunek wieczorowy)
Razem	1122	1141	1060	1035

Tabela 11: Nabór do kolegiów na poszczególne kierunki w latach 2001 - 2004

Kolegium	2001	2002	2003	2004
KN Ciechanów				
- matematyka z informatyką	24	27	25	26
- nauczanie początkowe z wychowaniem przedszkolnym	188	40		
- wychowanie fizyczne*	35	48	34	77
- edukacja zintegrowana i przedszkolna		23	22	49
KN Radom				
- język polski	64	83	85	75
- nauczanie początkowe	15			
- pedagogika wczesnoszkolna i integracyjna	43	121	174	125
KN Warszawa				
- nauczanie początkowe	111	127	113	125
- pedagogika opiekuńczo - wychowawcza	58	83	77	93
NKJO Ciechanów				
- język angielski	79	81	76	56
- język niemiecki	45	59	49	19
NKJO Radom				
- język angielski	67	67	61	68
- język niemiecki	38	34	33	39
NKJO Siedlce				
- język angielski	34	39	47	50
- język niemiecki	34	37	36	30
- język francuski	13	14	14	13

ZKN Ostrołęka				
- język polski	26	26	29	22
- język angielski	64	52	36	35
- język niemiecki	22	19	19	21
- kształcenie zintegrowane z informatyką	25	26	31	21
- kształcenie zintegrowane z rozszerzonym językiem angielskim	23	25	22	23
- pedagogika opiekuńczo-wychowawcza	55	34	27	27
- informatyka	58	59	38	29
- język rosyjski z rozszerzonym językiem angielskim		16	12	12

* wytłuszczonym drukiem podano kierunki kształcenia uruchomione w 2001 r.

Tabela 12: Szkoły policealne

L.p.	Nazwa kierunku kształcenia	Liczba przyjętych uczniów			Liczba szkół, które dokonały naboru na określony kierunek		
		2002	2003	2004	2002	2003	2004
1	Technik farmacji	185	189	185	3	3	3
2	dietetyk	23	0	22	1	1	1
3	Technik dentystyczny	42	33	43	1	1	1
4	Higienistka stomatologiczna	61	40	62	2	1	2
5	Opiekunka dziecięca	24	71	31	1	1	1
6	Terapeuta zajęciowy	160	145	171	4	4	5
7	Technik fizjoterapii	174	257	259	3	4	4
8	Technik analityki medycznej	80	52	50	1	1	1
9	Technik elektroradiologii	74	69	74	2	2	2
10	Ratownik medyczny*	195	201	206	4	5	5
11	Ortoptystka	27	0	33	1	1	1
12	Technik usług kosmetycznych	52	34	42	1	1	1
13	Pracownik socjalny dzienny/zaoczny	96	123	105	2	2	2
14	Opiekunka środowiskowa	43	74	97	1	1	3
15	Asystent osoby niepełnosprawnej	45	65	51	1	2	2

16	Opiekun domu pomocy społecznej dzienny/zaoczny	84	123	173	4	4	5
17	Protetyk słuchu	-	29	34	-	1	1
18	Technik masażysta	-	-	260	-	-	7
	Razem	1338	1505	1898	32	35	47

*wytluszczonym drukiem podano zawody uruchomione w 2001 r. lub później

Tabela 13: Centrum Kształcenia Ustawicznego w Wyszku

(1 września 2004 r. z CKU wyłączone zostały szkoły dla młodzieży jako Zespół Szkół nr 3)

l.p.	Nazwa szkoły	Zawód	2000		2001		2002		2003	
			liczba		liczba		liczba		liczba	
			oddz.	ucz.	oddz.	ucz.	oddz.	ucz.	oddz.	ucz.
1	Liceum Ekonomiczne	technik ekonomista	8	244	4	127				
2	Liceum Handlowe	technik handlowiec	1	30						
3	Technikum Ekonomiczne 5-letnie	technik ekonomista	7	222	7	218	7	218	7	214
4	Technikum Handlowe 5-letnie	technik handlowiec	1	32	1	32	1	32	1	32
5	Liceum Profilowane									
	profil usługowo-gospodarczy					1	30	1	29	
	profil ekonomiczno-administ.					1	32	2	65	
	profil: zarządzanie informacją					1	32	1	33	
6	Technikum	technik telekomunikacji					1	26	1	25
		technik handlowiec					1	31	1	32
		technik ekonomista					1	32	2	64
7	Liceum Ogólnokształcące					2	64	3	96	
8	Technikum dla Dorosłych	technik mechanik	6,5	237	6	201	6	177	6	185
		technik elektryk	5	177	4	122	4	130	3	86
		technik żywienia zbiorowego	4	123	3	95	3	93	4	103
		technik techn. drewna	4	115	2,5	82	2	52	1,5	67
		technik handlowiec	2,5	67	2,5	73	2	73	2,5	82
9	Szkoła Policealna dla Dorosłych	technik informatyk					1	38	2	63
		technik admin. państw.					1	37	2	65
		technik ekonomista	2	58	3	84	2	69	2	57

10	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych					1	39	2	72
Ogółem w szkołach CKU		41	1305	33	1034	38	1205	44	1370

Tabela 14: Planowane kształcenie dorosłych w CKU w latach 2004-2006

l.p.	Nazwa szkoły	Zawód	2004		2005		2006	
			liczba		liczba		liczba	
			oddz.	uczn.	oddz.	uczn.	oddz.	uczn.
1	Technikum dla Dorosłych							
		technik mechanik	4	102	3	80	2	60
		technik elektryk	2	52	2	62	2	60
		technik żywienia zbiorowego	2	58	1	35		
		technik żywienia i gosp. domowego	1	45	2	70	2	65
		technik technologii drewna	1,5	38	1	28		
		technik handlowiec	2,5	94	3	95	3	95
	technik mechatronik			1	30	2	60	
2	Szkoła Policealna dla Dorosłych							
		technik informatyk	3	103	3	100	3	100
		technik admin. państwowej	2	93	2	65	2	60
		technik ekonomista	1	20				
		technik bhp	1	43	1	30	1	30
		technik rachunkowości			1	30	2	60
		technik prac biurowych			1	30	2	60
		technik handlowiec			1	30	2	60
	technik logistyk					1	30	
	technik mechatronik					1	30	
3	Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych							
			4	132	6	204	4	144
Ogółem w CKU			24	780	27	859	27	854

Zadania

4.1 Doskonalenie systemu informacji o kształceniu ustawicznym

Cel: Opracowanie i wdrożenie ogólnowojewódzkiego systemu informacji o możliwościach kształcenia ustawicznego w poszczególnych regionach.

Wojewódzki Urząd Pracy prowadzi będzie rejestr instytucji szkoleniowych zainteresowanych uzyskaniem środków publicznych na szkolenia dla bezrobotnych i poszukujących pracy. Urzędy pracy, pracodawcy i osoby indywidualne poprzez Internet będą mogły skorzystać z potencjalnych ofert szkoleń.

W WUP utworzona zostanie i będzie stale aktualizowana baza danych zawierająca spis szkół dla dorosłych z uwzględnieniem typów szkół oraz kierunków kształcenia.

Przewidywane efekty:

Planowanym efektem jest stworzenie ogólnodostępnej sieci internetowej dającej możliwość uzyskania informacji na temat aktualnie organizowanych szkoleń i możliwych form kształcenia.

4.2 Opracowanie i wdrożenie zasad prowadzenia kształcenia na odległość w formach pozaszkolnych

Cel: Utworzenie oraz określenie zasad funkcjonowania sieci regionalnych ośrodków kształcenia na odległość.

Z danych Samorządu Województwa Mazowieckiego wynika, iż obecne zagadnienia związane z kształceniem na odległość podejmowane są w kilku placówkach doskonalenia nauczycieli:

1. Ośrodek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów (OEliZK)

Zadania związane z organizacją kształcenia dorosłych na odległość realizowane będą poprzez:

- przygotowanie platformy do kursów on-line (finansowane ze środków OEliZK),
- przygotowanie kursów w formie on-line: „**Edukacyjne zastosowania baz danych**” i „**Podstawy tworzenia grafiki**” (finansowane ze środków OEliZK),
- przygotowanie specjalnej aplikacji ułatwiającej przygotowywanie materiałów do przeprowadzania kursów on-line (częściowo z wykorzystaniem środków pozabudżetowych),
- przygotowywanie materiałów metodycznych do nauczania na odległość nauczycieli informatyki (częściowo z wykorzystaniem środków pozabudżetowych),
- kontynuację prac nad materiałami do kursu metodycznego na odległość dla nauczycieli języków obcych (finansowane ze środków OEliZK),
- przeprowadzenie dla nauczycieli 40-godzinnego kursu doskonalącego pn. „**Podstawy organizacji nauczania na odległość**” (finansowane ze środków OEliZK oraz z wpłat uczestników).

2. Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli (ODN) w Warszawie

Zadania związane z organizacją kształcenia dorosłych na odległość realizowane będą poprzez:

- systematyczne doskonalenia pracowników z zakresu technologii informacyjnej – (...) budowanie ofert w systemie on-line.

Dla nauczycieli konsultantów (pracowników ODN) przewiduje się 20 godzin warsztatów poświęconych zagadnieniom szkolenia on-line. ODN w Warszawie planuje także popularyzowanie nowoczesnych metod nauczania, m.in. on-line i e-learning.

3. Zespół Placówek Doskonalenia Nauczycieli (ZPDN) w Płocku

Zadania związane z organizacją kształcenia dorosłych na odległość realizowane będą poprzez planowaną w 2005 r. rozbudowę stron internetowych w kierunku stworzenia portalu edukacyjnego, który stanie się forum wymiany doświadczeń ludzi związanych z oświatą. Służyć temu będzie również realizacja przedsięwzięcia „**Doradca on-line**” – podłączenie do Internetu komputerów w Punktach Konsultacyjnych i przeszkolenie doradców metodycznych, tak by każdy nauczyciel mógł za pośrednictwem poczty elektronicznej uzyskać pomoc czy umówić się na spotkanie.

4. Zespół Placówek Doskonalenia Nauczycieli w Ciechanowie planuje w 2005 r.

Zadania związane z organizacją kształcenia dorosłych na odległość realizowane będą poprzez:

- przeprowadzenie kursu doskonalącego na temat organizowania i wspierania edukacji niestacjonarnej w zakresie kształcenia ustawicznego nauczycieli,
- publikowanie na swojej stronie internetowej pakietu informacyjnego na temat edukacji niestacjonarnej oraz przeprowadzenie warsztatów dla nauczycieli na ten temat,
- przeprowadzenie 5-godzinnych warsztatów dla doradców metodycznych i konsultantów na temat organizowania kształcenia na odległość.

5. Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Siedlcach planuje przeprowadzenie 120 godzinowego kursu doskonalącego „Nauczanie na odległość”.

4.3 Rozwijanie standardów kwalifikacji zawodowych

Cel: Podniesienie jakości kształcenia zawodowego i ustawicznego powiązanego z potrzebami rynku pracy oraz stworzenie podstaw dla budowy systemu przejrzystości i uznawania kwalifikacji.

Z danych otrzymanych od Samorządu Województwa Mazowieckiego wynika, iż obecnie ODN w Radomiu planuje zorganizowanie w 2005 r. szkoleń na temat „**Zewnętrzne egzaminy potwierdzające kwalifikacje zawodowe**”.

4.4 Modernizacja i wzbogacenie oferty programowej kształcenia ustawicznego poprzez tworzenie programów modułowych

Cel: Zwiększenie mobilności zawodowej i zdolności do uzyskania i utrzymania zatrudnienia na lokalnym, krajowym i europejskim rynku pracy.

Z danych Departamentu Edukacji Publicznej i Sportu wynika, iż placówki oświatowe prowadzone przez Samorząd Województwa Mazowieckiego planują realizację programów do nauczania modułowego w systemie szkolnym.

Centrum Kształcenia Ustawicznego w Wyszowie kształcenie w systemie modułowym prowadzi w trakcie kursów informatycznych. Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie w ramach zadania priorytetowego „**Doskonalenie nauczycieli w zakresie kształcenia ogólnozawodowego i zawodowego**” przewiduje kursy na temat projektowania programów modułowych dla poszczególnych zawodów. Placówka planuje także wprowadzenie modułu „otwartych lekcji” do programu szkoleń z zakresu metod pracy z uczniem o szczególnych i specjalnych potrzebach edukacyjnych. Przewiduje się zorganizowanie 5-godzinnego seminarium „**Modułowe programy kształcenia zawodowego, podnoszenie kompetencji nauczyciela w procesie ich realizacji**”.

Kuratorium Oświaty w celu realizacji zadania planuje wprowadzić system informacji oświatowej służący uzyskiwaniu danych niezbędnych do prowadzenia polityki edukacyjnej państwa, podnoszenia jakości i upowszechniania edukacji oraz do usprawniania finansowania zadań oświatowych.

System informacji oświatowej wprowadzany od stycznia 2005 r. - tworzyć będzie bazy danych oświatowych prowadzonych na kilku szczeblach. Szczebel podstawowy tworzyć będą wszystkie podmioty zobowiązane do prowadzenia baz danych oświatowych, tj. szkoły i placówki oświatowe oraz inne jednostki zatrudniające nauczycieli. Na następnych szczeblach systemu następować będzie scalanie baz danych oświatowych jednostek sprawozdawczych szczebla podstawowego. Szczeble te stanowią:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- kuratoria oświaty,
- minister właściwy do spraw oświaty i wychowania.

Pierwsze wprowadzanie danych do systemu nastąpi w kwietniu 2005 r. Oczekuje się, że poprawne wdrożenie systemu pozwoli na doskonalenie systemu informacji o kształceniu ustawicznym w formach szkolnych i pozaszkolnych.

4.5 Zwiększenie dostępu do edukacji – promocja kształcenia przez całe życie

Cel: Zwiększenie dostępu do edukacji na wszystkich poziomach kształcenia – od edukacji przedszkolnej do kształcenia ustawicznego osób dorosłych, z uwzględnieniem promocji uczenia się przez całe życie na obszarach wiejskich.

Podniesienie poziomu wykształcenia i zwiększenia umiejętności zawodowych mieszkańców, szczególnie z terenów wiejskich realizowane będzie poprzez organizowanie szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje min w zakresie nauki języka obcego, technik informacyjnych oraz przyznawanie stypendiów.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, iż w wyniku prowadzonych działań zmniejszy się liczba osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym niż gimnazjalne, które nie kontynuują dalszej nauki.

4.6 Podwyższenie jakości edukacji stosownie do potrzeb rynku pracy

Cel: Wzmocnienie zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia między innymi poprzez upowszechnienie wykorzystania komputerowej technologii informacyjnej w procesie kształcenia, doskonalenie nauczycieli, akredytację instytucji edukacyjnych oraz budowę systemu zbierania i analizy edukacyjnych danych statystycznych.

Zawód nauczyciela wymaga stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Departament Edukacji Publicznej i Sportu Samorządu Województwa Mazowieckiego opierając się na posiadanych danych informuje, iż zachętą do nieustannego podnoszenia kwalifikacji jest z jednej strony system osiągania stopni awansu zawodowego nauczycieli, z drugiej zaś wydzielenie środków na finansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli - w wysokości 1% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli (kwota ta wyliczana jest osobno dla każdej placówki). Wykorzystanie tych kwot w placówkach prowadzonych przez Samorząd Województwa Mazowieckiego, co roku określa odrębna uchwała Zarządu. Jednym ze sposobów promowania tej idei jest organizowanie konferencji. Jedną z nich jest jubileuszowa konferencja EUROLOGO 2005 „**Life long learning with LOGO OEliZK**” przygotowana przez OEliZK.

W zakresie realizacji celu ZPDN w Płocku, ODN w Warszawie i ZPDN w Ciechanowie współpracuje z Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy.

ODN w Radomiu kontynuuje działania pn. „**Edukacja dla rynku pracy**” – wspierając nauczycieli w zakresie realizacji statutowych działań szkół z orientacji i poradnictwa zawodowego. Działania te prowadzone są we współpracy z Wojewódzkim Urzędem Pracy.

Placówki prowadzące kształcenie zawodowe (szkoły policealne, kolegia nauczycielskie, CKU) kształtują swoją ofertę programową w porozumieniu z powiatowymi urzędami pracy, dostosowując ją do zmieniających się potrzeb rynku pracy. W związku z nowymi rynkami pracy, jakie otworzyły się po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, koniecznym się stało dostosowanie polskiego szkolnictwa policealnego do norm unijnych. Zmiany dotyczą wydłużenia kształcenia w szkołach policealnych. W tym celu 2003 r. Województwo podjęło współpracę z Ministerstwem Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, czego efektem była zmiana zapisów ustawowych tak, by można było tworzyć kolegia pracowników służb socjalnych. Obecnie przygotowywane są odpowiednie rozporządzenia. W celu dostosowania kształcenia średniego personelu medycznego do wymagań standardów europejskich, niezbędne jest wprowadzenie zmian w obowiązujących przepisach. W związku z tym prowadzone są rozmowy z Ministerstwem Zdrowia oraz Ministerstwem Edukacji Narodowej i Sportu.

Wojewódzki Urząd Pracy realizację celu planuje poprzez upowszechnianie nowoczesnych metod edukacyjnych i zawodów przyszłości z wykorzystaniem technologii informatycznych oraz zawodów przyszłości z punktu widzenia potrzeb rynku pracy. Planowane jest uczestnictwo w konferencjach poświęconych nowoczesnym metodom edukacyjnym.

Wytyczna 5: Zwiększenie podaży siły roboczej i wspieranie aktywnego starzenia się

Kontekst:

Kształtowanie się podaży pracy zarówno w Polsce, jak i województwie mazowieckim wynika zarówno z tendencji demograficznych, jak również z szeregu procesów wpływających na dezaktywizację ludności tj. wcześniejszych emerytur, zasiłków i świadczeń przedemerytalnych, wydłużenia okresu kształcenia i wzrostu wskaźnika skolaryzacji.

Według BAEL ludność w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale 2003 r. liczyła 4.014 tys. osób i w odniesieniu do 1999 r. odnotowano wzrost o 10 tys. osób, tj. o 0,3%. W tym samym okresie ludność aktywna zawodowo (osoby pracujące lub poszukujące pracy) liczyła 2.348 tys. osób, z czego pracowało 1.992 tys. osób, tj. 49,6% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. Liczba osób aktywnych zawodowo w odniesieniu do 1999 r. wzrosła o 71 tys. osób, tj. o 3,2%, natomiast liczba pracujących w województwie w odniesieniu do 1999 r. utrzymała się na zbliżonym poziomie. Współczynnik aktywności zawodowej ludności, wskazujący na stopień ekonomicznego wykorzystania potencjalnych zasobów pracy, według danych BAEL, dla województwa mazowieckiego w IV kwartale 1999 r. kształtował się na poziomie 56,9%, w 2000 r. wyniósł 58,3%, w 2001 r. 58,6%, w 2002 r. 58,9% a w IV kwartale 2003 r. wyniósł 58,1%. Najwyższym współczynnikiem aktywności zawodowej wyróżniała się ludność w wieku 30-39 lat – 89,6%, następnie w wieku 40-49 lat – 86,7%, a także osoby legitymujące się wykształceniem wyższym (78,3%), następnie osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe (76,1%) oraz posiadające wykształcenie policealne i średnie zawodowe (74,6%).

Wskaźnik zatrudnienia w IV kwartale 2003 r. dla woj. mazowieckiego wynosił 49,6%.

Województwo Mazowieckie według Narodowego Spisu Powszechnego 2002 (Powszechnego Spisu Rolnego) zamieszkuje 5 124 000 mieszkańców przy średniej gęstości zaludnienia 144 osoby/km². Odsetek ludności wiejskiej systematycznie maleje i na dzień 5 maja 2002 roku wynosił 35,4% dając liczbę mieszkańców wsi i obszarów wiejskich na Mazowszu na poziomie 1 811 400 osób.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku wskazuje, że ok. 57% mieszkańców wsi i obszarów wiejskich w 2002 roku stanowili ludzie w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata), 26,6 % w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) i 16,9% w wieku poprodukcyjnym (60/65 lat i więcej). Wskaźnik ludności w wieku produkcyjnym w porównaniu z latami poprzedzającymi Spis rośnie. Analiza struktury ludności w wieku 18 lat i więcej według poziomu wykształcenia wskazuje, że na wsi i obszarach wiejskich największy odsetek stanowią obywatele z wykształceniem podstawowym ukończonym (38,5%); zasadniczym zawodowym (26,6%) oraz średnim i policealnym (22,8%). Notuje się systematyczny wzrost poziomu wykształcenia.

W kontekście źródeł utrzymania notuje się wzrost liczby mieszkańców wsi i obszarów wiejskich utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (emerytury, renty, zasiłki) – 38,2 % oraz pozostających na utrzymaniu – 27 %. Dochody z pracy wskazało 34,5 % mieszkańców wsi i obszarów wiejskich.

Powyższe dane demograficzne wskazują, że mazowiecka wieś jest obszarem niewykorzystanej siły roboczej, spada liczba pracujących na wsi.

Do połowy lat dziewięćdziesiątych stwarzano korzystne warunki dla osób przerywających pracę przed osiągnięciem wieku emerytalnego i w ten sposób zachęcano je do dezaktywizacji zawodowej. Potem korzyści te zaczęto ograniczać. Pierwszym krokiem było

wprowadzenie reformy systemu emerytalnego, której rozwiązania zniechęcają do przedwczesnej bierności zawodowej. Ponadto, zmieniono zasady przyznawania rent z tytułu niezdolności do pracy wprowadzając nowe rozwiązania instytucjonalno – organizacyjne i bardziej zaostrzone kryteria uprawniające do tych świadczeń. Rozpoczęto likwidację zasiłków przedemerytalnych (od 2002 roku nie są one już przyznawane) i stopniowe wygaszanie świadczeń przedemerytalnych. Regulacje prawne wprowadzone przez ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz przez ustawę z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120, poz. 1252), zaostrzają warunki przyznawania świadczeń przedemerytalnych, a zarazem uzależniają ich dostępność od poddania się procedurom aktywizacji zawodowej proponowanym przez urzędy pracy. Prawo do tego świadczenia uzyskuje się ponadto po 6 miesięcznym okresie przebywania w rejestrze bezrobotnych i pobierania w tym czasie zasiłku dla bezrobotnych.

Zadania:

5.1 Aktywizacja zawodowa ludności wiejskiej

Cel: Zmniejszenie bezrobocia ukrytego na wsi i zagospodarowanie nadwyżek zasobów pracy

Działania Ochotniczych Hufców Pracy w zakresie zmniejszenia bezrobocia na obszarach wiejskich realizowane będą poprzez projekt „**AGROSTART - program na rzecz aktywizacji zawodowej i promocji przedsiębiorczości w środowisku młodzieży wiejskiej**”. Celem projektu jest zmniejszenie bezrobocia ukrytego na wsi, poprzez wyrównanie startu życiowego młodzieży wiejskiej i zapobieganie jej marginalizacji oraz promowanie alternatywnych form zarobkowania na wsi w oparciu o aktywność własną młodzieży, przygotowanie młodzieży do życia w społeczeństwie. W ramach projektu młodzież będzie mogła skorzystać ze wsparcia składającego się z 15 programów. Należą do nich programy: „**Młodzieżowe Biuro Pracy**”, „**Klub Pracy**”, „**Wszechnica Młodego Przedsiębiorcy**”, „**ABC pozarolniczej działalności gospodarczej**”, „**Warsztaty podstaw językowych**”, „**START komputerowy**”, „**Zespoły Młodych Ekologów**”. Partnerami w realizacji projektu są organizacje pracodawców, lokalne władze samorządowe, placówki oświatowe, urzędy pracy, poradnie psychologiczno – pedagogiczne, Centra Pomocy Rodzinie, Ośrodki Pomocy Społecznej, Izby Rzemieślnicze, Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa. Realizatorami projektu „AGROSTART” są Centra Edukacji i Pracy Młodzieży, Hufce Pracy, Środowiskowe Hufce Pracy MWK OHP.

Samorząd Województwa Mazowieckiego planuje realizację działań mających na celu aktywizację zawodową ludności wiejskiej. Zamierzenia realizowane będą głównie przy wsparciu Sektorowego Programu Operacyjnego Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich, jak również programu SAPARD. Działania 1.1. Inwestycje w gospodarstwach rolnych; Działanie 1.2. Ułatwianie startu młodym rolnikom; Działanie 1.3. Szkolenia; Działanie 1.4. Wsparcie doradztwa rolniczego; Działanie 1.5. Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych; działania 2.4. Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności lub alternatywnych źródeł dochodów, przy jak najpełniejszej realizacji w województwie mazowieckim pozwolą na osiągnięcie celu w perspektywie średnio - i długookresowej.

Planowane działania dotyczyły będą rozwoju instrumentów wspierających, uruchomienie lub rozwój przez mieszkańców wsi działalności dodatkowej w zakresie:

agroturystyki, usług na rzecz rolnictwa i gospodarki leśnej, prowadzenia na małą skalę przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych, sprzedaży bezpośredniej produktów pochodzących w większości z własnego gospodarstwa, wytwarzania materiałów energetycznych z biomasy (zagospodarowanie słomy, odpadów łąkowych, leśnych, itp.) oraz zakładanie plantacji roślin wieloletnich przeznaczonych na cele energetyczne, rzemiosła i rękodzielnictwa, drobnych usług na rzecz mieszkańców obszarów wiejskich, e-commerce - sprzedaży lub promocji przez Internet produktów rolnych.

Działaniom na rzecz dodatkowej aktywności ekonomicznej mieszkańców wsi, towarzyszyć będą szkolenia zawodowe przygotowujące do restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, rynkowego ukierunkowania produkcji, stosowania dobrych praktyk rolniczych oraz dostosowania do standardów UE w zakresie ochrony środowiska, higieny i jakości produkcji, bezpieczeństwa żywności oraz warunków utrzymania zwierząt. Bloki specjalistycznych szkoleń zawodowych, adresowanych do rolników poniżej 50 lat i spełniających określone wymogi dotyczące poziomu wykształcenia i doświadczenia (minimalny wymóg to wykształcenie podstawowe lub zasadnicze zawodowe o kierunku innym niż rolnicze i co najmniej 10-letni staż w samodzielnym prowadzeniu gospodarstwa), poświęcone będą poszczególnym dziedzinom produkcji, prowadzeniu rachunkowości w gospodarstwie rolnym, wdrażaniu programów rolnośrodowiskowych, jak również turystyce rekreacyjnej oraz świadczeniu usług na obszarach wiejskich.

Aktywizacji zawodowej ludności wiejskiej posłuży wspieranie działalności publicznych i prywatnych służb doradztwa rolniczego, które świadczą usługi doradcze w zakresie korzystania z pomocy w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, instrumentów jej towarzyszących oraz polityki strukturalnej.

Uzupełnieniem działań na rzecz ludności wiejskiej będą dwa podstawowe programy wojewódzkie: „**Program rozwoju rolnictwa ekologicznego na Mazowszu**” służący zwiększeniu liczby gospodarstw ekologicznych (większe nakłady pracy, pracochłonne systemy gospodarowania w bezpośredni połączeniu z większą dochodowością i nowymi rynkami zbytu) „**Praca i środowisko**” oraz „**Program ograniczania zanieczyszczeń środowiska odpadami pochodzenia zwierzęcego**” (wyższy standard sanitarny gospodarstw, nowe rynki zbytu produktów rolnych, zatrudnienie wykonawców i podwykonawców).

Działania Wojewódzkiego Urzędu Pracy mające na celu aktywizację zawodową ludności wiejskiej dotyczyły będą wspierania rozwoju małej przedsiębiorczości i realizowane będą poprzez rozpowszechnianie informacji w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, kierowanie osób zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej do organizacji wspomagających. W realizację zadania zaangażowany zostanie Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego. Planowane jest także nawiązanie współpracy z organizacjami działającymi na rzecz osób pochodzących z obszarów wiejskich oraz jej generalizacja z dotychczasowymi partnerami.

Przewidywane efekty:

Udzielenie pomocy poszukującym pracy w znalezieniu krótkoterminowego lub stałego zatrudnienia, pomoc w zdobyciu umiejętności aktywnego poruszania się po rynku pracy, zdobycie przez młodych ludzi umiejętności obsługi komputera, zdobycie wiedzy z zakresu uruchomienia i prowadzenia małej firmy, zwiększenie szans na samozatrudnienie, zwiększenie świadomości ekologicznej wśród młodzieży.

W latach 2004-2006 w ramach zadań SPO i programów własnych na Mazowszu zostanie zrealizowanych około 1000 projektów, w tym 900 projektów w indywidualnych gospodarstwach rolnych i 100 projektów w gospodarstwach prowadzonych przez osoby prawne. Efektem zatrudnieniowym będzie utworzenie ok. 1 tys. miejsc pracy w latach 2004-

2006. Podjęcie lub rozwój dodatkowej działalności, wykorzystującej istniejące zasoby gospodarstwa i regionu oraz uwzględniającej potrzeby rynku, stwarzać będzie warunki do rozwoju wielofunkcyjnych i trwałych ekonomicznie gospodarstw.

Ponadto, przeprowadzonych zostanie około 1 tys. szkoleń z udziałem około 20 tys. rolników, także w ramach tzw. pomocy technicznej SPO jak i programów szkoleniowych własnych. W ramach kursów specjalistycznych przeszkolonych zostanie około 500 rolników.

Zakłada się wzrost liczby certyfikowanych gospodarstw rolnych (2006 – 500 szt.); kompleksowe budowanie rynku (2006 – 1 targowisko ekologiczne, 3 hurtownie ekologiczne, sieć sklepów). Przewiduje się wykonanie robót konserwacyjnych urządzeń melioracji podstawowych na terenie województwa.

5.2 Aktywizacja osób w wieku powyżej 50 roku życia

Cel: Zwiększenie wskaźnika zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia przy zachowaniu niezbędnych systemów bezpieczeństwa socjalnego osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy.

Działania urzędów pracy na rzecz osób powyżej 50 roku życia dotyczyły będą świadczenia pro-zatrudnieniowych form wsparcia w tym objęcie programami aktywizującymi, które poprzedzone będą poradnictwem indywidualnym z doradcą zawodowym, a także możliwością uczestnictwa w warsztatach obejmujących: zapoznanie się z sytuacją na rynku pracy, samopoznanie, nabycie umiejętności związanych z aktywnym poszukiwaniem pracy oraz autoprezentację.

WUP współuczestniczył będzie z powiatowymi urzędami pracy w realizacji projektu aktywizacji zawodowej osób w wieku powyżej 50 roku życia w ramach **Programu „50 Plus”**.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, iż w ramach programów rynku pracy zostanie zaktywizowanych około 4000 osób w wieku powyżej 50 roku życia, w tym w ramach Programu „50 Plus” około 1500 osób. Zakłada się, iż około 600 osób zostanie skierowanych na prace interwencyjne, 500 osób na roboty publiczne oraz około 700 osób na przygotowanie zawodowe. Planowane jest, skierowanie na szkolenia około 800 osób. W wyniku przydzielonych 100 dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej, aktywnych na rynku pozostanie 85% firm. Planowane jest wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy u pracodawcy dla około 200 osób.

Wytyczna 6: Równość kobiet i mężczyzn

Kontekst:

Aktywność zawodowa kobiet (*Rocznik Statystyczny województwa mazowieckiego 2003 i 2004, wyd. Urząd Statystyczny w Warszawie*) w województwie podobnie jak w Polsce jest niższa niż aktywność zawodowa mężczyzn. W IV kwartale 2003 roku współczynnik aktywności zawodowej dla kobiet wynosił 51,6%, dla mężczyzn 66,6%. W latach 2002-2003

stopa bezrobocia dla kobiet wynosiła odpowiednio: 17,2% i 15,7% i była wyższa w porównaniu do mężczyzn odpowiednio o 0,5 oraz 1,0 punkt procentowego.

Mimo generalnie lepszego wykształcenia kobiety mają także większe trudności z powrotem na rynek pracy – jako bezrobotne dłużej poszukują nowego miejsca pracy. Wyraźnie świadczy o tym wskaźnik udziału w długotrwałym bezrobociu. Według stanu w końcu 2004 roku w urzędach pracy zarejestrowanych było 106.106 kobiet pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy (53,7% ogółu długotrwanie bezrobotnych) i 91.672 długotrwanie bezrobotnych mężczyzn. Kobiety pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowiły 60,8% ogółu zarejestrowanych kobiet, a mężczyźni 51,4% ogółu zarejestrowanych mężczyzn. Na uwagę zasługuje fakt, że ponad 24 miesiące pozostawało bez pracy 76.507 bezrobotnych kobiet i 58.422 bezrobotnych mężczyzn. Jednocześnie wciąż niedoceniana jest i deprecjonowana praca w domu, którą traktuje się jako nie przynoszącą wymiernego dochodu.

Zadania:

6.1 Integracja i reintegracja zawodowa kobiet

Cel: Udzielenie wszechstronnego wsparcia kobietom na rynku pracy, prowadzącego do wzrostu stopy zatrudnienia kobiet i podniesienia ich statusu zawodowego i społecznego

W celu udzielenia wszechstronnego wsparcia kobietom na rynku pracy Wojewódzki Urząd Pracy realizował będzie działania finansowane ze środków krajowych w ramach, których wsparcie polegało będzie na świadczeniu usług poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy, kierowanie na staż, przygotowanie zawodowe, praktyki, szkolenia, zatrudnienie subsydiowane oraz przyznawanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej i doposażenie stanowiska pracy u pracodawcy. Jednocześnie planowana jest realizacja projektów finansowanych z EFS w ramach SPO RZL, Działania 1.6 Integracja i reintegracja zawodowa kobiet, w ramach, którego pomoc polegała będzie min. na przyznaniu jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, subsydiowanym zatrudnieniu oraz realizacji działań towarzyszących: opieka nad dziećmi i osobami zależnymi.

Realizacji celu posłużą także działania WUP podejmowane w ramach programu **Phare 2003 SSG**, podprojektu 1 – aktywne działania na rynku pracy i podprojektu 2 – promocja przedsiębiorczości. Działanie realizowane będzie poprzez organizowanie szkoleń zawodowych podnoszących kwalifikacje oraz szkoleń przygotowujących do prowadzenia własnej działalności gospodarczej. W trakcie szkoleń gwarantowane jest zapewnienie opieki nad dziećmi.

Jednocześnie WUP przystąpił do Partnerstwa na Rzecz Rozwoju w ramach Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL z 12 partnerami, przy czym w wyniku rozstrzygniętego konkursu projektów po uzyskaniu rekomendacji Komitetu Monitorującego EQUAL, ostatecznie współpraca prowadzona będzie z dwoma partnerami.

W ramach partnerstwa z Centrum Praw Kobiet w Warszawie realizowany będzie projekt pn. „**Praca i godne życie dla kobiet ofiar przemocy**”. Działania Partnerstwa będą realizowane w ramach tematu G: Godzenie życia rodzinnego i zawodowego oraz ponowna integracja kobiet i mężczyzn, którzy opuścili rynek pracy, poprzez rozwój bardziej elastycznych i efektywnych form organizacji pracy oraz działań towarzyszących, których celem jest m.in.:

- wypracowanie rozwiązań ułatwiających kobietom ofiarom przemocy podnoszenie kwalifikacji zawodowych, znalezienie zatrudnienia lub powrót na rynek pracy oraz godzenie życia rodzinnego i zawodowego,
- popularyzacja wśród pracodawców idei równych szans dla kobiet i mężczyzn, elastycznych form zatrudnienia oraz innych rozwiązań ułatwiających godzenie życia rodzinnego i zawodowego,
- stworzenie systemu monitorowania przestrzegania zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn oraz uwrażliwienie pracodawców i społeczności lokalnych na potrzeby kobiet ofiar przemocy oraz dzieci pozostających na ich utrzymaniu.

Przewidywane efekty:

Zakłada się, iż programami rynku pracy - urzędów pracy zostanie objętych około 15.000 kobiet. Ze staży skorzysta około 4000 kobiet, zaś z przygotowania zawodowego około 2000. Zakłada się, że około 1400 osób uzyska zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych, a 1500 w ramach robót publicznych. Planowane jest skierowanie na szkolenia 4000 kobiet zaś około 400 przyznać jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.

6.2 Promocja antydyskryminacyjnych przepisów prawa

Cel: Opracowanie i przygotowanie kompleksowych materiałów informacyjnych dotyczących antydyskryminacyjnych przepisów prawa pracy, które przyczyniają się do podniesienia poziomu wiedzy i świadomości prawnej pracowników, osób poszukujących pracy i bezrobotnych w dziedzinie równych szans kobiet i mężczyzn.

Wojewódzki Urząd Pracy planuje zorganizowanie kampanii informacyjnej oraz propagowanie zarówno wśród kadry pracowniczej jak i osób bezrobotnych, poszukujących pracy materiałów informacyjnych dotyczących antydyskryminacyjnych przepisów prawa.

Przewidywane efekty

Rezultatem miękkim planowanego przedsięwzięcia będzie podniesienie poziomu wiedzy i świadomości prawnej kobiet w zakresie antydyskryminacyjnych przepisów prawa. Rezultatem twardym działania będzie przeprowadzenie kampanii informacyjnej.

Wytyczna 7: Promocja integracji i zwalczanie dyskryminacji na rynku pracy osób w niekorzystnej sytuacji

Kontekst:

Status zagrożonych wykluczeniem społecznym w szczególności ogranicza szansę zatrudnienia na rynku pracy, gdzie rozwój techniczny i technologiczny oraz jego dynamika (nowe zawody, organizacja i standardy pracy) w skali regionalnej i globalnej powodują wzrost wymagań pracodawców w stosunku do kandydatów do pracy i pracowników.

Trudności ze znalezieniem pracy mają przede wszystkim osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych lub nie posiadający ich w ogóle. Stąd na koniec 2004 r. najwięcej bezrobotnych figurujących w rejestrach powiatowych urzędów pracy legitymowało się wykształceniem zasadniczym zawodowym 115.608 osób (32,8% ogółu bezrobotnych), oraz wykształceniem gimnazjalnym i poniżej 113.028 osoby (32,0% ogółu bezrobotnych), następnie policealnym i średnim zawodowym 79.783 osób (22,6%), i średnim ogólnokształcącym 24.686 osób (7,0%). Najmniej bezrobotnych posiadało dyplomy wyższych uczelni 19.841 osoby (5,6% ogółu bezrobotnych).

Kategorią najsilniej odczuwającą trudności związane z pozyskaniem, wykonywaniem i utrzymaniem pracy są osoby niepełnosprawne, dla których praca stanowi nie tylko źródło dochodów z pracy, ale także najskuteczniejszy sposób rehabilitacji społeczno – zawodowej.

W 2002 roku (według Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i mieszkań) liczba osób niepełnosprawnych wynosiła 580.697, (10,6% ogółu osób niepełnosprawnych w Polsce). W ogólnej zbiorowości niepełnosprawnych, podobnie jak w kraju przeważały kobiety – 52,8% (w kraju 52,9).

Prawne potwierdzenie niepełnosprawności posiadało 444.769 osób, w tym w wieku 16 lat i więcej 432.268 osób. Orzeczenie prawne o znacznym stopniu niepełnosprawności posiadało 94.048 osób (21,8% niepełnosprawnych), orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności posiadało 158.855 osób (36,7%), a orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności 148.623 osób (34,4%).

Sytuację osób niepełnosprawnych na rynku pracy determinują dwa główne czynniki: relatywnie niski poziom wykształcenia i przygotowania zawodowego oraz niska aktywność zawodowa. Wykształceniem poniżej średniego wyróżniało się 278.294 osoby (64,4% niepełnosprawnych).

Współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych kształtował się na poziomie 18,8%, a dla osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym 32,4%. Dla ogółu ludności wskaźniki te wynosiły odpowiednio 48,1% i 62,5%. Aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych w ostatnich latach cechuje się tendencją spadkową.

W 2004 r. pozyskano dla niepełnosprawnych 3.339 ofert pracy. Stanowiły one 4,3% wszystkich ofert zgłaszanych do urzędów pracy.

W powiatowych urzędach pracy województwa mazowieckiego zarejestrowanych było na koniec 2004 r. 6.312 osób bezrobotnych niepełnosprawnych, a udział ich w ogólnej liczbie bezrobotnych wynosił 1,8% .

Zadania:

7.1 Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych

Cel: Zwiększenie stopnia przygotowania zawodowego i poprawa zdolności do uzyskania zatrudnienia przez osoby o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności z wykorzystaniem nowych i istniejących udoskonalonych instrumentów zwiększających potencjał osób niepełnosprawnych po raz pierwszy wchodzący na rynek pracy, długotrwale bezrobotnych lub mających największe trudności z wejściem na rynek pracy.

Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych odgrywa kluczową rolę w całym procesie rehabilitacji. Ma ona olbrzymie znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania

psychicznego i społecznego osób z niepełnąsprawnością. Integracja poprzez pracę stanowi jeden z najistotniejszych czynników ich uczestnictwa w życiu społecznym. Aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych gwarantuje bowiem:

- możliwość samodzielnego utrzymania się;
- poczucia własnej wartości, przydatności społecznej i zmniejszenie uczucia dyskryminacji;
- kontakty i wzbogacone formy uczestnictwa w życiu społecznym.

Niesłuchanie istotną rolę w tym procesie odgrywają służby zatrudnienia min. poprzez prowadzony system prowadzenia rejestru osób niepełnosprawnych bezrobotnych lub poszukujących pracy pozostających bez zatrudnienia. Ilość osób niepełnosprawnych zarejestrowanych wpływa, bowiem bezpośrednio na wysokość środków przekazywanych przez PFRON dla powiatu na rehabilitację zawodową.

W tym celu Wojewódzki Urząd Pracy proponuje:

1. Aktywną współpracę w tworzeniu nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych na otwartym i przede wszystkim na chronionym rynku pracy.
2. Udzielanie informacji dla potencjalnych organizatorów w zakresie prób utworzenia zakładów aktywności zawodowej celem zatrudnienia osób o znacznym stopniu niepełnosprawności.
3. Doradztwo w zakresie możliwości otrzymania pożyczki i sporządzenia biznes planu przedsięwzięcia osobom niepełnosprawnym, których aktywizacja zawodowa może nastąpić poprzez udzielanie pożyczki na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.
4. Organizowanie giełd pracy dla osób niepełnosprawnych wraz z upowszechnieniem wśród pracodawców informacji o możliwościach z zakresu szeroko rozumianej rehabilitacji osób niepełnosprawnych.
5. Prowadzenie własnych analiz rynku pracy osób niepełnosprawnych.
6. Promocję aktywnych form pośrednictwa w stosunku do niepełnosprawnych bezrobotnych.
7. Współpracę z jednostkami poza administracyjnymi prowadzącymi pośrednictwo pracy dla osób niepełnosprawnych.
8. Inicjowanie zwiększania zatrudnienia osób niepełnosprawnych w jednostkach budżetowych i organach administracji samorządowej poprzez akcje informacyjne, w tym poprzez stronę internetową.
9. Konsultacje i pomoc merytoryczną w sporządzaniu i realizacji lokalnych programów prozatrudnieniowych, w tym programów celowych PFRON.
10. Współpracę wszystkich podmiotów zajmujących się rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych oraz dążenie do wspólnego osiągnięcia postawionych celów.
11. Pomoc finansową ze środków PFRON dla zakładów pracy chronionej na:
 - udzielanie jednorazowych pożyczek na utrzymanie zagrożonych likwidacją miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
 - udzielanie refundacji kosztów szkoleń dla niepełnosprawnych pracowników w zakładach zmieniających swój profil produkcji.

W ramach SPO RZL, Działania 1.4 Integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych finansowanego z EFS planowana jest realizacja projektu, którego jednym z działań będzie zorganizowanie turnusu wyjazdowego, gdzie przeprowadzone zostaną warsztaty psychologiczne oraz przeszkolenie pracowników PUP w zakresie posługiwania się językiem migowym.

Powadzona będzie dalsza kontynuacja działań związanych z aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych w ramach współdziałania z Ośrodkiem Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych w Ostrowii Mazowieckiej oraz Domem Środowiskowym w Myszynie.

Przewidywane efekty:

Zakłada się zwiększenie integracji osób niepełnosprawnych i zwiększenie ich zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Według informacji uzyskanych z powiatowych urzędów pracy planowane jest objęcie zadaniami aktywizacyjnymi około 2000 osób niepełnosprawnych w formach: staży, przygotowania zawodowego, doposażenia stanowiska pracy u pracodawcy, robót publicznych i prac interwencyjnych oraz szkoleń. Przewiduje się udzielenie 300 pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej. W ramach SPO RZL Działania 1.4 finansowanego z EFS zakłada się zaktywizowanie około 200 osób.

Szacuje się, że ponad 100 osób niepełnosprawnych otrzyma zatrudnienie przez 48 miesięcy, a ponad 200 osób po przeszkoleniu, będzie dysponowało kolejnym zawodem i będzie miało gwarancję stabilnego zatrudnienia u tego pracodawcy przez minimum 24 miesiące.

Planowane zadania przyczynią się do: zwiększenia szans awansu zawodowego osób niepełnosprawnych, rozszerzenia oferty szkoleniowej dla osób niepełnosprawnych, wzrostu zainteresowania pracodawców tworzeniem nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.

7.2 Wsparcie grup szczególnego ryzyka dla zwiększenia ich szans na zatrudnienie

Cel: Ograniczenie zjawiska marginalizacji społecznej i przygotowanie osób narażonych na wykluczenie społeczne do wejścia na rynek pracy, utrzymania zatrudnienia lub powrotu do czynnego życia zawodowego.

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej (MCPS) planuje realizację projektu „**Szkolenie kadry w zakresie aktywizacji osób zagrożonych marginalizacją**” finansowanego z EFS w ramach SPO RZL Działania 1.5. Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka. Celem projektu jest przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem. Pozwoli to na efektywniejsze działania wspomagające socjalizację osób dotkniętych wykluczeniem (przeciwdziałanie uzależnieniom, przemocy w rodzinach, bezdomności i syndromowi bezradności). Projekt dotyczy przygotowania i zorganizowania 24 godz. szkolenia dla pracowników jednostek pomocy społecznej z terenu województwa mazowieckiego. Zostaną przeprowadzone 4 edycje szkolenia każdorazowo dla grupy 25 osobowej. Zajęcia będą odbywały się w 70% w formie warsztatów.

Jednocześnie MCPS planuje realizację projektu „**Szkolenie i wspieranie powstania Klubów Integracji Społecznej na Mazowszu**”. Celem projektu jest przygotowanie

pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem. Pozwoli to na efektywniejsze działania wspomagające socjalizację osób dotkniętych wykluczeniem (przeciwdziałanie uzależnieniom, przemocy w rodzinach, bezdomności i syndromowi bezradności). Projekt dotyczy przygotowania i zorganizowania szkolenia w formie warsztatowej dla pracowników jednostek pomocy społecznej z terenu województwa mazowieckiego.

W ramach zadania MCPS planuje realizację projektu **„Szkolenie i wsparcie modelowego CIS na Mazowszu”**. Celem projektu jest ograniczenie zjawiska marginalizacji, reintegracja grup podlegających wykluczeniu społecznemu i pomoc w utworzeniu CIS na Mazowszu.

Osoby długotrwale bezrobotne narażone są często na wykluczenie społeczne w efekcie mogące prowadzić do marginalizacji. W celu zapobieżenia zjawiska Wojewódzki Urząd Pracy planuje objęcie tej grupy osób programami rynku pracy finansowanymi zarówno z Funduszu Pracy jak i EFS. Realizacja działań ma na celu przywrócenie aktywności zawodowej oraz budowanie nowej świadomości zatrudnieniowej wśród podopiecznych pomocy społecznej. Zapobieganie patologiom społecznym poprzez wspieranie służb penitencjarnych w zakresie aktywizacji zawodowej osadzonych; celem programu jest zwiększenie dostępności informacji i poradnictwa zawodowego osadzonych w zakładach karnych. Planowana jest realizacja porozumienia podpisanego z MOPS w sprawie działań mających na celu przywrócenie aktywności zawodowej oraz budowanie nowej świadomości zatrudnieniowej wśród podopiecznych pomocy społecznej. Projektem zostanie objęta grupa 30 osób. Prowadzone będą także zajęcia z zakresu aktywizacji zawodowej dla 60 osób klientów pomocy społecznej w miejscu lub w pobliżu ich miejsca zamieszkania.

W celu zwiększenia efektywności planowanych działań zakłada się nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz wsparcia ww. osób oraz wzmocnienie współpracy ze służbami pomocy społecznej w celu wspierania osób będących w najbardziej niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.

Urzędy Pracy planują realizację projektów w ramach SPO RZL Działania 1.5 Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka, finansowanego z EFS. Beneficjenci projektów zostaną objęci działaniami aktywizującymi rynku pracy w tym uzyskają zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych lub będą kierowani na szkolenia, staż, przygotowanie zawodowe. W ramach projektów beneficjenci będą mogli skorzystać z warsztatów psychologiczno - aktywizujących oraz zostaną objęci poradnictwem zawodowym.

Ochotnicze Hufce Pracy przystąpią do realizacji ogólnopolskiego projektu: **„Twoja Wiedza Twój Sukces – II edycja”**. Celem projektu jest dostarczenie wiedzy i umiejętności młodzieży w wieku 15-25 polegającej na wsparciu psychologiczno – pedagogicznym, zdobyciu zdolności poruszania się po rynku pracy oraz podniesienia kwalifikacji zawodowych lub zdobycie nowych kwalifikacji zawodowych. Projekt realizowany będzie poprzez organizowanie kursów zawodowych, językowych, warsztatów i wykładów. Partnerami w realizacji zadania będą WUP, UP, ośrodki pomocy społecznej, poradnie psychologiczno – pedagogiczne. Działanie realizowane będzie przez Środowiskowe Hufce Pracy, Hufce Pracy, Centra Edukacji i Pracy Młodzieży.

OHP planują realizację programu **„Zatrudnię wolontariusza”**, którego celem jest zorganizowanie staży dla absolwentów lub osób na ostatnim roku studiów, umożliwiających zdobycie doświadczenia zawodowego, co pozwoli uczestnikom zdobyć pracę. Doświadczenie zawodowe jest niezbędnym elementem znajdowania pracy, absolwenci nie posiadając doświadczenia mają problemy z podjęciem pracy mimo dobrego wykształcenia. Formą

wsparcia będzie zorganizowanie staży. Partnerami w realizacji działania będą Wojewódzki Urząd Pracy, powiatowe urzędy pracy, uczelnie wyższe.

Przewidywane efekty:

MCPS zakłada, iż projektem „Szkolenie kadry w zakresie aktywizacji osób zagrożonych marginalizacją” zostanie objętych 100 pracowników jednostek pomocy społecznej z terenu województwa mazowieckiego, pracujących z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Przyczyni się to do podniesienia ich kwalifikacji zawodowych i efektywniejszej pracy socjalnej z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym.

Jednocześnie projektem „Szkolenie i wspieranie powstania Klubów Integracji Społecznej na Mazowszu” zostanie objętych: 120 przedstawicieli jednostek samorządowych z terenu województwa mazowieckiego, 20 animatorów grup samopomocy pracujących z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Przyczyni się to powstania 10 Klubów Integracji Społecznej i utworzenia 20 grup samopomocy (ok. 200 osób, które nie radzą sobie samodzielnie ze swoimi problemami oraz wykreowanie podstaw aktywnych życiowo u tych osób).

Zakłada się, iż w ramach projektu „Szkolenie i wsparcie modelowego CIS na Mazowszu” zostanie objętych 120 pracowników służb publicznych i organizacji pozarządowych z terenu województwa mazowieckiego pracujących z osobami wykluczonymi społecznie. W efekcie utworzony zostanie modelowy CIS na Mazowszu.

Zakłada się, iż programami rynku pracy realizowanymi przez urzędy pracy zostanie objęte około 1500 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w tym w ramach SPO RZL, Działania 1.5 „Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka”, zostanie zaktywizowanych około 900 osób.

Planowane jest, iż w ramach projektu „Twoja wiedza Twój Sukces – II edycja” 75% uczestników w wieku 15-18 lat, którzy porzucili naukę powróci do systemu edukacyjnego zaś 70% uczestników w wieku 18-25 otrzyma odpowiednie kwalifikacje, a zatrudnienie podejmie 25% osób w wieku 18-25 lat.

Efektem projektu „Zatrudnię wolontariusza”, skierowanego do 10 osób, będzie podjęcie przez 50% stażystów stałego zatrudnienia po ukończeniu programu.

7.3 Uruchomienie pomocy stypendialnej dla uczniów i studentów o utrudnionym starcie edukacyjnym

Cel: Podniesienie poziomu wykształcenia młodzieży z terenów wiejskich i poddanych restrukturyzacji przemysłów poprzez system stypendialny dla uczniów ponadgimnazjalnych szkół, których ukończenie umożliwi uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego oraz dla studentów. Umożliwienie pełnego rozwoju zdolności, zainteresowań i predyspozycji uczniów i studentów.

Departament Strategii, Rozwoju Regionalnego i Funduszy Strukturalnych planuje realizację projektów w ramach ZPORR, Działania 2.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne. W tym celu planowana jest realizacja projektów:

1. Wspieranie rozwoju edukacyjnego młodzieży wiejskiej:

Stypendia są przeznaczone dla młodzieży wiejskiej, która z powodów materialnych natrafia na bariery utrudniające naukę na poziomie ponadgimnazjalnym kończącym się maturą. Pomoc będzie przekazywana w następujących formach:

- a) rzeczowej,
- b) dofinansowania przez projektodawcę opłat m.in. za zakwaterowanie, wyżywienie, bursę, internat,
- c) refundacji kosztów poniesionych wcześniej przez ucznia związanych z pobieraniem nauki.

2. Wspieranie rozwoju edukacyjnego studentów:

Stypendia są przeznaczone dla studentów pochodzących z obszarów zagrożonych marginalizacją, w tym w szczególności obszarów wiejskich i obszarów restrukturyzacji przemysłów, którzy natrafiają na bariery w dostępie do kształcenia na poziomie wyższym z powodu trudnej sytuacji materialnej.

Pomoc będzie przekazywana w następujących formach:

- a) finansowej,
- b) refundacji kosztów.

Przewidywane efekty:

Zwiększony odsetek uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych, których ukończenie umożliwi uzyskanie świadectwa dojrzałości, jak również osób podejmujących kształcenie na poziomie wyższym - pochodzących z rodzin biednych oraz terenów wiejskich i zmarginalizowanych. Przewiduje się, że stypendia otrzyma około 22 tys. uczniów i ok. 6 tys. studentów.

7.4 Aktywizacja zawodowa młodzieży narażonej na społeczną marginalizację

Cel: Przygotowanie poprzez rozwijanie kwalifikacji społecznych i zawodowych, młodzieży z grup zagrożonych marginalizacją społeczną do podjęcia aktywnej roli na rynku pracy.

Ochotnicze Hufce Pracy w zakresie realizacji celu planują realizację programu „**Równy Start**”. Celem programu jest:

1. Przygotowanie młodzieży do 25 roku życia do startu lub ponownego wejścia na rynek pracy, nauczanie metod i technik pozwalających na:
 - wzrost aktywności zawodowej,
 - przygotowanie do kreowania własnej kariery,
 - skuteczne znalezienie pracy.
2. Nauczanie i przekazanie wiedzy dotyczącej uruchomienia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej:
 - upowszechnienie szeroko rozumianej wiedzy ekonomicznej,
 - nauczanie metod i technik pozwalających na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej,
 - wskazanie źródeł pozyskiwania środków finansowych,
 - określenie możliwości samozatrudnienia i sporządzenia własnego planu działania przy zakładaniu przedsiębiorstwa.

W realizacji projektu uczestniczyć będą doradcy zawodowi Mobilnych Centrów Informacji Zawodowej, Liderzy Klubów Pracy oraz młodzież do 25 roku życia mająca trudności w zaistnieniu na rynku pracy. Partnerami będą: organy administracji samorządowej, wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy, centra planowania kariery zawodowej i kluby pracy, Akademickie Biura Karier, Gminne Centra Informacji, poradnie psychologiczno – pedagogiczne, organizacje pozarządowe, instytucje wspomagające rozwój przedsiębiorczości w regionie (Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości, Inkubatory Przedsiębiorczości, Agencje Rozwoju Regionalnego). Projekt realizowany będzie przez doradców zawodowych Mobilnych Centrów Informacji Zawodowej OHP, Liderów Klubów Pracy OHP.

Ochotnicze Hufce Pracy przy współudziale Środowiskowych Hufców Pracy MWK OHP planują realizację programu „**Szansa 13-18**”. Celem projektu jest rozwój wsparcia środowiskowego dla osób i grup młodzieży szczególnie zagrożonej społeczną marginalizacją i doprowadzenie do życiowego uaktywnienia i lepszej integracji ze środowiskiem społecznym, zawodowym i rówieśniczym, w tym:

- zapobieganie ryzyku wykluczenia społecznego,
- pomoc dla najsłabszych, najbardziej narażonych na ryzyko,
- wykształcenie cech ułatwiających samodzielny start w dorosłe życie,
- ułatwienie uczestnictwa w zatrudnianiu i dostępie do wszelkich zasobów praw, dóbr i usług.

Projekt realizowany będzie poprzez zorganizowanie sześciu modułów tematycznych skorelowanych ze sobą i nawzajem się uzupełniających:

- moduł przeciwdziałania niedostosowaniu społecznemu,
- moduł wsparcia socjalnego,
- moduł edukacyjny,
- moduł przygotowania do pracy,
- moduł kształcenia ogólnego i zawodowego,
- moduł wsparcia psychologicznego.

Centra Edukacji i Pracy Młodzieży MWK OHP planują realizację programu: „**Szansa 18-24**”. Celem jest zwiększenie szans na zatrudnienie bezrobotnej młodzieży poprzez objęcie kompleksowym kształceniem zawodowym skorelowanym z potrzebami rynku pracy.

Formą wsparcia w ramach projektu będzie zorganizowanie 7 skorelowanych ze sobą modułów:

- psychologiczny,
- przedsiębiorczości,
- przygotowania do wejścia na rynek pracy,
- podstaw wiedzy o Unii Europejskiej,
- obsługi komputera,
- zawodowy,
- ogólnokształcący.

Partnerami realizacja działań „Szansa 13-18” oraz „Szansa 18-24” będą:

- organy administracji rządowej i samorządowej wykonujące działania z zakresu pomocy społecznej,
- szkoły, kuratoria oświaty,

- ośrodki terapeutyczne,
- Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno – Pedagogicznej,
- Poradnie Psychologiczno – Pedagogiczne,
- Wojewódzkie Urzędy Pracy, powiatowe urzędy pracy,
- Centra Planowania Kariery Zawodowej,
- Pracodawcy,
- Fundacje, stowarzyszenia działające na rzecz młodzieży.

Przewidywane efekty:

Planuje się objęcie programem „Równy Start” 200 osób, które zostaną przeszkolone z zakresu planowania kariery zawodowej oraz prowadzenia działalności gospodarczej. Przygotowanie kadry 20 doradców służącej profesjonalną pomocą w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. Jednocześnie planowane jest objęcie w ramach programu „Szansa 13-18” grupy 500 osób w wieku 13 -18 lat. Zakłada się iż w ramach projektu „Szansa 18-24” zostanie objęta grupa 500 osób w wieku 18-24 lat, która w efekcie podniesie posiadane kwalifikacje zawodowe, zdobędzie wiedzę w zakresie poruszania się po rynku pracy oraz z zakresu prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

Wytyczna 9: Zmiana pracy nielegalnej na legalne zatrudnienie.

Kontekst:

Według danych Wydziału Kontroli Legalności Zatrudnienia Wojewódzkiego Urzędu Pracy w 2004 roku, w efekcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono:

- 490 przypadki nielegalnego zatrudnienia lub powierzenia innej pracy zarobkowej bezrobotnym bez zawiadomienia urzędu pracy,
- 808 przypadki nielegalnego zatrudnienia lub innej nielegalnej pracy zarobkowej, w tym 248 przypadków nielegalnego wykonywania pracy przez cudzoziemców.

Efektom działań kontrolnych była legalizacja zatrudnienia 375 osób.

Zadania:

9.1 Eliminowanie nielegalnego zatrudnienia lub nielegalnej innej pracy zarobkowej

Cel: Ograniczenie nielegalnego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, o której mowa w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Wojewódzki Urząd Pracy realizował będzie zadania Wojewody na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99 poz.1001), dotyczące przeprowadzania kontroli pracodawców, jednoosobowych

przedsiębiorców, innych instytucji oraz osób fizycznych. Przedmiotem kontroli będzie przestrzeganie:

- legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, wykonywania działalności oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców,
- obowiązku informowania powiatowych urzędów pracy o zatrudnieniu bezrobotnego lub powierzeniu mu innej pracy zarobkowej,
- obowiązku informowania powiatowych urzędów pracy przez bezrobotnych o podjęciu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności,
- obowiązku opłacania składek na Fundusz Pracy,
- obowiązku dokonania wpisu do rejestru agencji zatrudnienia w przypadku prowadzenia działalności, której prowadzenie jest uzależnione od uzyskania wpisu do rejestru agencji zatrudnienia,
- obowiązku prowadzenia agencji zatrudnienia zgodnie z zasadami określonymi w ustawie.

W planie kontroli na 2005 rok zostaną w szczególności uwzględnione kontrole w takich branżach i rodzajach działalności jak: budownictwo, handel, gastronomia, usługi sprzątające i agencje pośrednictwa pracy. W ww. dziedzinach gospodarki szacuje się największy odsetek zatrudnienia nielegalnego.

Planowane jest opracowanie i wydrukowanie ulotki „**Pracodawco zatrudniaj legalnie**”, która będzie adresowana do pracodawców, przedsiębiorców i osób fizycznych tj. podmiotów, które zatrudniają lub zamierzają zatrudnić pracownika lub powierzyć świadczenie pracy. Broszura ma za zadanie pełnienie roli edukacyjnej i być nośnikiem podstawowych informacji dotyczących kontroli w zakresie postrzegania przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Przewidywane efekty:

Planowane jest zwiększenie o ponad 4% od dokonywanych obecnie kontroli legalności zatrudnienia lub innej nielegalnej pracy zarobkowej.

9.2 Nowe rozwiązania dla kreowania korzystnych warunków dla zatrudnienia.

Cel: Zwiększenie atrakcyjności legalnego zatrudnienia

Zarówno wśród pracodawców, jak i pracobiorców realizowane będą działania mające na celu upowszechnienie wiedzy w zakresie korzyści długofalowych wynikających z legalnego zatrudnienia.

Wytyczna 10: Działania dotyczące regionalnych dysproporcji w zatrudnieniu

Kontekst:

Województwo wyróżnia się razem z województwem małopolskim najniższą w kraju stopą bezrobocia, wynoszącą w grudniu 2004 r. – **15,0%** (przy średniej dla Polski 19,1%) oraz znacznym zróżnicowaniem lokalnych rynków pracy. Stopa bezrobocia w poszczególnych powiatach kształtowała się od 6,5% w m.st. Warszawie do 40,1% w powiecie szydłowieckim, przy czym stopę bezrobocia przewyższającą średnią dla Polski odnotowano w 28 powiatach województwa, a w 23 powiatach osiągnęła wartość 20% i powyżej.

Wyróżnia się także najwyższą w Polsce liczbą bezrobotnych 352.946 osób zarejestrowanych w urzędach pracy. Najwięcej bezrobotnych zarejestrowanych było w m. st. Warszawie – 64.567 osoby, najmniej w powiecie łosickim – 2.399 osób.

Znaczne zróżnicowanie lokalnych rynków pracy odzwierciedla liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w poszczególnych powiatach – od 287.156 podmiotów w m.st. Warszawie (49,0% podmiotów zarejestrowanych w województwie) do 1.928 podmiotów na terenie powiatu zwoleńskiego (0,3% zarejestrowanych na Mazowszu).

O dysproporcjach w zatrudnieniu na lokalnych rynkach pracy świadczyć może też udział długotrwale bezrobotnych figurujących w rejestrach urzędów pracy. Na koniec 2004 r. długotrwale bezrobotni liczyli 197.778 osób, tj. 56,0% ogółu bezrobotnych. W 22 powiatach udział tej populacji bezrobotnych przewyższał średnią dla województwa, przy czym najwyższym udziałem długotrwale bezrobotnych wyróżniły się powiaty: ostrołęcki (65,4%), Płocki (64,3%), makowski (63,6%), białobrzegi, mławski i żuromiński (po 63,1%) oraz przysuski (62,9%). Problem długotrwałego pozostawania bez pracy w największym stopniu dotyka powiaty leżące poza obszarem warszawskim.

Zauważyć można przy tym tendencję do „punktowego” powstawania obszarów pracy związanych głównie z aglomeracjami miejskimi. Podstawowym instrumentem pozwalającym na wyrównywanie regionalnych dysproporcji w zatrudnieniu będą odpowiednie programy lokalne i regionalne.

Zadania:

10.1 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa

Cel: Dostosowywanie mieszkańców wsi do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych oraz przygotowywanie ich do znalezienia zatrudnienia poza sektorem rolnym na obszarach wiejskich.

Filie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w ramach ZPORR, Działania 2.5 Promocja przedsiębiorczości, realizowały będą projekty: „**Samozatrudnienie szansą na przyszłość**”, „**Start w biznesie**”, „**Radomska Szkoła Przedsiębiorczości**”, „**Akademia przedsiębiorczości**”, „**Płocka Szkoła Małej Przedsiębiorczości**”, które swoim zasięgiem terytorialnym obejmowały będą teren ich działania. Projekty przewidują pakiet różnych form

wsparcia ułatwiających podjęcie działalności gospodarczej oraz pomoc w pierwszym okresie jej prowadzenia, w tym szkolenia, usługi doradcze i informacyjne, konsultacje, wsparcie pomostowe i dotacje na rozwój działalności gospodarczej, warsztaty określające predyspozycje do prowadzenia własnej firmy. Projektem objęta będzie grupa osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą, która nie jest zarejestrowana jako bezrobotna.

WUP jako instytucja wdrażająca, prowadzi będzie działania informacyjno-promocyjne w zakresie możliwości wykorzystania środków z EFS przeznaczonych na alternatywne metody zatrudnienia osób odchodzących z rolnictwa jakie można realizować w ramach ZPORR Działania 2.3 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa i Działania 2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie. Prowadzone działania informacyjno-promocyjne mają na celu podnoszenie świadomości społecznej w zakresie funkcji jakie spełnia EFS, informowanie o korzyściach jakie wynikają z realizacji projektów, udzielanie wyczerpujących i aktualnych informacji beneficjentom uprawnionym w ww. działaniu do aplikowania o środki z EFS, zachęcanie oraz przygotowanie ich do pisania i składania projektów. Planowane jest organizowanie spotkań informacyjnych i promocyjnych, konferencji, seminariów, spotkań cyklicznych, warsztatów, „Dni otwartych” oraz udzielanie informacji bezpośrednio, telefonicznie i za pomocą Internetu. WUP ogłaszać będzie konkursy na składanie projektów w ramach ZPORR Działania 2.3 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa i Działania 2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie. Prowadzona będzie współpraca oraz udzielana pomoc przy wypełnianiu wniosków, której efektem będzie składanie prawidłowych projektów przez uprawnionych beneficjentów. Planowane jest iż zostanie wykorzystanych 100% środków finansowych przeznaczonych na ten cel.

Departament Rolnictwa i Modernizacji Terenów Wiejskich w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz przy udziale środków SPO realizował będzie działania, których celem będzie dostosowywanie mieszkańców wsi do funkcjonowania w zmieniających się warunkach społeczno-ekonomicznych oraz przygotowywanie ich do znalezienia zatrudnienia poza sektorem rolnym na obszarach wiejskich. Rolnicy i ich rodziny oraz inne osoby pracujące w rolnictwie zostaną wyposażeni w umiejętności umożliwiające zdobycie nowego zatrudnienia i wykonywanie nowego zawodu w związku z procesem restrukturyzacji polskiego rolnictwa. Organizowane będą szkolenia i doradztwo, mające na celu zmianę kwalifikacji zawodowych rolników, którzy szukają nowych możliwości pozyskiwania dochodów z działalności poza rolnictwem, w szczególności w sektorze usług. Zapewnione zostanie pośrednictwo pracy, informacja zawodowa oraz usługi doradcze w zakresie wyboru nowego zawodu i osiągnięcia nowych umiejętności zawodowych, w tym indywidualne plany działań polegające na udzielaniu pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia osobom zagrożonym utratą pracy w sektorze rolnym.

Przewidywane efekty:

Planowane jest objęcie działaniami w ramach projektów realizowanych przez Filie WUP: „Samozatrudnienie szansą na przyszłość”, „Start w biznesie”, „Radomska Szkoła Przedsiębiorczości”, „Płocka Szkoła Małej Przedsiębiorczości”, „Akademia przedsiębiorczości”, grupy 150 osób. Zakłada się, iż 75 % z powodzeniem ukończy szkolenia i kursy dające możliwość przekwalifikowania.

Zakłada się, że spośród ogółem około 2000 osób objętych programami 75 % z powodzeniem ukończy szkolenia i kursy przekwalifikowujące. Ponadto, spośród ogółem

około 5 tys. uczestników projektów, udział osób, które znajdą nowe zatrudnienie poza rolnictwem w okresie 6 miesięcy po zakończeniu uczestnictwa w projekcie wyniesie 10 %.

10.2 Regionalne strategie innowacyjne i transfer wiedzy

Cel: Podniesienie innowacyjnego potencjału regionów dla zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw.

Samorząd Województwa Mazowieckiego w zakresie realizacji celu planuje działania dążące do podniesienia innowacyjnego potencjału regionów dla zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw. Zadanie polegało będzie na wspieraniu inicjatyw mających na celu: budowanie regionalnych systemów innowacji, tworzeniu i rozwijaniu regionalnych strategii innowacyjnych opartych na współpracy pomiędzy sektorem badawczo-rozwojowym, przedsiębiorstwami i innymi podmiotami na poziomie regionalnym i lokalnym. Zadanie powyższe będzie realizowane w ramach ZPORR, Działania 2.6 Regionalne strategie innowacyjne i transfer wiedzy, poprzez następujące działania:

1. Tworzenie i rozwój Regionalnej Strategii Innowacyjnej.
2. Tworzenie i rozwój sieci współpracy w zakresie innowacji, pomiędzy sektorem badawczo – rozwojowym, przedsiębiorstwami i innymi podmiotami, służącej transferowi know-how i technologii.
3. Tworzenie i rozwój systemu komunikacji i wymiany informacji, w tym zbieranie danych i tworzenie ich baz, z zakresu m.in. działań edukacyjnych i innych przedsięwzięć wspierających rozwój innowacji.
4. Staże dla absolwentów szkół wyższych nie zarejestrowanych jako bezrobotni i pracowników sektora badawczo-rozwojowego, służące transferowi wiedzy i innowacji pomiędzy sektorem badawczo-rozwojowym, a przedsiębiorstwami dla obopólnych korzyści. Projekty obejmują organizowanie staży i upowszechnianie informacji o możliwościach ich uzyskania.

Przewidywane efekty:

Zakłada się zwiększenie poziomu innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw działających na terenie województwa mazowieckiego, rozwój i umocnienie współpracy pomiędzy nauką i przemysłem, wzmocnienie korzystnych procesów w zakresie właściwego pojmowania i wspierania innowacji.

10.3 Rozwój umiejętności zawodowych osób dorosłych powiązany z potrzebami rynku pracy i zwiększenie możliwości kształcenia ustawicznego w regionie

Cel: Zwiększenie mobilności zawodowej dorosłych i ich zdolności w zakresie dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do wymogów regionalnego rynku pracy, a także lepsze dostosowanie oferty szkoleniowej do potrzeb mieszkańców oraz do wymogów

regionalnego rynku pracy, z uwzględnieniem monitoringu regionalnego rynku pracy i upowszechnianie zebranych informacji.

W zakresie realizacji celu Wojewódzki Urząd Pracy planuje przeprowadzenie badań i analiz oraz wymianę informacji pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w monitorowanie regionalnego rynku pracy. Na podstawie diagnozowania rynku pracy organizowane będą szkolenia dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Świadczone będą także usługi doradcze wspomagające kształtowanie kariery zawodowej pracujących osób dorosłych zgłaszających z własnej inicjatywy chęć podwyższania lub dostosowywania kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz usług doradczych dla studentów.

ROZDZIAŁ III. ZARZĄDZANIE I PARTNERSTWO

W dniu 21 września 2004 roku Rada Ministrów zatwierdziła **Krajowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na rok 2005**. Na podstawie ww. dokumentu samorząd województwa, ma za zadanie przygotować regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia na 2005 rok.

Uchwałą Nr 1586/157/04 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dn. 28 grudnia 2004 r. przygotowanie regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia, powierzono Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy. Dyrektor WUP w zakresach tematycznych wykraczających poza kompetencje, w celu kompleksowego opracowania dokumentu współdziałał z partnerami społecznymi, gospodarczymi i samorządowymi.

Pracę nad przygotowaniem ww. dokumentu rozpoczęto we wrześniu 2004 roku. Filie WUP po przeanalizowaniu sytuacji na lokalnych rynkach pracy, przygotowały wówczas materiał dotyczący działań szczególnie pożądaných do realizacji w roku 2005 - 2006 na poziomie lokalnym. Uszczegółowienia proponowanych zapisów dokonano w pierwszej połowie stycznia 2005 roku.

Na przełomie października i listopada 2004 roku nawiązano współpracę z partnerami, których działalność wywiera istotny wpływ na tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój przedsiębiorczości, promowanie idei kształcenia przez całe życie, a tym samym kształtują mazowiecki rynek pracy. Do instytucji tych zaliczono: Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Mazowiecki Fundusz Poręczeń Kredytowych, Ochotnicze Hufce Pracy Kuratorium Oświaty, Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego oraz Urząd Marszałkowski w Warszawie i powiatowe urzędy pracy.

W styczniu 2005 roku partnerzy współdziałający z WUP przy opracowywaniu regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia przekazali propozycje priorytetowych działań i przedsięwzięć planowanych do realizacji w roku 2005 z możliwością realizacji w roku 2006 w przypadku gdy jest to niezbędne.

W kwietniu 2005 r. projekt regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia na 2005 rok, został skierowany do uzgodnień między poszczególnymi partnerami i konsultacji społecznych. Projekt regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia został przedłożony do zaopiniowania Naczelnej Radzie Zatrudnienia oraz Wojewódzkiej Radzie Zatrudnienia.

W wyniku prowadzonych konsultacji w pracach nad przygotowaniem regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia na 2005 rok uczestniczyli:

1. Przedstawiciele Departamentów Urzędu Marszałkowskiego:

- Departament Edukacji Publicznej i Sportu
- Departament Nieruchomości i Infrastruktury
- Departament Rolnictwa i Modernizacji Terenów Wiejskich
- Departament Strategii, Rozwoju Regionalnego i Funduszy Strukturalnych

2. Przedstawiciele jednostek podległych Samorządowi Województwa:

- Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie
- Mazowiecki Fundusz Poręczeń Kredytowych
- Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego

- Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

3. Przedstawiciele Wojewody Mazowieckiego

- Kuratorium Oświaty
- OHP.

Proces przygotowania regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia opierał się na zasadzie partnerstwa i dialogu, przy jednoczesnym jasnym podziale ról w realizacji planu między stronami. Poszczególne podmioty w merytorycznym zakresie swojej działalności po przeanalizowaniu obecnej sytuacji i czynników mających wpływ na jej zmianę, opracowały materiał cząstkowy, generując priorytetowe działania planowane do realizacji w roku 2005-2006 na podstawie, którego Wojewódzki Urząd Pracy przygotował ostateczną wersję dokumentu.

Uchwałą Nr 1586/157/04 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dn. 28 grudnia 2004 roku ustalono tryb pracy i zadania poszczególnych partnerów współdziałających w przygotowaniu ww. dokumentu:

I. Departamenty Urzędu Marszałkowskiego odpowiedzialne były za:

- Departament Edukacji Publicznej i Sportu odpowiedzialny był za opracowanie zadań, o których mowa w załączniku nr 2, Rozdział 2 - Wytyczna 4 - kontekst i zadania 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6 oraz opracowanie diagnozy sytuacji edukacyjnej regionu.
- Departament Nieruchomości i Infrastruktury odpowiedzialny był za opracowanie zadań, o których mowa w załączniku nr 2, Rozdział 2 - Wytyczna 3 - kontekst i zadanie 3.5.
- Departament Rolnictwa i Modernizacji Terenów Wiejskich odpowiedzialny był za opracowanie zadań, o których mowa w załączniku nr 2, Rozdział 2 - Wytyczna 5 - kontekst i zadanie 5.1, Wytyczna 10 - kontekst i zadanie 10.1.
- Departament Strategii, Rozwoju Regionalnego i Funduszy Strukturalnych odpowiedzialny był za opracowanie zadań, o których mowa w załączniku nr 2, Rozdział 2 - Wytyczna 2, zadanie 2.4, Wytyczna 7, zadanie 7.3, Wytyczna 10, zadanie 10.2 oraz opracowanie diagnozy sytuacji ekonomicznej regionu, a także informacji o udziale w projektach ze środków UE.

II. Poszczególne jednostki podległe Samorządowi Województwa odpowiedzialne były za:

- Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie odpowiedzialny był za opracowanie zadań, o których mowa w załączniku nr 2, Rozdział 2 - Wytyczna 1 - kontekst i zadania 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, Wytyczna 2 - zadanie 2.4, Wytyczna 3 - kontekst i zadania 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.6, 3.7, 3.8, Wytyczna 4 - zadania 4.1, 4.6, Wytyczna 5 - kontekst i zadania 5.1, 5.2, Wytyczna 6 - kontekst i zadanie 6.1, 6.2, Wytyczna 7 - kontekst i zadania 7.1, 7.2, Wytyczna 9 - kontekst i zadania 9.1, 9.2, Wytyczna 10 - kontekst i zadania 10.1, 10.3 oraz opracowanie charakterystyki rynku pracy, polityki rynku pracy, sytuacji bezrobotnych, a także informacji o udziale w projektach ze środków UE. WUP odpowiadał także za opracowanie zagadnień: Wstęp, Rozdziału 1 Regionalna Polityka Zatrudnienia, Rozdziału 3 Zarządzanie i Partnerstwo, Rozdziału 4 Monitorowanie i koordynowanie wykonywania zadań, oraz opracowanie załączników.
- Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego odpowiedzialne było za opracowanie diagnozy sytuacji ekonomicznej regionu.
- Mazowiecki Fundusz Poręczeń Kredytowych odpowiedzialny był za opracowanie zadań, o których mowa w załączniku nr 2, Rozdział 2 - Wytyczna 2 - kontekst i zadania 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, Wytyczna 3; zadanie 3.1 oraz informacji o udziale w projektach ze środków UE.

- Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej odpowiedzialne było za opracowanie zadań, o których mowa w załączniku nr 2, Rozdział 2 – Wytyczna 1, zadanie 1.6, Wytyczna 7 - kontekst i zadania 7.1, 7.2 oraz informacji o udziale w projektach ze środków UE.

WUP współdziałał z:

- Kuratorium Oświaty i Wychowania przy opracowaniu zadań, o których mowa w załączniku nr 2, Rozdział 2 - Wytyczna 4 - kontekst i zadania 4.1, 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6 oraz opracowanie diagnozy sytuacji edukacyjnej regionu, a także informacji o udziale w projektach ze środków UE.
- OHP przy opracowaniu zadań, o których mowa w załączniku nr 2, Rozdział 2 Wytyczna 1 - kontekst i zadania 1.1, 1.4, Wytyczna 5, zadanie 5.1 Wytyczna 7 - kontekst i zadanie 7.4 oraz informacji o udziale w projektach ze środków UE.

Planowane zadania realizowane w ramach regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia uwzględniają zadania uznane za najważniejsze do realizacji w 2005 roku z perspektywą realizacyjną do 2006 roku.

Uchwałą Nr 179/04 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 20 grudnia 2004 roku przyjęto kryteria ustalania podziału środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatowych województwa mazowieckiego na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz innych fakultatywnych zadań – załącznik nr 5.

W dniu 18 stycznia 2005 roku Uchwałą Nr 112/163/05 Zarządu Województwa Mazowieckiego ustalono dla samorządów powiatowych województwa mazowieckiego kwoty ze środków Funduszu Pracy przeznaczone na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zatrudnienia oraz finansowanie innych fakultatywnych zadań – załącznik nr 6.

W załączniku nr 7 przedstawiono zestawienie limitów wydatków Funduszu Pracy na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w województwie mazowieckim w 2005 r. Łączna suma przyznanych środków stanowi 188 458 000 zł.

Podziału środków jakiego dokonano na poszczególne samorzady powiatowe w ramach SPO RZL, Priorytet I Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej, Działania 1.2 a) Perspektywy dla młodzieży SPO RZL przedstawiono w załączniku nr 8, zaś Działania 1.3 a) Przeciwdziałanie i zwalczanie długotrwałego bezrobocia w załączniku nr 9.

Jednocześnie załącznik nr 10 przedstawia środki jakie przeznaczono w 2005 roku dla województwa mazowieckiego na realizację Działań w ramach ZPORR, Priorytetu 1 Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach, wdrażanych przez Wojewódzki Urząd Pracy:

- Działanie 2.1 Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach,
- Działanie 2.3 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa
- Działanie 2.4 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnym,

W załączniku nr 10 zamieszczono środki finansowe jakie przeznaczono w roku 2005 na realizację Działań, wdrażanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w ramach ZPORR, Priorytetu 2 Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach:

- Działanie 2.2 Wyrównanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne,
- Działanie 2.5 Promocja przedsiębiorczości,

- Działanie 2.6 Regionalne strategie innowacyjne i transfer wiedzy,
oraz Priorytetu 3 Rozwój lokalny, Działanie 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa.

ROZDZIAŁ IV. MONITOROWANIE I KOORDYNOWANIE WYKONYWANIA ZADAŃ

Ustawa z dnia 20 kwietnia o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, nakłada na samorząd województwa konieczność utworzenia regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia. Samorząd województwa powierzył przygotowanie regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy /WUP/.

Podmiot zgłaszający określony program, projekt, przedsięwzięcie, odpowiedzialny jest za prawidłowy przebieg jego realizacji, monitoring, koordynowanie, zestawienie sprawozdania z realizacji oraz dążenie do uzyskania zakładanych efektów.

Sposób monitorowania regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia prowadzony będzie w następujący sposób:

1. Podmiot Realizujący zgłoszone działania w ramach określonych zadań składa do podmiotu sprawozdającego - Wojewódzkiego Urzędu Pracy półroczne zestawienie z realizacji, do **dnia 31 lipca 2005 roku**.

Sprawozdanie półroczne powinno zawierać:

- symbol zadania wyrażony dwoma cyframi, z których pierwsza oznacza numer wytycznej, a druga numer zadania - zgodnie z regionalnym planem działań na rzecz zatrudnienia,
- zwięzłą charakterystykę zrealizowanych w półroczu działań,
- oszacowanie wydatkowanej kwoty z podaniem źródła finansowania,
- ocenę zgodności realizacji zadania z regionalnym planem działań na rzecz zatrudnienia,
- zagrożenia związane z realizacją zadania oraz proponowane sposoby przewyższania pojawiających się trudności.

2. Podmiot Realizujący zgłoszone działania w ramach określonych zadań składa do podmiotu sprawozdającego - Wojewódzkiego Urzędu Pracy roczne zestawienie z realizacji, do **dnia 31 stycznia 2006 roku**.

Sprawozdanie roczne powinno zawierać:

- symbol zadania wyrażony dwoma cyframi, z których pierwsza oznacza numer wytycznej, a druga numer zadania - zgodnie z regionalnym planem działań na rzecz zatrudnienia,
- charakterystykę realizowanego zadania (cel, wykonawcy, podjęte i zrealizowane działania),
- wydatkowaną kwotę z podaniem źródła finansowania,
- ocenę zgodności realizacji zadania z regionalnym planem działań na rzecz zatrudnienia,
- uzyskane efekty, w ujęciu ilościowym i jakościowym.
- wnioski i rekomendacje wynikające z realizacji zadania.

Podmiot sprawozdający do dnia 31 marca 2006 r. przedstawia roczne sprawozdanie z realizacji zadań regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia do zaopiniowania Wojewódzkiej Radzie Zatrudnienia, będącej organem opiniodawczo - doradczym Marszałka Województwa w sprawach polityki rynku pracy.